

KUBA

CASTRO V »PLAYBOYU«

»Da bi rešile raketno krizo iz leta 1962, so ZDA dale Kubi nekatere koncesije, ki pa so doslej ostale tajne...«

Fidel Castro Ni še prešel čas za spomine

norma golih deklet in velja zato za enega od najbolj razširjenih ameriških mesečnikov — pogosto objavlja razgovore in razprave o resnih temah, se doslej ni preveč pogosto spuščal v politiko.

ZDA

MIKROFONSKI GREHI

Lagal bi, kdor bi trdil, da so odnosi med ameriškim kongresom in FBI (zvezna preiskovalna agencija, ki je zadolžena za boj zoper kriminal na najvišjem nivoju) dobri.

skretnih politikov in novinarjev seznanilo ameriško javnost o dejstvih, da se je FBI pri svojem delu oprlela nezakonitih metod, predvsem prisluškovanja.

TEŽA MISS IN TEŽA MINISTRA

Reita Faria, ki je bila pred nekaj tedni v Londonu izvoljena za miss sveta, je začela delati delniškemu znanjumu ministrstvu sive las.

počaknega dominikanskega diktatorja Trujilla. Prav ta novica je bila tista, ki je v washingtonskem diplomatskem zboru povzročila največ jeze: pa tudi znanj njeza, saj se je oglasilo tudi nekaj ameriških senatorjev, ki trdijo, da ZDA ne bi smele takto znanjka zapravljati še tisto nekaj ugleda, ki jim ga je ostalo.

S STRANSKIH TIROV

VARCEVANJE. Zvezna republika Nemčija meni, da bočeje Belgiji »izrabiti« selitev glavnega stana NATO v Bruxelles.

OSAMLJENOST. Ko so anketirali Američane, zakaj imajo doma mačke, jih je 43 odstotkov odgovorilo, da zato, ker bi se sicer počutili osamljene.

DAJ—DAM. Španiji je očitno postalo jasno, da ni ravno najlepše zahtevati od Velike Britanije »osvoboditev« ali »dekolonizacijo« Gibraltarja.

INTEGRACIONISTIČNI ANGELI. V Wattsu, losangeleški četrti, kjer so bili lani hudi rasistični spopadi, so letos v božično aranžiranih izložbah poleg belih angelov tudi črni. To je zasluga integracionistov.

PORTUGALSKA

KOLONIZACIJA DO LETA 1970

Času in zgodovini v brk pripravljajo oblasti v Lizboni nove načrte za pravočasno preseljevanje Portugalcev v Mozambik. Kolonija, ki ima zdaj okoli sedem milijonov afriških prebivalcev ter okoli sto tisoč portugalskih naseljencev, velja za enega od najbogatijih ozemelj v Afriki.

ZR NEMCIJA

»BELA ROŽA« PROTI NEONACIZMU

Na zahodnememski politični sceni se je v zadnjih tednih pojavila nova politična grupacija, ki si je dala ime »Bela roža«; ime ni novo in kaže, da tudi vloga, ki jo misli nova skupina odigrati na politični

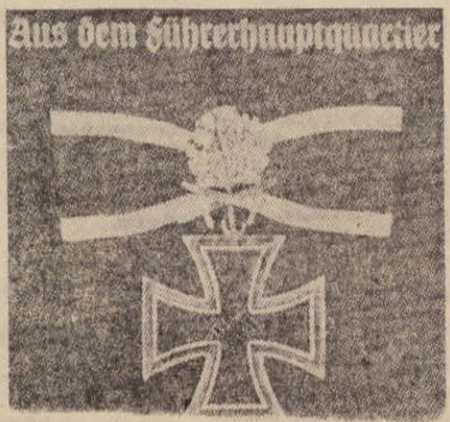
UKRADENA KARIKATURA

Srečanje britanskega prvega ministra Wilsona s problemom brezposelnosti — kot ga vidi angleški karikaturist Papis.

sceni, ni povsem nova. Bela roža se je namreč imenovala tajna organizacija nemških študentov in mladih delavcev, ki so sredi najbolj mračnih dni nacistične strahovlade sprožili odporniško gibanje zoper Hitlerja in ki so ta svoja prizadevanja plačali večji del z glavo — kot na primer ingeni in ustanovitelj, brat in sestra Scholl — ali pa so se izgubili v nacističnih taboriščih.

in briljanti nad viteškim križem železnega križa na črno-belo-rdečem traku, ki s svojimi dimenzijami spominja na pustno odklivanje. Ploščič vsebujeja, kar ovik obetata: velikonomska repriza, spremena s takti iz Beethovneve Pete na začetku in zvoki iz Haydnovega Cesarskega marša na koncu, poje hvalo hrabrosti in vojaškim sposobnostim nemških mož.

Ovitek ploščice Poraz sestavljen iz samih zmag

organično: »... saj gremo, saj gremo proti Angliji, ahoj!« Oživljanje zmagovitih spominov se ima nemški gramofonski trg tudi zahvaliti ženski. To je Else Hocheder, ki je pred tem izdala še ploščice z govori in pesnimi iz nacistične Nemčije in podobno, in izjavlja, da s tem dela le uslugi nemškemu kupcu: »Tujci izdajajo ploščice, s katerimi nas žalijo. Jaz pa dajem v prodajo take, ki nas ne žalijo.«

SPOMINI

»ZMAGA JE NAŠA«

Kot grom doni iz novih nemških plošč: »Vojska si je pripela novo čudovito zmago na svoje zastave! Med bobnanjem in fanfarami se zasliši posebna vest: »Nad Narvikom veje dokončno nemška zastava!« 21 let po porazu sta se hkrati s premikom na, desno v nemški politiki pojavili na trgu dve ploščici z naslovom »iz fuhrerjevega glavnega stana in podnaslovom »Vrhovno poveljstvo Armade objavlja, na ovitkih pa z reklamo »Brada svetovna vojna in v zrcalu nemških armadnih sporočil, Edina dekoracija ovitkov je največji nacistični vrtni okras, hrastov list z mečema

mevajo — brez komentarja — fraze o »ju-nasiki vztrajnosti nemških mož. Samo vojarski nadmočja da so »častno podlegli. Zadržne poročilo iz vrhovnega stana 9. maja 1945 pušča svedeti tudi možnost drugačnega zaključka: »Napori nemškega vojaka so ... nepozabni.«

BELGIJA

NIKOLI ZADOVOLJNI V BRUXELLESU

Prvič po dolgem času so belgijski Flamci in Valonci soglasni. Ne glede vsega in tudi ne povsod, marveč samo zaradi novega zakona o solah in pa samo v Bruslju in okolici. Soglašajo pa v ugotovitvi, da je novi »svezkojni« zakon v pravem in polnem pomenu besede rasističen. Zakon je začel veljati v začetku decembra, zavezuje pa Flamce v glavnem mestu, da pošiljajo svoje otroke v flamске šole. Novi predpis pravzaprav ni tako zelo nov in Bruxellesci so mu že dali ime »stempin«: bomba gospoda Gilsomasa. Pred tremi leti je namreč Gilsom kot notranji ministar poslal parlamentu zakon, s katerim naj bi uveljavil dvojezični karakter belgijskega glavnega mesta. Zakon, ki so ga oblikovali pod pritiskom flamškega nacionalističnega krila socialne krščanske stranke, boreče se zoper razarodovanje flamškega prebivalstva v belgijskem glavnem mestu, je bil tedaj tudi sprejet. V praksi pa so se pokazale težave. Bruselj je namreč mesto, kjer živi več kot 70% ljudi, ki so valonskega porekla in katerih materni jezik je torej francosčina. Zaradi tega prevladujočega vpliva francosčine pa so tudi Flamci pokazali težnjo, da bi svoje otroke pošiljali v francoske šole, kar so tudi počeli. Proti temu pa se je postavil tretji člen novega zakona, kjer je apodiktčno zapisano, da sta učenca na območju Bruslja flamščina ali francosčina, v skladu z otrokovim materinim jezikom. Po doletu zakona so v Bruslju ustanovili celo leto inspektorjev, ki so zadolženi za nadzor nad tem, ali starši flamškega porekla v resnici pošiljajo svoje otroke v flamске šole. Kdor koli bo zakon kršil bo moral pred njim tudi odgovarjati. V Bruslju so torej zakon soglasno ocenili »kot rasističnega, hkrati pa ugotavljajo, da so ga uradno objavili šele tri leta potem, ko ga je parlament potrdil. Dva predstavnika vlade — Lefevre in Spaak — sta bila v zadnji treh letih dovolj previdna, da sta ga »pozabil« v predalih. Očitno manj previden je bil sedanjí premier Van den Boeynants, ki ga je dal tretjega decembra objaviti v belgijskem uradnem listu...

IVAN HMELEK: PRED PETDESETIMI LETI SO DIVJALE HUDE BITKE NA SOŠKI FRONTI

MED KUKOM IN SV. GORO NAJ

BOJ PEHOTE

Italijani so zbrali za ta pohod ogromne množice. Napadli so na vsej črti hkrati, da bi tako zaposlili tudi svo obrambo hkrati in si branilci ne bi mogli prihajati na pomoč. Pa tudi pregostemu streljanju branilčevega topništva na posamezne ogrožene odseke so se s tako taktiko napada odgnili, ker branilci niso mogli od nikoder odgniti nobenega topa, nobene enote, da bi z njo okrepili posamezna vdorna področja.

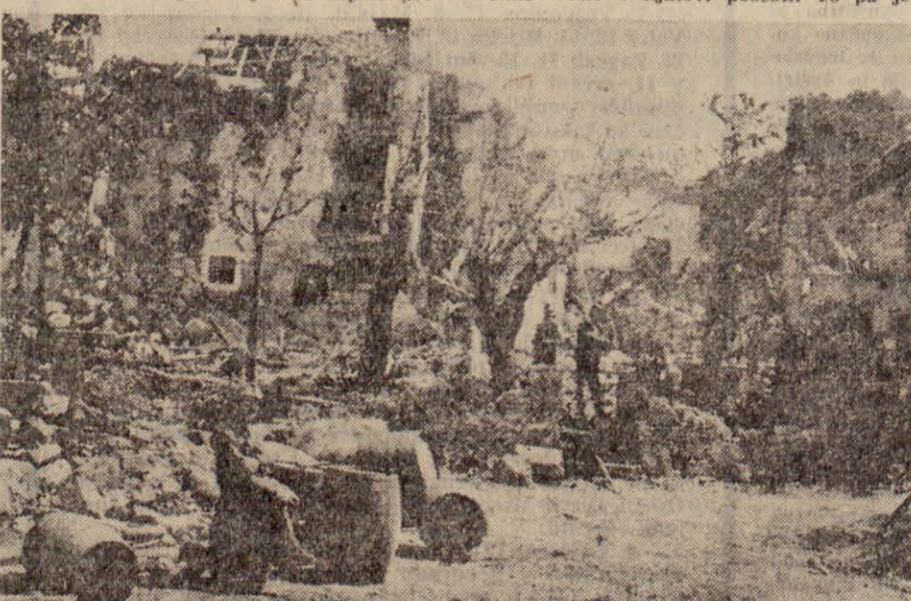
Prodirali so strnjeno, v vrstah ali številnih manjših skupinah in se niso miedli za posamezne strele iz avstrijskih jarkov oziroma tistega, kar je od jarkov ostalo. Vendar so morali preteči in prehoditi precejšnje zemljišče, preden naj bi neposredno nasločili avstrijske postojanke. To pa je kljub pogumu in premoci postalo usodno.

vse obrambne črte nekatero majhnih plamenčkov, ki jim je takoj sledilo neenakomerno ropotanje strel. Italijani so zamudili ugodni trenutek.

Zato pa so bolj trdovratno napadali na kratkem odseku med koto 432 na Fajtem hribu in koto 363 nekoliko bolj južno. Tam so se spoprijeli polki brigad Brescia, Ferrara in Bisagno z ogrskim polkom št. 39. Kar petkrat so poskusili prodreti in petkrat so jih junaki Ogr zavrnili. Sele ob trdem mraku so vdrli v prvo obrambno črto, toda bili so preveč izčrpani, da bi lahko zdržali in zavrnili protinapad rezerv 39. polka. Čeprav so postali hrabrovo bojšče s trupli svojih

nesrečnih tovarišev, so se morali slednjič umakniti.

Ob Vrtojbi, na gričih Sv. Marka in ob Rožni dolini pa je bilo še huje. Med strelji kostanjevega gozda, ki je dotleje — in potem nikoli več — pokrival grude nad Semptom, so se odigrali nešteti krvavi spopadi na nož. Ročne granate so bile najpogosteje uporabljeno orožje. Obrambna postojanke so bile na teh gričih močno razvejane in dovolj globoke, topništvo je neprestano pipiralo branilce in napadalce. Navadno so napadalci popadali še preden so se pretokli do prve linije. Toda če so prodrli, so se zapletli v posamične boje in spopade skupin, tako da nič ni vedel, kje je sovražnikovo ozemlje in kje se branilčeve. V eni takih zmed v trdem mraku je Italijanom uspelo pro-

dreti v jarke branilcev v Rožni dolini. Dalmatince 23. strelskega polka je stalo dve uri nečloveških naporov in krvavega boja, preden so jih spet pognali, odkoder so prišli.

Samo v ostankih panovskega gozda so se tolkli vso noč. Tam so minevale ure napadalcem in branilcem neskončno počasi v neprestanih mesebojnih spopadih med ljaki, polomljenim drevesm, štiri, ostanke živih ovir in strelskih jarkov. Vmes pa je neprestano toliko topništvo z obeh strani in na nepreglednem zemljišču in v nejasnem položaju ni štedilo niti sovražnih niti lastnih vojakov.

Sele zora je končala to morilsko igro skrivalníc. Takrat se je pokazalo, da branilci niso izgubili niti pedo zemlja in da so vse ključne obrambne postojanke še vedno trdno v njihovi posesti. To pa je

pomenilo samo eno: igra se je imela začeti znova po preskušanem zaporedju topovsko obstreljevanje, minometi, naskoki pehote, spet topovi, pehota in še in še, dokler ne bo ena ali druga strana izsilila odločite ali popolnoma omagana klonila.

ZA KUK, VODICE, SV. GORO

Čeprav v prvih dneh niso dosegli nobenega uspeha, Italijani niso odnehali. General Cadorna je spoznal, da je njegova zamisel pravilna. Odsek med Sv. Lucijo (Mostom na Soči) oziroma Avčami in Sv. Goro je najšibkejši in tam je treba prisiliti, zavzeti po grebenu Kuka in Vodice in Sv. Goro s severa ter tako obkrožiti in stisniti še zadnji goriški branik, Sv. Gabrijel, potem pa pasti v Vipavsko dolino. Na vsem tem področju so zmogli branilci počeno utrditi samo koto 383 pri Plaveh in Sv. Goro. Povsod drugod so bili samo zasilni položaji, nepovezani, brez vojaško urejenega in pripravljenega zaledja. Tu bi bilo treba prodreti za vsako ceno, pa čeprav so bili tudi Italijani v kaj slabem položaju: sredi pobočij na levem soškem bregu so komaj dvesto do tristo metrov pod avstrijskimi položaji trepetali pred vsakim protinapadom, ki je grozil, da jih bo dobesedno pometel v Sočo, katere valovi so smeli prav za njihovimi hrbti, pod njihovimi nogami.

Toda general Cadorna se je zanašal na učinek streljanja številnih topov s Sabotina in s Korade, hkrati pa na pritisk čez mostiče pri Bodrežu, ki so ga zgradili in takoj zasedli levi breg Soče. To mostiče je zaskrbelo tudi poveljstvo V.

Zrtve bojev so pokopali tovariši ali pa sovražne granate. Toda porušene vasi so ostale in nemo obtoževale človeško podvigovost. Posnetek je s Krassa, med oddihom v deseti ofenzivi.

armade in ga je zato seveda na vsak način poskušalo »zbrisati« z zemljevida. To naj bi storila 24. črnogoriška brigada ponoči. Toda pot do tam je dolga in ko so prišli na črto, s katere naj bi naskočili, se je že danilo. Italijani so jih zagledali in obsuli s slapovi granat. Morali so se umakniti in so polegli po grebenih okrog mostiča ter tako vsaj videščili sovražnike.

Medtem pa so branilci skoraj z zadnjimi močmi ubrali dva pomembna soška branika, koto 383 pri Plaveh in Globno. Tri napade dveh italijanskih brigad sta odbila samo dva bataljona branilcev. In tudi med Kukom in Vodiciami je predvsem junastvo branilcev zlomilo italijanske napade. Naslednji dan je odkril bojevnik široka pobočja pokrita s trupli padlih in z ranjenci, ki jim nič ni mogel na pomoč, ker so tako napadalci kot branilci v trenutku zasuli vsakogar, ki je pomolil glavo izasla zaklona, s točo krogel in min.

Ob desetih so Italijani spet prepustili vojno svojim topovom, ki so kaj kmalu zrnjavli z zemljo zasilne obrambne naprave. Potem so streljanje prenesli v zaledje in naskočili. Toda na pobočjih jih je sprejelo še »kar gosto« streljanje branilcev, tako da so se morali tepeni umakniti. Potem so spet zabohneli topovi in pozdravili premočno zmečane branilce s pravim bobnečim ognjem. Hkrati pa so iz Soške doline vrelle nove množice Italijanov na pobočja in grebene, kjer so imeli njihovi tovariši tako malo bojne sreče. Vsega je bilo tri divizije sovražnikov, celih dvajset polkov, ki naj bi jih zavrnili en sam, že precej izdelani 31. polk.

Opoldne so seveda omagali in Italijani so se razmahnili po vsem širokem napadalnem ozemlju. Nekaj sto preostalih branilcev se je strnilo v skupino in se umaknili nazaj, na vrhod. Prepustili so sovražnikom vse grebene, težko branjeni Kuk in koto 652 nad Vodiciami. Zdelo se je, da

POSTOJNA V SNEŽNEM METEŽU

Ko sva se tisto sredo pred desetimi dnevi zglasila v postojnskem motelu »Proteus«, kak kilometer od središča mesta, in razobesila table »Leteče uredništvo«, sva že takoj precej dvomila o udeležbi Postojnčanov v teh naših pogovorih. Oddaljenost in snežni meteži sta bila vse prej kot spodbudna za množično udeležbo. Najino razočaranje pa se je stopnjevalo po tretji popoldanski uri, saj do pol štiri ni bilo nikogar. — Boš videl, ponovilo se bo kočevlje! Ali morava imeti prav midva tako smolo? — sva se spraševala. »Vremena pa so se zjasnila« prav tedaj, ko sva bila zatopljena vsak v svoj časopis...

To pot bova začela s koncem. Ko sem se ob devetnajsti uri, po opravljenem delu, zglasil s kolegom v restavraciji, sva pri gostilničnem pultu spoznala tovariša, ki dela pri »Transavtu« v Postojni. Zelel je ostati anonimnim (»Saj veste, kako je dejal«), je pa pri podjetju že več let. Tudi član ZK je. Takole je dejal:
— Ste imeli kaj ljudi?
— Ko sva mu odgovorila pritrdilno, je pristavil:
— Nisem mislil. Veste, avtomobil s občinskimi ljudmi so kar švigali sem in tja mimo motela...
● Ne moreva reči, koliko je to res, saj »položaj« ne pozna. Če bi verjela, bi stala krivico enim, če pa ne verjameva, mogoče občanom storiva krivico... Bodi kakorkoli... Prvi je vstopil Andrej Bajc iz Hruševja številka 13. Ko smo se spoznali, je dejal:
— S tovariši smo se pogovarjali o vašem »Letečem uredništvu«. Rekli smo: ker gre za več ljudi, bi bilo dobro, če bi se oglašili pri vas in povedali, kaj nas boli. Pa so fantje dejali kar po vrsti: »Jaz ne bom tvegval službe! Če je tako, sem odvrnil, grem pa jaz! Jaz pa jo bom tvegval!
— Takole je pripovedoval...
— Avgusta leta 1961 sem prišel od vojakov. Seveda se je bilo treba zaposliti, in delo sem dobil pri »Splošnem pleskarstvu« v Postojni. Direktor je bil tedaj Lado Ambrož. Vendar, moje veselje je bilo dokaj kratkotrajno, saj je šlo podjetje čez nekaj mesecev v franže. Dejali so nam, da smo tega vsi krivi. No, jaz se nisem čutil na moč krivega, saj sem bil v podjetju le nekaj mesecev.
— Novembra smo se imeli prisilno upravo s prisilnim upraviteljem, tovaršem Rupnikom. Tedaj smo dobivali, povsem razumljivo, minimalni osebni dohodki; decembra pa so bile naše kuverte prazne. Izplačila ni bilo. Hkrati pa je bilo silišati, da si prisilna uprava kupe lepe dobičke.
— Potem ko je bilo konec prisilne uprave, smo postali obratna enota podjetja »Gradnje« iz Postojne. Vprašali smo, kako je z našimi prejšnjimi osebnimi dohodki, pa so nam rekli, da je računovodja Nukaz ukazal ustaviti izplačila, dokler se ne ugotovi, kako je bilo z našim prejšnjim podjetjem in poslovanjem, saj se tudi prisilni upravitelj ni mnogo brigal. Rekli so, da je treba najprej ugotoviti, koliko je izgube.
— Tedaj sem bil tudi član delavskega sveta in na vse načine sem skušal priti stvari do dna. Predvsem nas je zanimalo, kdaj bodo dobili izplačane osebne dohodeke, saj od zračka se ne da živeti... Jeseni 62. leta pa smo le izvedeli, da je izgube le 200.000 dinarjev in ne nekaj milijonov, kot so bili govorili. No, naposled so delavnice prodali, menda za pet milijonov dinarjev. Danes smo že na koncu 66. leta, z našim zaostankom osebnih dohodkov pa še do danes ni nič... Veste, da se razumemo! Nam ne gre zdaj za izplačilo osebnega dohodka, saj bi vsak dobil po kakih osem tisočakov. Danes je to skoraj nepomembna vsota, takrat pa ni bila! Gre nam na načelo: če smo mi delavci krivi, potem prav, če pa so krivi ljudje iz vodstva, potem naj se to javno plove! To sem hotel povedati.
— Za malce priletli Anton Santel, Postojna, Globočnikova 4, je takoj udaril žebelj kar po glavi:
— Povejte mi, prostim vas, če za partizane sploh še obstaja kakšna pravica?
— Ko sem mi rekel, da ne vem, za kaj gre, je začel pripovedovati:
— Misar sem po počitku in bil sem tudi kontrolor v galerijskem oddelku Lesno-industrijskega podjetja. Potem — ker sem že malo starejši — so me postavili na delovno mesto predelavca z osebnim dohodkom 45 do 55 tisoč dinarjev na mesec. Ker so bili tako osebni dohodki manjši (tudi bolan sem), sem se pritožil, vendar je bila moja prošnja zavrnjena. Svetovali so mi celo, naj grem na odsek za delo. Potem sem bil v službi pri podjetju »Gradnje« in zbolel. Med bolniškim dopustom sem dobil odpoved. Pritožil sem se, potem pa so mi povedali, naj sam podpišem, da grem prostovoljno iz podjetja, če ne, pa naj ostanem... No, in jaz sem kajpada ostal...
— Veste, tako se ne more delati z ljudmi. S petdesetimi tisočaki, ki jih prejemanj na mesec, moram se študirati hčerko v Ljubljani in zanjo odšteti vsak mesec petindvajset tisočakov!
— Ker so v »Letečem uredništvu« v Postojni prihajali ljudje s problemi, ki nastajajo v podjetju »Gradnje«, smo se odločili, da bomo počakali na njihov odmev. Na njihova stališča, ki naj jih obrazložijo. Ugotoviti namreč želimo, kdo ima prav in ali so razmere v podjetju »Gradnje« resnično tako na ostrini, kot to pripovedujejo postojnski občani. Ključno torej: Podjetje »Gradnje«, Postojna.
— Postavni dimnikar Jože Antončič, Postojna, Globočnikova 8, je prišel s sicer drobnim, vendar zanimivim problemom.
— 1. januarja lani je tudi obrt prešla v obvezno pokojninsko zavarovanje. Toda pri vsem tem se je pokazala tudi ena pomankljivost: obrtniki imajo pravico z dvajsetodstotnim doplačilom tudi dokupiti leta, če nam seveda primanjkujejo za pokojnino. Ne

glede na to, ali je bil prej obrtnik že član sklada za pokojninsko zavarovanje obrtnikov ali ne.
— Toda, veste, za kaj gre? Tista leta, ki jih dočupimo, nam zapišejo kar na potrdilo, mi bi pa želeli, da bi imeli, kot vsi ljudje v delovnem razmerju, tudi delovne knjižice.
● Dr. Polak z republiškega zavoda za socialno zavarovanje nam je s tem v zvezi pojasnil tole:
— Delovno knjižico izdajo slehernemu zaposlenemu v rednem delovnem razmerju in izkazuje delovno dobo. Pri zasebnih obrtnikih pa gre predvsem za zavarovanje po pogodbi, za leta, ki se mu štejejo v pokojnino. Zato je tudi nemogoče, da bi zasebni obrtniki zaradi tega, če kupijo leta, potrebna za pokojnino, dobili tudi delovne knjižice. Podtrdilo o tem oziroma pogodba povsem zadostuje.
— Tudi Fani Glažar iz Jeršice 21 v Postojni je ena tistih, ki jo pekl problem stanovanja. — Ze sedemnajst let stanujem z možem v baraku. Temu sploh ne morete reči »stanovanjski prostor«, saj so stene v baraki tako vlažne, da so gnile v celoti. Če sedite v sobi nekaj ur, postane obleka tako vlažna, da je kaj! Mož je v pokoji, jaz pa že štirinajst let prosim za stanovanje pri podjetju »Javor« iz Pivke; v njihovem obratu v Postojni sem v službi.
— Pritiskala sem na kljuke že tudi drugod. Vložila sem kolikovo prošnjo (z 250 dinarji), tudi pri občinski skupščini v Postojni, vendar se jim ni zdelo niti vredno, da bi mi odgovorili.
● Ko smo o tem vprašali predsednika občinske skupščine v Postojni tov. Fajdiga, nam je odgovoril, da ne verjame, da tovarišci Glažarjevi ne bi bili niti odgovorili.
— Verjetno so ji odgovorili, in to večkrat. Toda odgovori so bili, žal, negativni — je dejal predsednik.
— Silvester Oblesčak s Tržaške ulice 41 iz Postojne je zaposlen pri prevozniki podjetju »Transavto«. Povedal nam je svoj problem, ki ga teži v tem delovnem kolektivu. Takole je pripovedoval:
— Sem visoko kvalificiran šofer in do nedavnega sem vozil tovornjake na različnih relacijah po državi. Veste, da to ni lahka služba, saj si na cesti tako rekoč nič in dan ne glede na to, kakšno je vreme. Zaradi zdravstvenih razlogov (pri tem imajo najbrž svoj delež tudi vojna leta, saj sem se boril v Abesiniji in narodnoosvobodilni vojni; zdaj sem rezervni podoficer), sem bil premeščen na lažje vozilo, kjer ni sicer potrebna visoka kvalifikacija. To, kar sem želel povedati, pa je naslednje: pri nas v podjetju imamo v pravilniku o osebnih dohodkih tudi postavko »za stalnost«. V podjetju sem zaposlen devetnajst let in sem ta — mi ga imenujemo — »dinar za stalnost« tudi prejemal. Zdad, ko pa vozim lažje vozilo, so mi vsoto tega »dinarja« zmanjšali. Prejemam tri tisoč dinarjev manj. Ko sem jim rekel, da to najbrž ni pravilno, ker je stalnost pač stalnost v podjetju, ne glede na to, na kakšnem delovnem mestu delaš, so mi odgovorili, da zdaj pač ne vozim več tovornjakov, temveč manjšo vozilo, in da zato ne morem prejemati tako visokega dodatka »za stalnost«. Jaz se v tem res ne znajdem več!
● Najprej smo za mnenje povprašali šefa kadrovske-socialne službe podjetja »Transavto« Rasta Plešničarja; posredoval nam je potem mnenje Ive Dolenc, ki je v podjetju imo obratniškem oddelku. Povedala nam je:
— Tovariš Silvester Oblesčak prejema osebne dohodeke po tarifi kot vsi šoferji, le da tovariš Oblesčak, po sklepu obratnega delavskega sveta, prejema še dvajset odstotkov dodatka na osebni dohodek, česar drugi ne prejemajo. Razen tega dobiva 12.000 dodatka na stalnost; dobival bi ga 15.000, ki bi vozil tovornjak, in tudi vse ure v avtomobilni delavnici ima plačane. Zelite morda še obširnejšo dokumentacijo?
— Tovariš Anton Dolenc, strojniki pri postojnskih »Gradnjah«, nas je obiskal na poti iz službe. Brez ovinkarjenja je povedal, kar ga je tiščalo, pa ne samo njega, tudi njegove tovariše.
— Res je, da naši otroci ne morejo hoditi v staro, razdrapano šolo in da v Postojni sije ko prej nujno potrebujemo novo. Najbrž veste, da smo imeli glede gradnje nove šole v Postojni referendum in bomo sedaj Postojnčanom 2% od svojih plač dajali za novo šolo. Nič nimam proti, vseeno pa bi rad vedel, ali je postojnska občina res tako rečna, da ne more zgraditi nove šole? Postojnčani bi radi vedeli, kar gre ves denar, ki se steka v občinsko blagajno. Navsezadnje je v Postojni precej industrije pa tudi od jame občina pobere svoj delež.
— Na drugi strani pa se nam zdi, da se povsem nesmotrno razmetava denar. Za novi trakt postojnske gimnazije so v trda, krasna tla, ki so odlična za gradnjo — saj smo vendar iz te stroke — kdove kajpak naredili izkop, tako da je pritičlje sedaj pravzaprav v kleti. Pojma nimamo, kdo se je mogel spomniti kaj takega. Gradnja je se menda s tem podražila za približno 30 milijonov.
● Predsednik občinske skupščine Postojna nam je v zvezi z odprtimi vprašanji tovariša Dolenca odgovoril:
— Občina preprosto nima toliko sredstev, da bi lahko sama zgradila novo šolo, ki je v Po-

stojni nujno potrebna. Zato smo se odločili za referendum. Referenduma se je udeležilo od vseh volivcev 51%, izmed teh pa se jih je 57% odločilo za, in tako bodo sedaj Postojnčani dajali 2% od svojega zaslужka za gradnjo nove šole. Povedati pa moram, da bomo tako dobili 130 do 150 milijonov dinarjev, medtem ko bo za gradnjo nove šole potrebnih več kot 500 milijonov in še veliko truda, da jo bomo sploh zgradili. Kar se tiče govorice o novem traktu gimnazije, so bolj ali manj neosnovane. To je vsekakor bolj strokovno vprašanje. Nosilost tal je slaba, zato je bil potreben izkop. Mislim pa, da stroški niso bili tako visoki. Kako pa občine stojijo s svojim proračunom, tako vsi dobro vedo, saj o tem že vrabci čivkajo po strehah.
— Stanujemo v ulici Nova vas, ki sploh ni ulica, ampak bolj vas, pa ne nova!« sta nam dejala Pepca Lapajne in Franc Ziberna, ki sta prišla v naše letече uredništvo kot zastopnika stanovalcev ulice Nova vas, kjer živi kakih petnajst družin v zasebnih hišah.
— V tej ulici, ki je tako rekoč sredi Postojne, nimajo kanalizacije. V jesenskih nalivih imajo poplave, da se komajda prebijejo domov, polti pa smrdi iz greznic.
— Ze nekajkrat je bila pri nas sanitarna inspekcija in vselej je ugotovila, da je kanalizacija nujno potrebna. Takšna ulica, kot je sedaj naša, prav gotovo ni v ponos turistični Postojni!
— Stanovalci iz ulice Nova vas pa ne čakajo, da jim bo kanalizacija padla z neba. Pripravljeno so sami prostovoljno opraviti vsa zemeljska dela.
— Na občini so gluhi za naše prošnje!« sta nam dejala naša gosta. »Pravijo, da je kanalizacija naše ulice sicer v načrtu, da pa nimajo denarja, čeprav bi sami delali. Koliko časa bo še tako?«
— Kot smo izvedeli kasneje v občinski skupščini Postojna, je kanalizacija v Postojni vsesplošni problem. Načelnik oddelka za planiranje in analize tovariš Hugo Debevec nam je dejal:
— V Postojni imamo s kanalizacijo precejšnje težave. Generalni urbanistični plan Postojne bo te dni dokončno potrjen, medtem ko bo podzemeljski kataster gotov v februarju prihodnjega leta. Sele potem se bomo lahko načrtno lotili postojnske kanalizacije, če bomo imeli seveda prepotrebna sredstva. Seveda pa sedaj ne držimo križem rok in že gradimo prvi in glavni kolektor. Torej je delamo, in slej ko prej bo prišla na vrsto tudi ulica Nova vas.
— Vsesojni problem Postojnčanov je brez dvoma njihov vodovod, in to že nekaj let, in bolj ko se bo Postojna širila, bolj bo problematičen.
— Eden izmed bistvenih pogojev svetovno znanega turističnega mesta, kot je Postojna, je brez dvoma vodovod. Brez pitne vode ni turistarne, nam je dejal upokojenec iz Postojne tovariš Pečar Zelenko. »Poleti voda prav neznožno smrdi po kloru, in še veseli smo lahko, da sploh je. Včasih, po daljših sušah, nam teče iz vodovodnih pip, skoraj bi lahko rekli — gnojnica. Se celo sedaj, sredi poplavi, nam opoldne, ko je poraba vode največja, v tretjem nadstropju voda ne teče. Po Postojni gradimo hotele, stanovanjske bloke, nihče pa ne misli na vodovod. Res pa je, da je to problem, ki ga občina sama ne more rešiti!«
— Potem smo se izvedeli, da bi v Postojni že imeli vodovod, pa ga nimajo zaradi — Jugoslavije. Tokrat pa je za spremembo zares kriva — stara, gnla Jugoslavija. Italijani, ki so imeli predvotno Postojno v posesti, so Postojnčanom hoteli zgraditi vodovod, imeli so načrte in že začeli delati, toda oblast v bivši Jugoslaviji ni dovolila zgraditve zajetja pri Planini, ki pa je bilo na jugoslovanski strani, in tako je gradnja vodovoda padla v jugoslovansko vodo.
— Posledice pa se vlečejo še vse do danes, kajti obstoječi vodovod ne zadostuje za zdajšnje potrebe.
— In kaj je torej z gradnjo novega vodovoda v Postojni?
— Tovariš Hugo Debevec iz postojnske občinske skupščine nam je dejal:
— »Vodovod v Postojni je v obupnem stanju. Teža se zavedamo vsi. Idejni načrt za novi vodovod je že gotov. Zgradili bi zajetje pri Malni na Planini, ki bi lahko razen Postojne napajal še Sežano in obalnno področje. Seveda pa so to ogromne investicije, več kot sedem milijard, česar pa si seveda občina sama ne more privoščiti. Postojnski vodovod je nedvomno republiškega pomena. Obvestili smo tudi izvršni svet Slovenije, ki nam je obljubil vsa pomoč.«

IZKOP AVSEK TONE FORNEZZI

POPRAVEK

V reportaži o obisku letetečega uredništva TT v Mostrani je tiskarski skrat dogodke v sestavku »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje« premaknil za celih deset let naprej in tako bistveno posegel v smisel sestavka. Pravilno se torej glasi: Leta 1947 je prišel h Guzelju neznanec...

BOSENSKI LONEC PRI »GYRANO DE BERGERACU«

Restavracija sta odprla bivši igralec Sevhad Kofro in bivši muzejski kustos Sefkija Isanović.

ILUSTROVANA POLITIKA

ZOBMI SE JE DRŽAL ZA VETER

SVET

EKONOMSKA POLITIKA

PAPRIKA NAMESTO CESTE

SVET

DEVICA MARIJA NA ŽIRO RAČUNU

SVET

NOVOSADČANU ZMRZUJE KRI

ARENA

PABERKI Z DOMAČEGA ROTO PAPIRJA

(SVET)

DEVICA MARIJA NA ŽIRO RAČUNU

ILUSTROVANA POLITIKA

BOSENSKI LONEC PRI »GYRANO DE BERGERACU«

RESTAVRACIJA STA ODPRLA

ZOBMI SE JE DRŽAL ZA VETER

SVET

DEVICA MARIJA NA ŽIRO RAČUNU

SVET

NOVOSADČANU ZMRZUJE KRI

ARENA

orehova jedra so blago, po katerem je v Subotici dosti povpraševanja.

Prevladuje mnenje, da je preprodajanje vzniknilo na sejmu v Subotici zato, ker je trgovina preslabo založena in ker nekaterih predmetov vedno primanjkuje na tržišču. V trgovinah dolgo časa ni bilo zračnic za kolesa, posod za mast, veder za vodo, kuhinjskih in loncev ekonom, itd. Zato so iznajdljivi Subotičani z obmejno dovolilnico odhajali v Segedin na Madžarsko, tamkaj poceni kupovali gume za kolesa in jih na sejmu v Subotici drago prodajali. Vsi so bili zadovoljni, prodajalci in kupci. In kakšno je to zadovoljstvo, dokazujejo tudi steklenice za sodo, ki jih prodajajo na sejmu v Subotici po 4 do 5 tisoč dinarjev, v trgovinah pa stanejo 8 tisoč dinarjev. Običajno plačilno sredstvo na sejmu so dinarji in forinti.

(ARENA)

NOVOSADČANU ZMRZUJE KRI

V Novem Sadu živi medicinski fenomen, ki že pet let boluje za nenavadno boleznijo, ki je zdravnik ne morejo pozdraviti. Gradbeni tehnik Žugić je star 31 let, poročen in oče deklice, ki je šla letos prvič v šolo.

— Brž ko se živo srebro v termometru spusti pod plus petnajst, mi začne v žilah zmrzovati kri. Pri najmanjši ohladitvi mi roke in noge popolnoma odpovejo. Ko pa je toplo, nimam nobenih težav in lahko neovirano delam.

Ko se je Žugiću bolezen že poslabšala, je stopil do zdravnikov. Dolgo so ga pregledovali do zadnje obisti in končno so ga letos poslali v vojaško medicinsko akademijo v Beograd, kjer je dr. Stanislav Pišević prevzel skrb za nenavadnega bolnika. Odločil se je, da ga bo z operacijo rešil bolezni. Žugić je preстал težko operacijo in upal, da bo ozdravel. Toda nastopile so komplikacije, ki so povzročile nove težave. S pljuči ni bilo vse v redu, in Žugić se ima zahvaliti samo nagli kirurški intervenciji, da je ostal živ. Zdad ima pljuča zdrava, le kri v nogah in v rokah mu še vedno zmrzuje pri najmanjši ohladitvi.

Po večletnem opazovanju so zdravniki postavili diagnozo: morbus raunaud. Toda vzroka te fenomenalne bolezni niso odkrili. Predpostavljajo, da gre za alergijo, nekakšen šok, ki ga je bolnik doživel v mladosti, za neko vrsto živčne bolezni.

Po operaciji v Beogradu je posebna zdravniška komisija, zaradi resnosti njegove bolezni, predlagala, da gre v pokoj. Edinstveni novosadski medicinski fenomen to misel zavrača:

— Ne morem si predstavljati, da bi bil pri 32 letih upokojenec. Nočem miloščne, še lahko opravljam posle, za katere sem kvalificiran. Kako naj tudi s 25.000 dinarji pokojnine preživim družino.

Da mu ne bi bilo treba preveč dolgo pešati po mrzlem zraku, se je zdaj zaposlil v Inštitutu za prehransko industrijo blizu svojega doma. Kajti dogodilo se mu je, da se mu je na poti v službo krojilo toliko ohladila ozravnja sesirila, da sploh ni mogel potem delati. Žugić se ne sme umivati s hladno vodo, ker ima takoj težave. Ko je bil letos v Dubrovniku, so mu prepovedali kopanje v morju. So pa zdravniki opazili, da mu izredno godi topel pesek, zato so mu svetovali, naj se preseli v tople kraje. Žugić je in silovil nekaj prenojenj na kolektivne, ki delajo v afriški deželah. Zelo dobro govori rusko in nemško toda podjetja hočejo, da zna francosko ali angleško. Za sedaj Žugić ni uspel.

Mislil, da jezik ni ovira, saj se gradbeni strokovnjaki povsod v svetu lahko sporazumejo. In nikar da si nisem predstavljala, mi bil bodo tuji jezik potrebni? Kot »zdravilo« grenko ugotavlja človek, ki mu življenje visi tako rekoč na nitki.

KRVAVI NAROKAVNIKI MILIČNIKA 30207

— Pusi, kofolj!
 Za mojim hrbtom sta bili dve dekleti in pravkar sta hoteli steči čez Titovo cesto pred Konzorcijem.

Potem sem korakal po črti sredi ceste, obkraj so tik mene gor in dol švigali avtomobili, in razmišljal sem o ljubljanskih kirurjih, ki znajo odlično sestaviti povozene državljanke.

Na prehodu za pešce pred Kozolcem je menda vselej cirkus. Soferji bolj malo upoštevajo prednost pešcev na zebri in se zapraše kot orli med piščeta.

Prekršek — člen 164 temeljnega zakona o prometu:

Ce voznik na prehodu za pešce ne upošteva prednosti...

Zeleni taumus je izpolnil vse pogoje za tritisočdinarsko globo. Prednosti ni dal niti bežnemu starčku, ki se je sredi prehoda ne gotovo opral na palico.

Energično sem dvignil loparček in mu z vajeno kretajno rutiniranega miličnika pokazal naj ustavi ob pločniku.

— Zdravo! sem vijudno salutiral. Prometno in vozniško dovoljenje, prosim!

Sofer za volanom me je pogledal kot kango za smeti.

Potem mi je skozi okno pomolil izkaznico spomnilarja.

Tovariš, mu rečem, ko sem si opomogel od presenečenja in se mi je razveselil z jok — že res, da imate s to izkaznico marsikaj prednost, ampak na prehodu za pešce je pa nimate. Tak je zakon. Nisem si ga izmislil jaz!

Tovariš z izkaznico se je silovito razburil. Med viharjem očitkov sem uspel razbrati, da me bo prijahlj.

— Vidite, sem mu dejal mirno, potem pa imava isto delo. Vi boste prijaviili mene, jaz pa vas, če ne boste plačali kazni za prekršek, ki ste ga naredili.

— Jaz, da bom plačal. Vi boste gor plačali, pa še kakol mi je grozilo. Potem sem hotel vse skupaj obrniti na šalo.

— Tovariš, nikar ne poslušajte dogodkov. Že res, da je slovenska vlada pravkar padla. Ampak zaradi dvanajstih milijard. Nikar ne mislite, da bodo sedaj predstavniški oblasti padali na tekočem traku zaradi treh tisočakov.

Moj prvi sofer pa je vse preslišal razen zadnje številke.

— Kaj, tri tisoč dinarjev da ti bom plačal! Da sem tvoj štivilko!

— Izvolite, sem dejal mirno — 30207. Če spustite 3 in 2, vam ostane 007 in me lahko prijaviite kot Jamesa Bonda.

Prijazno, to je bilo čez mero. Potem sem mu sila vijudno zaupal, da sploh nisem miličnik, da sem reporter IT... reportaža iz serije sedmih poklicev... Fornezzijem sem, da... res, berete moje članke?... Boste tega tudi prebrali?... Pa ne, da boste pisali o meni?... O ne, kje pa!... Izkaznice morate razlikovati... prometna je bele barve, vozniška pa rahljo rdeče, pa ne čisto rdeče... da ne bo spet kakšne pomote...

Tako sem začel svoj vzemirijalni dan prometnega miličnika s številko 30207.

To je bilo minuli petek ob desetih dopoldne, na prehodu za pešce.

Tedaj še nisem vedel, da bo zvečer snežilo in da bom imel snežno bele narokavnik vse rdeče od krvi...

Bil sem v prometni patroli z Jožetom Preselnikom, dopoldne je bil z nama še Srečo Sretenovič, zvečer pa Tine Jelčič.

Tega večera ne bom nikoli pozabil.

Vsa srečanja mirnega dopoldneva so postala nič.

— Tukaj 23, tukaj 23! sem klical v mikro-

fon, ko smo v fičko križarili po mestu. — Kaj novega?

— Tukaj 500! Nič novega ni, so odgovarjali iz centrale na Stalni službi. — Vam je dolgčas, ko ni nobenega karambola, kaj?

— Tisti dopoldan je bil zares neverjetno miren. V mestu smo imeli največ opraviti s soferji, ki ne upoštevajo prednosti pešcev na prehodih.

— Tri tisoč dinarjev kazni zaradi prometnega prekrška na prehodu za pešce.

— Tri tisoč? se je začudil sofer sivega rekorda. — Naj bo tisoč dinarjev, no?

Zdelo se mi je, kot da se je tale državljani pravkar vrnil s tržaškega Ponte Rossa in mu je 'gilhanje' ostalo v navadi. Toda — tu ni kaj! Miličnik ima bloke za posamezne prekrške, za katere je višina globe že določena.

Takoj po eni se je začel cirkus.

— 500 klike, 500 klike! Na železniškem prehodu na Trati huda prometna nesreča...

V naslednjem hipu sva z Jožetom že drveča proti Sentvidu. Na nezavaranem železniškem prelazu pri tovarni IMP je bila gruča ljudi, zraven proge pa zmečkan fičko, ki ni bil več podoben niti svojci semci.

— Pripeljal sem na prelaz in ravno na progih mi je motor crknil. Tedaj prileti iz čuvajnice železnica. Začel je divje mahati, nima je pripovedoval voznik. Z menoj sta bila v avtu še kolegica in kolega iz službe. 'Vlak' je zavpil moj sopotnik, odprl vrata in skočil ven. Zares sem zagledal vlak in planil ven ter v poslednjem hipu porinil še sedež naprej, da je lahko izskočila še sopotnica. V tistem pa je že vlak treščil v avto...

Zares neverjetna sreča v nesreči.

Ko sva se vracala proti mestu in se je najino dežurstvo že izteklo, so naju spet poklicali s Stalne službe.

— Na Gerbičevi cesti prometna nesreča. Pohitite, voznik je pijan in je nevarnost, da bo pobegnil!

Po zaslugi večnih ljubljanskih firbcev prometnikom nikoli ni težko slediti kraja nesreče. Vedno se nabere dostojna gneča največkrat nedostojnih gledalcev, ki že od daleč označuje nesrečni dogodek.

Tokrat sta se na ravni cesti spopadla volkswagen in kandelaber. Volkswagen je odločno zmagal Kandelaber je kot pokosen ležal s potrganimi žicami čez pločnik.

— Kdo je voznik? sem odločno vprašal.

— Pri Ivančni gorici avto zdrsnil s ceste... tovornjak trčil v hišo...

Prometne nesreče kot na tekočem traku.

— Prekleti sneg!

Sredi ceste je stal vojaški džip z razbito šipo, v jarku pa je s ceste visel razbit fičko z zmečkanim srednjim delom, ki ga skoraj ni bilo več... Skozni odprta vrata se je neudobno sklanjalo dekle, in dolgi rdečkasti lasje so viseli na rdeči sneg...

Fička je bilo silovito pretresljivo vpitje.

Mladi voznik je bil pri popolni zavesti in zmečkana pločevina mu je stisnila noge pod volanom, da ga sploh nisimo mogli potegniti iz razbitin. Radovedneži so se gnetli okrog avta, in Jože je prav s težavo naredil red.

Reševalci so potem s težavo razbili vozniško iz pločevinastega oklepa in s tulenjem siren odpravili nazaj proti mestu.

Sopotnici pomoč reševalcev ni bila več potrebna...

In potem zasliševanje vojakov, ki so jo na srečo odnesli le z lažjimi poškodbami, iskane očividce, na zdrsljivi cesti je bilo treba svet vzpostaviti promet, obvestiti zdravniško s sodnomedicinskega instituta, kmalu za nami sta prišla tudi preiskovalni sodnik Lesjak, državni tožilec in inšpektor za prometne nesreče pri UNZ Ljubljana Janez Petič.

Največ dela in težav pa smo pravzaprav imeli z radovedneži. Nekateri, ki so se pripravljali z avtomobili, so svoja vozila pustili kar sredi ceste... Nisem mogel verjeti, da je lahko tako huda krvava nesreča nekaterim v nasladi... Neka ženska je pripeljala s seboj celo otroka. Neki možak, ki je močno mardaljar po alkoholu, se je nagli k meni in zagodjal:

— Da, odkrij jo, da bom vsaj videl, kakšne noge ima! in pokazal na ponesrečenko, ki smo jo medtem pokrili s plahto.

— Da vas ni sram...

S Tinotom sva jim zagrozila z globo, šele potem so se razšli.

Jože je potem le 'nekako napravil sidro nesreče, čeprav je sneg zamel vse sledi... Vozniška fička se je brčias prestrašila, ko je pred seboj zagledal zaromet vojaškega džipa, zavrl, in na spolzki cesti ga je odneslo čez cesto naravnost v džip, od koder se je avto odbil v graben... Vozil je prehitro za cesto, kakršna je bila takrat, ko so bili avtomobili kakor brez zavora...

Sele okrog polnoči smo se odpeljali z nesrečnega kraja, kjer je bilo tako, kot da bi bil padal rdeč sneg... Bilo je še veliko dela... Po mojem... nas je najhujše šele čakalo... Obvestiti svojece o nesreči... Obup. Iz razbitega avtomobila smo v oedejo zavezovani družinjarje, i sta jih pred nekaj urami še kupovala v Trstu...

Ko smo se peljali po Titovi cesti proti Stalni službi, se je Jože napeto zazrl v cesto.

— Zdi se mi, da ga ima sofer pred nami močno pod kapo.

Zares smo po kakih sto metrih utjeli priz z avstrijsko registracijo. Voznik je najbrž hotel dokazati, da je doma iz dežele smučanja pa je po cesti vozil slalom.

Najprej se je silil s polomljeno nemščino, potem pa se je izkazalo, da je naš državljani. Alkoskop je v hipu postal zelen, pa še vozniška dovoljenja za avto ni imel.

Hudirjevo drag je bil tisti slalom...

Ko se je tista noč še rokovala z jutrom, sta imela Jože in Tine še en karambol. Trčila sta namreč s svetim Birokrajcem. Po vsakem karambolu se miličniki srečajo z njim. Formulirjev, obrazcev in poročil sta morala napisati za cel roman. Imela sta dovolj dela vse do sedme ure... Ali pa še dlje...

Preoblekel sem se in odšel v prebujajočo se dan. Na dvojni konjak. Peš. Po vsem tistem mi je bilo preleto malo do avtomobila...

DARILO ZA UBOGE OTROKE

V nedeljo dopoldne od 10. uri se bode v čitalnici dvorant delila obleka ubogim otrokom, ki so jo stale milosrdne gospe in gospodične. Hranilnica naša jim je danes v ta namen poslala še 50 gl. Hvala lepa! Dobrotniki in dobrotnice in v obče udje čitalnice se uljudno vabijo k delitvi.

Novice, 19. decembra 1866

IZ ČESA JE SESTAVLJEN ČLOVEK IN KOLIKO JE VREDEN

Miščoba bi zadostovala za sedem koščkov mila; iz šeleza bi se dal napraviti srednje velik žetelj; sladkor bi napolnil navaden solnjak; z apnom bi se dala pobeliti mala soba; fosforja je dovolj za 2200 žveplenk; s kalijem bi bilo mogoče izstreliti strel iz otroškega topica; žvepla pa je v človeškem telesu toliko, da bi s njim mogli pregnati psu bolhe. Vse te našte sirovine imajo po cenitvi strokovnjakov vrednost malo manj kot šestdeset dinarjev. Hm, bore malo!

Jutro, 19. decembra 1926

SODOBNO NAČRTOVANJE NASELJA

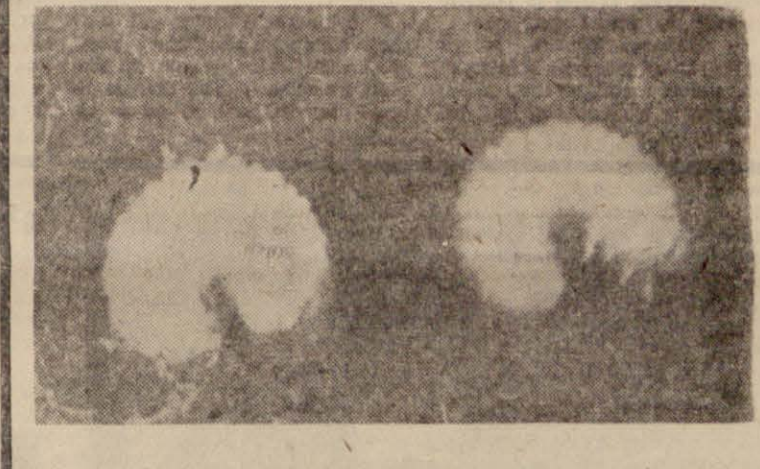
Kot zgled za sodobno, načrtno zgrajeno mesto nam služi prav gotovo Novi Beograd. Čeprav je v zadnjih letih morda nekaj posamičnih načrtov in dodatnih zamisli spremenilo prvotno zamišljeno podobo mesta, je Novi Beograd še vedno naš vzor. Vzor, ki se tudi hitro razvija. Pri tem pa mu seveda dinamika našega razvoja ni prizanesla in načrtno zasnovano naselje je kot življenjsko okolje sodobnega meščana pravi torzo.

V Novem Beogradu živi danes že osemdeset tisoč ljudi. Vsa ta množica pa je življenjsko povezana z mestom okraj Save z eno samo cesto, ki pelje skozi en sam osek podvoz. Ko zasneži ali pomrzne, se ob tem podvozu nagrmadijo vozila, ki ne morejo ne naprej ne nazaj. V Beograd pa ljudje morajo, ker v Novem Beogradu ni ne tovarn, ne uradov, ne — ali skoraj ne — trgovin. Samo stanovanja. Osemdeset tisoč prebivalcev Novega Beograda nima ene restavracije (razen ene majhne samopostrežne), nima bolnišnice in niti ambulante, nima miličniške postaje. Ob tem se pravo pikolostvo, če pomislimo, da v tem čudežu sodobnega mesta tudi nimajo enega gledališča, ene koncertne dvorane, enega športnega igrišča, ene razstavne dvorane. In da imajo samo eno pošto in samo dva javna telefona. Tega po naši deželi nekoč ni bilo — je pa danes.

ČRVI V CIGARETAH

Ponavadi je v cigaretah tobak. Tako so se nekako navadili številni kadilci, redkeje pa postrže tobakna industrija svojim nikotina željnim kadilcem tudi s mesnim dodatkom. Če bi bil ta dodatek v obliki telečjega zrezka ali suhih rebrc, najbrž ne bi imeli ničesar proti, bolj čudno pa je, če tak mesni dodatek v obliki črva prilize iz cigaretnega tobaka. Za takšne črve do datke člo nekaj časa marljivo skrbi Tobakna tovarna iz ROVINJA v svojih cigaretah MORNAR. Na pismeno pritožbo nekega prizadetega kadilca menijo v tovarni iz Rovinja, da takšni črvi sicer misu opasni po ljudsko zdravje, sicer pa se lepo opravičujejo in upajo, da bodo njihovi potrošniki še naprej kadili cigarete Mornar. (Dolžina črva je približno 3 milimetre).

Morda jih bodo res kadili, ampak brez črvo, seveda!

NA SMRT OBSOJENI ŠE VEDNO V DELOVNEM RAZMERJU

TOME STOJANOVSKI, DVAKRATNI MORILEC IZ SKOPJA, OBSOJEN NA SMRT Z USTRETLIVJO, JE DOBIL DELOVNI SPOR, ZARADI KATEREGA JE VERJETNO TUDI POSTAL ZLOČINEC

Videti je, da v analizi našega pravosodja takšen primer še ni bil zabeležen: morilec, ki je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, je dobil delovni spor. Da je ironija še večja: dobil je sodno satisfakcijo, ki je verjetno tudi vzrok dvakratnega zločina.

Drama, ki jo je desetega februarja letos režiral 36-letni Tome Stojanovski, je dobro znana. Tome Stojanovski je bil visoko kvalificiran električar pivovarne v Skopju. Tistega dne so odjelnil revolverski strel v upravi podjetja in na dvorišču. Za inženirja Dragoljuba Hristovskega in tehnika Božidara Dapčevskega so bili usodni, direktor Kiro Veninški in pravnik pivovarne Ljubobrad Dodev pa sta bila hudo ranjena.

Ubijal je zaradi odpovedi...

Neki zdravnik psihiater, ki je obravnaval primer Stojanovski, ni mogel kaj, da ne bi komentiral najnovejše spremembe:

— Ne vam, kaj bi dal, da bi lahko zvedel, o čem sedaj razmišlja mladi morilec, ko ve, da je rehabilitiran zaradi nezakonite odpovei, zaradi česar je tudi prijel za orožje.

Toda Stojanovski ni počakal odločitve sodišča o delovnem sporu. Kronika teh drama, tihnih dogodkov obsega nepoln mesec dni.

■ 12. januarja 1966 je delavski svet pivovarne v Skopju sprejel odločitev, da Toma Stojanovskega — brez zaslišanja — odpuste iz službe.

■ 17. januarja je direktor Kiro Veninški podpisal odpoved.

■ 27. januarja je na sestanku osnovne organizacije Zveze komunistov Stojanovski prenehal biti njen član.

■ 29. januarja je Stojanovski vložil tožbo na drugem občinskem sodišču v Skopju proti odločbi v odpovedi.

■ 10. februarja je Stojanovski prišel v tovarno, da vrne orodje, za katerega je odgovarjal. Ob tej priložnosti so mu dali odločbo o izključitvi iz Zveze komunistov. Čez nekaj ur so odjeknili smrtonosni strel.

To so dejstva. Preostalo sodi na področje psihiatra in sociologa. Vseeno pa ostaja zgodba o tragično ironičnem zapletu dogodkov, ki so sestavljeni tako kot v zgodbah najbolj spretnih pisateljev črnega humorja.

Za proces je bilo toliko zanimanja, da so ves potek sojenja prenašali po zvočniku. Javni tožilec je hodil po že uhojenih pravnih stezah: Stojanovski — slab delavec, zaradi česar dobi odpoved — preiščeno in hla-

dnokrvno ubija. Pred takšnim klasičnim morilecem pa se vsaka družba zavaruje, samo s smrtno kaznijo.

Obramba je menila, da so varniki mnogo globlji in da izvajajo iz najrazličnejših odnosov v pivovarni, kjer sta nastali dve skupini, povezani po sorodstvenih in stričevskih zvezah, in da je Stojanovski žrtve njihovih obračunov, zaradi česar je tudi dobil odpoved. Še prav posebej zato, ker je Stojanovski prej opravljal razne politične dolžnosti in mu niso nikoli odbili od plače zaradi zamujanja ali zaradi izostanjanja z dela, pogosto pa je delal tudi med prazniki.

V zaključni besedi je obramba trdila, da je Stojanovski streljal razburjen zaradi nezakonite odpovedi in zaradi izključitve iz Zveze komunistov, kar pomeni, da je bil dvakratni umor izvršen v afektu.

Okrožno sodišče je 26. maja sprejelo sodbo: Stojanovski je kriv, in obsodili so ga na smrt z ustrelitvijo.

— Obtoženi je zavestno, z vnaprej pripravljenim načrtom vzel življenje Dragoljuba Hristovskemu in Božidaru Dapčevskemu, — je napisano v obrazložitvi sodbe. Najstrožja kazen je izrečena tudi zato, ker je obtoženi kot človek drzen, nesramen, slab delavec, ki se je nesramno obnašal do predstojnikov, ki ni izpolnjeval ukazov ali pa jih je izpolnjeval z zamudo in slabo, zaradi česar je tudi dobil odpoved. Obtoženi se je na to pritožil na občinsko sodišče v Skopju, pritožba je vknjižena pod številko II. št. 185/66...

... toda dokazano je, da je odpoved nezakonita

Toda prav ta predmet II. št. 185/66 pomeni konec te tragedije.

Medtem ko odločajo o usodi Stojanovskega na Vrhovnem sodišču Jugoslavije, medtem ko je Vrhovno sodišče Makedonije potrdilo sodbo okrožnega sodišča, je drugo občinsko sodišče v Skopju dalo prav človeku, obsojenemu na smrt, ki je trdil, da je bil nezakonito odpuščen, prav zaradi odpovedi pa je tudi prijel za pišto.

In tako se je dvakratni morilec znašel na drugem občinskem sodišču v vlogi tožitelja. Medtem ko je bil na prvem procesu obsojen na smrt, je na drugem dobil delovni spor.

Drugo sojenje je bilo brez občinstva in brez publicitete. Če Stojanovski ni bil, reševal stvari z orožjem, prav gotovo ne bi spremljal tega drugega procesa iz celice smrti, niti

ne bi javnost zanj zvedela. Tako pa je moralo sodišče ugotoviti naslednja dejstva:

Stojanovski je bil v pivovarni zaposlen kot visoko kvalificiran električar. Petega januarja sta šef obrata inž. Dragoljub Hristovski in vodja elektromehanične delavnice tehnik Božidar Dapčevski oddala komisiji za ugotavljanje kršenja delovnih dolžnosti predlog, da Stojanovskega kaznujejo, ker je zavrnil, da bi opravil delovno nalogo.

30. 12. 1965 Stojanovski ni, kot mu je bilo ukazano, imenjal nekega svetlobnega telesa, istega dne pa je odklonil tudi delo na trafopostaji. Nekaj dni prej, 26. 12., so mu ukazali, naj postavi provizorično električno napeljavno v vodnjak za raziskavo vode, pa tudi tega ni naredil. V predlogu je bilo tudi napisano, da so Stojanovskega zalotili pri spenjanju na delovnem mestu, ko pa so ga zbudili, je zmerjal in psoval.

Komisija je napovedala sestanek za osmi januar. Stojanovski je dobil povabilo s pripombo, da bo komisija tudi brez njega odločila v primeru, če ne bo prišel.

— Naj tisti, ki so napisali predlog, še enkrat pogledajo, če se niso zmotili, šele potem naj me kličejo, naj dam izjavo, — je rekel Stojanovski in ni hotel sprejeti povabila.

Komisija je v njegovi odsotnosti sklenila, da predloži delavskemu svetu, naj Stojanovskemu odpovedo službo.

Samo nekaj dni pozneje, 12. januarja, je delavski svet s tajnim glasovanjem sprejel predlog komisije, da Stojanovskega izključijo iz podjetja.

Mimogrede: član disciplinske komisije Pero Boškovski ni prisostvoval sestanku 8. januarja, toda navedeno je bilo, da je predlog dan tudi v njegovem imenu. Drugo občinsko sodišče se ni spuščalo v razkrivanje resnice o tem, ali so v resnici obstajali prekrški delovne discipline, vseeno pa je razveljavilo odlok kot nezakonit.

Vse dokler primer ni prišel pred delavski svet, je bil postopek zakonit. Stojanovskega pa na delovnem mestu niso zaslišali, kar je v nasprotju s členom 89 osnovnega zakona o delovnih odnosih, v katerem je rečeno, da delovna skupnost ne more izreči kazni zaradi kršenja delovnih dolžnosti prej, preden delavca ne zasliši. Tako so Stojanovskemu odvzeli pravico, ki jo ima vsak državljani, namreč pravico, da se brani.

Zastopnik tovarne je vložil pritožbo na sodbo drugega občinskega sodišča.

Če bo okrožno sodišče potrdilo sodbo drugega občinskega sodišča, bo ta zgodba, polna paradoksov, imela še eno ironično stran: človek, ki je bil obsojen na smrt z ustrelitvijo, bo še naprej v delovnem odnosu, in podjetje mu bo moralo izplačati tudi denarno nadomestilo.

MILAN NIKOLIČ

kakšno ugodje!

to milo spreminja nujno potrebno temeljito čiščenje kože v izjemno ugodje, ki me zvesto spremlja ves dan

SOLEA JORGOVAN

v petih svežih vonjih in nežnih barvah

Zlatorog, MARIBOR

vzemite tudi vi SOLEA milo v tem milu je nekaj več

folijarka zastoj za vse tiste, ki pošljete 20 ugovor na naslov SOLEA maribor

PRAVLJIČAR DISNEY JE UMRL

V četrtek, 15. decembra, je v Kaliforniji zatisnil oči Walt Disney, po operaciji tumorja na pljučih.

Novica je odjeknila po vsem svetu: ves svet, mlado in staro, žaluje za svojim največjim prijateljem, fantastom filmske risbe, oboževalcem živali, dobrotnikom iz srčne potrebe, za pravljicarjem, kakršnega po Andersenu ni bilo. Bil je genialec in tem, kako je znal pravljico spajati v resničnostjo, otroško navnost z odraslo resnostjo, kako je spreminjal zakone narave iz nemogočega v mogoče. Njegov svet je bil svet graciozne fantazije, ki je dežela neomejenih možnosti. In ta svet se je neprestano gibal, kakor v tempu Chaplinovih grotesk. Chaplin je bil tudi njegov največji vzornik.

Ob kratkem: bil je čarovnik, dober kakor kruh, blag kakor majhno dete. Toda njegovo življenje ni bilo pravljica. Kot otrok revnih staršev sam nikdar ni premogel niti ene svoje igrarke... Nemara je bil kasneje prav zato tako darežljiv z njimi. V njegovem življenjepisu, ki ga danes začinjamo objavljati (v nadaljevanjih), berete o tem, kako je prodajal časopise po ulicah, da si je prislužil vsakdanjo skorjo, preden je začel risati.

Naj se torej s temi zapiski oddolžimo spomenu velikega, pogumnega in nepozabnega človeka in umetnika Walta Disneya.

ŽIVA LEGENDA

Pred petinšestdesetimi leti se je rodil v Chicagu Walter, četrti sin siromskega mizarja Eliasa Disneya.

5. decembra je torej dopolnil 65 let: za intelektualca, umetnika, poslovneža človeka so to leta polna moči, produktivnosti in ustvarjalnih rezultatov. Vseeno, mnogim ljudem širom po svetu se zdi mogoče čudno, da je bil star šele toliko ali sploh, da je imel toliko in toliko let. Kajti ko rečemo Disney, se nam zdi, da je to nekaj izven časa, nekaj, kar obstaja že od nekdaj in bo vedno obstajalo.

Rodil se je v Chicagu kot najmlajši od štirih sinov Eliasa Disneya, ki je takrat, v prvih letih tega stoletja, delal kot mizar na columbijski svetovni razstavi. Disneyeva družina izhaja iz normanskega plemstva. V ZDA je prišel Waltov ded. Družina je držala skupaj. Oče se je ukvarjal z vsem mogočim, ko je potoval po Združenih državah in končno pristal na mali farmi v Marcelini, zvezni državi Missouri. Ko se je družina tam ustavila, je imel Walt šele pet let in njegovi prvi in najlepši spomini iz mladosti so vezani na to farmo, na kateri je bilo mnogo živali. Takrat je tudi vzljubil živali, ki jim je pozneje posvetil svoj risani svet.

V Disneyevi družini je bil vedno kak potujoči muzikant, kak naiven politični ali verski pridigar, v hišo so prihajali tu-

di sorodniki, od katerih je mali Walt imel posebno rad veselo in brezbržno strino Margareto, ki mu je podarila prvi blok in škaticlo barv. In seveda strica Edwardsa, ki so ga vsi imeli za slaboumnega, bil pa je, kot pravi Disney sam — le otrok, ki ni nikdar odrasel. Vsekakor, čeprav ne v izobilju, so bila za malega Walta to lepa in bogata leta.

Vendar je usoda malih farmarjev bila vedno odvisna od dveh sil, kako bo zemlja rodila in ali bodo trgovci odkupili žetev in za koliko. Neko zelo rodno leto, ko so cene vrtočlavo padle, je bilo tudi konec Disneyeve farme. Starejša Waltova brata sta odšla v svet, oče je zbolel in moral so prodati farmo. Družina se je preselila v Kansas City in dnevi bolj ali manj brezskrbne Waltove mladosti so za vedno minili. S farme je odnesel tudi svoj prvi samostojni zaslužek, do katerega je prišel kot risar: pet centov, honorar za sportreta konja Ruperta, ki je vlekel vozček strica-doktorja Cherwooda, velikega Waltovega prijatelja. Kdo bi si takrat mislil, da se bodo ti centi čez dve, tri desetletja pomnožili v milijarde.

Z ostanikom denarja od prodane farme je oče Disney kupil v Kansas Cityju pravico, da raznaša časopise — dva dnevna lista — naročnikom, ki jih je bi-

lo okrog dva tisoč. Pomagati sta mu morala tudi desetletni Walt in osemnajstletni brat Roy, ki je štiril Walta že takrat, vse do poznih, zrelih let. Vendar njegovega dela ni mogel prevzeti nase. V vsakem vremenu je moral tudi Walt vstati ob pol starih zjutraj, da so bili časopisi dostavljeni pravočasno. In zgodilo se mu je, da je pozimil zadrževal v kakšnem toplem hodniku in poleti, da se je zaigral z igračkami, ki so jih pustili njegovi vrstniki na dvorišču. Vendar je vedno moral na domestiti izgubljeni čas in hoditi tudi v šolo. Raznašanje večernih časopisov in druge obveznosti, ki jih je imel, mu niso dovoljevali, da bi se igral kot drugi otroci. Kljub vsemu pa ga je oče, na svoj način pravičen in duhovit mož, vendar stroga, velikokrat pretepel s korobačem. Šele v štirinajstem letu se je pod vplivom brata Roya temu uprl in dosegel, da ga oče ni več pretepal. In ko je sčasoma prišel od drobiža do prvih 20 dolarjev, jih je oče skupaj s svojim denarjem in v veliko Waltovo razočaranje vložil v akcije — tovarne marmelade. In če je Walt hotel uresničiti svoje sanje otroških let, je moral sed postaviti v vrsto. Roy je stopil v vrsto, a podoficir je zaklical Waltu, kaj vendar še čaka, naj stopi v vrsto tudi on.

Veseno pa je v šoli in redkih urah prostega časa kazal svojo privrženost gledališču in kinu. Kot sam pravi, je že takrat no-rel za gledališčem in kinom in skupaj s tovarišem pripravljaval nekaj komičnih točk, s katerimi

sta potem oba nastopala na amaterskih gledaliških tekmovanjih. Oče ga je učil igranja na violino, vendar brez uspeha, z veliko večjim uspehom je Walt v šoli imitiral Lincolna in spravljal v smeh vrstnike in obiskovalce šolskih prireditev s skeči in karikaturnimi svoje »proizvodnjese«.

Bodoči veliki pravljicar je že ugledale iz njega...

Ko so ZDA stopile v prvo svetovno vojno, je Waltov brat — zaščitnik odšel v mornarico, družina pa se je vrnila v Chicago. Walt je ostal v Kansas Cityju, da dokonča šolo in za prvo silo pomaga možu, katerega mu je oče prodal pravico raznašanja časopisov. In zaposlil se je kot prodajalec brezalkoholnih pijač na železnici: osem ur vožnje v eno smer, spanje, in osem ur nazaj. Vseč mu je bilo to delo, toda velikega uspeha ni imel. Najprej zato, ker so ga dobavljali vedno opeharili, če so le mogli, in zato, ker je bil najboljši potrošnik svoje plače sam. Zaslužek mu zatorej ni za dostoval niti za življenje, zato je odpotoval v Chicago.

Zdaj je imel 17 let, hodil v večerno gimnazijo, delal v tovarni marmelade, prav v tisti tovarni, v katero je bil oče vložil tudi njegovih 20 dolarjev. Včasih je zamenjal nočnega čuvaja; obo-rožen s pravo pištolo in s stra-hom je pričakoval napad gangsterjev, ki pa jih na srečo marmelada ni privlačila. Čez poletje je delal kot vratar pri železnici in kot nosač in zbiralec pošte, ki je takrat imela že tovarnjake in tudi še konjsko vprego. Vendar mu je kljub vsemu še uspelo, da je trikrat na teden zvečer hodil na chikaško Akademijo lepih umetnosti, pravza prav v neko privatno slikarsko šolo, kjer se je učil slikarstva in karikature. Tako rad je sedel za risalno mizo, da je pozabil na čas in spanje.

Nekega dne, ko je njegov brat Roy, takrat že petindvajsetletnik, šel skozi Chicago s svojim odredom in ga je Walt čakal na postaji, se je zgodilo nekaj nevernavnega: prišel je neki podoficir in zaukazal fantom, naj se postavijo v vrsto. Roy je stopil v vrsto, a podoficir je zaklical Waltu, kaj vendar še čaka, naj stopi v vrsto tudi on.

Wait se je čutil siino polaskane-ga, ker ga ima vojaški starešina za dovolj starega, da bi bil že za vojsko. In takrat je pričel sanjariti o uniformi, trobenti, zastavah in velikih bitkah... Toda kdo bo čakal še celo leto, da dopolni osemnajst let in s tem pridobi pravico, da se prijavi med prostovoljce! Kmalu prinese njegov vrstnik in somišljenik Russel Moos čudovito vest, da ambulante enote Rdečega križa, ki so že malone resnična vojska, sprejema-

jo tudi sedemnajstletnike. Tako sta se prijaviła pod izmišljenima imenoma, kot brata Saint-John. Potem pa, ko je bilo treba pokazati potni list in pri-voljenje staršev, potem sta morala odkriti karte. Walt je ko-maj dobil podpis staršev, in se to samo zato, ker so se bali, da jim bo drugače pobegnili čez ocean. Sam pa je popravil svo-jo rojstno letnico. Naredil se je za eno leto starejšega — in sprejeli so ga. (Prihodnjič naprej)

STO OBRAZOV FILMA

TOŽBA ZA DVAJSET MILIJONOV DINARJEV — ZAKAJ?

V peti številki novega filmskega tednika FILM NOVOSTI smo prebrali, da se je maratonski sodni proces med filmskima podjetjema Triglav in Viba filmom zaradi 1964. leta posnetega filma Ne joči, Peter končal. Viba film je obsojena na odzvem 20 milijonov dinarjev nepravilno pridobljenega dobička, ki jih je ta film prinesel. Pisec članka v omenjenem tedniku je verjetno zaradi nepoučenosti, zvalil vsjo krivdo na pisca scenarija Ivana Ribiča, ki da je prodal scenarij Vibi, ne da bi jim povedal, da ima vse avtorske pravice zanj podjetje Triglav film. S tem da je podjetje prevzelo in ga oškodovalo. To, da je bil scenarij prodan Triglavu filmu že leta 1954 in da v pogodbi piše »za vse čase«, je točno, toda drugi del precej hude obtožbe o prevzari, ki ni dobesedno prevara, ne gre le na račun scenarista.

Ob krizi Triglav filma leta 1963 je to podjetje močno zmanjševalo število uslužbencev in, ko se je zatem odreklo še domačemu filmu je razpustilo leta 1964 tudi svoj dramaturški oddelek, ki se je takoj skoraj v celoti zaposlil pri Viba filmu. Druga pogodba o odkupu scenarija za film Ne joči, Peter pa je bila sklenjena še pred tem, dve leti pred »izjavo o odpovedi snemanja domačih filmov«, in to leta 1962. Pri sklenjanju pogodbe in pri pisanju scenarija je sodeloval tudi dramaturg Triglav filma in ta je Vibi predlagal odkup scenarija, za katerega je vedel, da imajo zanj avtorske pravice drugje. Ne gre torej za prevaro in krivda ni le scenarista.

Slo je verjetno za čudne račune. Pri Vibi so verjetno mislili, da bo podjetje Triglav film propadlo in kjer ni toznika, tudi ni tožnega. Toda Triglav ni propadel, se pred pričetkom snemanja je opozoril Vibo o svojih avtorskih pravicah, ponudil jim je, naj odkupijo scenarij, zahteval, da se snemanje ne prične, toda možje pri Vibi so se naprej upali, da bo podjetje, ki je že pred čas hodilo na robu propada končno le propadlo. Hoteli so na njegov račun zaslužiti, zašli so v čudne vode in se končno sli-majeli.

Ob koncu bi rad zastavil podjetju Viba film in njegovim uslužbencem nekaj vprašanj. Kako je mogel dramaturg Vibe filma Vladimir Koch predlagati odkup scenarija, za katerega je vedel, da ga je sam pred dvema letoma odkupil za podjetje Triglav film? Kako je moglo podjetje, ki je vedelo za to špekulacijo, odkupiti ta scenarij in če ni vedelo, kako bodo kaznovali ljudi, ki so jih privedli v tako neprijetno situacijo? Zakaj niso s snemanjem filma Ne joči, Peter prenehali ali pa od Triglav filma odkupili scenarij, ko so izvedeli za pravo stanje stvari? In končno, ali se bodo posamezniki spet umaknili za paravan kolektivne odgovornosti?

Pri reševanju teh problemov, ki očitno kažejo na razmere v slovenskem filmu in še posebej v proizvodni hiši Viba film, bo treba opustiti ozke interese. Zaradi ugleda slovenskega filma bo veljalo ukrepati odločno in tako dati delu, ki je bilo do sedaj le še premalo javno, takšno mesto v družbi, ki bo zagotavljalo zdravo in dobro proizvodnjo.

MATJAZ ZAJEC

FILMANE PODOBE IZ SANJ

Iz cikla vojnih črtic Ivana Cankarja Podobe iz sanj je Vojko Duletič izbral tri: Gospod stotnik, Otroci in starci, Tisto vprašanje in jih povezal v celoto za kratki igrani film Podobe iz sanj. Prizor na sliki je iz tretje črtice. V glavnih vlogah nastopajo Vladimir Skrbinešek, Alenka Svetelova, Rudi Kosmač in Saša Miklavc. Ob robu pa več kot sto statistov. Film je bil posnet v novembru v produkciji Viba-filma. Scenarij je odobrila strokovna komisija za oceno scenarijev pri UO sklada SRS za pospeševanje proizvodnje in predvajanje filmov, ki je realizacijo tudi finančno omogočil. Film je bil posnet v štirih smemalnih dnevih v mesecu novembru in bo prva kopija izdelana do konca letošnjega leta. Direktor filma je France Marolt, kostumograf Mija Jarčeva, fotografija je delo Rudija Vavpotiča, scenarist, montažer in režiser je Vojko Duletič.

Podobe iz sanj so prvi slovenski film po literarnem delu Ivana Cankarja.

Priporočljivo za vsako gospodinjstvo

Pasterizirane kumarice v kislu

IZ FILMA „FARAON“: ONA IN ON

Dobro da si prišla, kajti bati sem se že, da na svetu ni ljubezni niti rusalk! Moto, s katerim so vzhodni uredniki festi valskega biltena v letošnjih Karlovih Varih predstavili Poljaki njo Barbaro Brylsko, Kama v Kawalerowiczovem filmu »Faraon«. Naj samo omenimo, da so njeno in Jerzyja Żelnika, faraona Ramzesa XIII., fotografiji spremljali še ena izmed Apoloni nairovih lepih misli o ljubezni in Goethejeva »razlagae o človekovih dvajsetih in šestdesetih letih...«

— Opišite se.
In Barbara se je začela smejati:

— Zelo komplicirana zadeva. Zelo kompliciran človek sem. Toda če že vztrajate; imam dvoje ušes, ostrih, ampak majhnih, imam dvoje zelenih oči, dve nogi in sem 167 cm visoka.

— Je drobna kot ptička, se je vmešal faraon Jerzy Żelnik, in ušes ni videti zato, ker jih pokriva jo lasje.

Ona je študentka Visoke dramske šole v Varšavi. On obiskuje nižji letnik iste šole. Pripovecu je o medvedku, ki da si ga je kupila v Karlovih Varih za spomin in o tem, kako je v Piznu spila štiri vrčke piva.

— Ne, nič mi ni bilo, ker sta mi dva šla v noge, dva v roke, več pa nisem hotela piti.

— Kako si predstavljate svojo nadaljnjo kariero?

— Prav rada bi si jo, ampak za zdaj nimam ničesar v načrtu. Rada bi, kot vsak igralec in vsaka igralka, igrala v dobrih filmih dobrih režiserjev. Že dolgo si želim igrati v kakšnem kostumskem filmu, kakšno romantično vlogo in jahati konja. Ta želja se mi je pravkar izpolnila. Vojtech Jasny («Ko pride mačke») mi je ponudil vlogo v filmu, ki ga bo snemal v Turgenjevu.

— Mislite, da mora biti filmska igralka lepa ženska?

— Da, skoraj vsak filmski igralec dobi prvo vlogo zaradi svoje fotogeničnosti. Poleg lepote potrebuje tudi talent. Vendar zadostuje tudi samo talent, brez lepote.

Kama in Faraon zasebno: letos v Karlovih Varih

— Poslušajte, kaj mislite, kakšna bodočnost čaka filmske igrarke?

— Sem profesionalna igralka, pa zaradi tega se pomisliti ne smem, da bi me nekega dne pri filmu ne potrebovali več. Prepričana sem, da dober filmski režiser ne more dolgo brez polkličnih igrancev.

— Razumljivo da film potrebuje je novih obrazov, reče Jerzy Żelnik, in da režiserji ne morejo brez njih; ampak tako se bo nekega lepega dne zgodilo, da bomo imeli tri milijarde igralcev...

— To bi bilo grozno. Stvar je namreč taka, da se človek, ki je bil igral zapovrstvo v treh filmih, enostavno proglasi za igralca.

— Dajte, opišite nam faraona!

— Zelo rada bi, je rekla Barbara, ampak morala bi govoriti v samih superlativih: kajti podoben je svoji mami, ima njeno usta in oči, medtem ko je nos očtov. Ne smem pozabiti povedati, tudi tega, da ima kriv nos, kar pa je videti samo iz profila.

— Vlogo faraona sem dobil znavljuje svoj postavi, je dejal Jerzy Żelnik. Menili so, da sem atletsko razvit; že sedem let sem član nekega varšavskega športnega kluba in zelo rad plavam.

Potem so jo vprašali, če bi hotela njega, faraona, za moža in dejala je, da ne; ker da jo doma čaka soprog — matematik. In faraon je na isto vprašanje ravno tako odgovoril z ne; ker da bi si s soprogo igralko nakopal same domače scene...

V. M.

FILMI, KI JIH GLEDAMO

KARAVANA HRABRIH

Wagonmaster; scenarij Frank S. Nugent, fotografija: Bert Glennon; režija John Ford; nastopajo: Ben Johnson, Ward Bond, Joanne Dra; proizvodnja John Ford in Merian C. Cooper 1936; distribucija Morava film, Beograd.

Vozovi na Zahod! Kolikokrat že je bil ponovljen ta klic v filmih in kolikokrat že bo. Vedno znova nepremagljiva le-pota puniteljske se karavane proti sončnemu zahodu; kolese se vdirajo v blato, pesek, drsijo po neprenehnih, gladkih kamnitih svezah in skalah, bliči pokajo, dva para konj se vzpenjata, vse misli so napete, prisilijo ljudi, raskavi, glavni pomagajo vsi in kolese se zavrtijo naprej: proti novim pustolovčinam, »zlati sreči naproti. Ob poti ostanejo krizi na hitro zasutih gomilah, ki jih bo čas kaj kmalu sbrisal; vse, kar ostane, je nepremagljiva volja ljudi in njihova želja priti do cilja. Gledalec je del karavane.

Vsi veliki ameriški režiserji so morali vsaj enkrat »potovati« na Zahod, mnogi potujejo znova in znova in v različnih variantah in tako tudi John Ford v filmu Vodnik karavane ali Karavana hrabrih, narejen leta 1936.

Čeprav se letnica izdelave čuti predvsem v tehničnem pogledu, je vse ostalo odraz mojstrove roke; najtežje je biti preprost in tudi najlepše. Po vseh mogočih variantah vedno sterna in izobilnih, učinkuje to mojstrove delce kot pozni rek studentice. Tu so možje starega kova, možje, ki imajo srce na pravem mestu, in žena je del njih. Kadar je treba udariti, udarijo, in kadar je treba streljati, streljajo; ki bolj od daleč spremljajo popotovanje, in skupino zanimivih, ki jim je takrat posvetil posebno pozornost. Seveda sta tu še dva prava junaka in nekaj zaljubljenih srec Karavane svoj cilj doseže, gledalec pa tudi.

Pred filmom Wagonmaster je Ford že izdelal znamenite filme, za njim se vrže, toda takšen, kot je danes Wagonmaster, se ne izgublja med širokim platom in stereo zvokom, temveč prinaša v zahtole dvorane lepoto dajljnih sni in poezijo.

VOJKO DULETIČ

SAP parfumiran

sredstvo za čiščenje

- sanitarnih naprav
- keramičnih ploščic
- vseh vrst posod
- štedilnikov in podobno

DEZINFICIRA DEZODORIZIRA DAJE SIJAJ

SANITARNI PRAŠEK

MERIMA KRUSEVAC

PLEMENITI ŽAR SAMOTNEGA SRCA

ZIVLJENJE ZA UMETNOST - UMETNOST ZA DRUŽBO, KI GA NI NIKOLI SPREJELA POVSEM ZA SVOJEGA

Nekateri ljudje se rodijo za samoto. Toda rojenice jim skupaj s to usodo navadno pozabijo položiti v zibel tudi zmožnosti in znanje, to samoto prenašati in z njo zadovoljno živeti. Taki ljudje so obojeni vse svoje življenje na neprestan boj, boj med seboj in okolico. Ljudmi, ki jih obkrožajo in s katerimi morajo pa ne znajo živeti, ter na boj med svojimi spoznanji in prepričanji in med možnostmi in sposobnostmi ta prepričanja uredniti in jih posredovati drugim.

Ko se je v vlažnem nizozemskem severnem Brabantu 30. marca 1853 rodil drobnj rdeček lasček, ki so mu Van Goghovi dali ime Vincent, ni še nihče slutil, kako čudno se bo malemu btihi sukala usoda, kako malo bo lahko vračal staršem na način, kakršnega si vsaka ljubca mamica in vsak ponosen očka kljub inkusnjam vedno znova napačno samišlata.

Družina protestantskega pastora je Vincentu sicer nudila urejeno okolje za rast, za razvoj pa mu ni nudila pravih možnosti. Ustaljenost življenjskih navad in morda še nekoliko trdnjših moralnih norm kot drugod, je staršem zadržala pogled na nemirno razvijajočo se duševnost občutljivega dečka, ki je že mlad zbujal dvome, da bo ustrezen naslednik družinskih, zlasti očetovih izročil. Vendar takrat še nihče - niti sam - ni zaslučil pomembnosti otroških čedakarj in risbe, s katerimi je kot vsak otrok povsem spontano pokrival redke liste papirja, ki so mu prišli pod roko.

Toda že šestnajstleten je nekako nezavedno izbral poklic, ki je njegovim še neprebujenim in neizoblikovanim intimnim nagiranjem in talentom ustrezal bolj kot katerikoli drug izmed tistih, ki jih je družba imela za spodobne: postal je pomočnik v trgovini z umetninami v Haagju. Štiri leta pozneje so ga premeštili v podružnico v London. Tam je doživel svoje prvo razočaranje in ljubezni ...

Potem je prišel v Pariz, vendar se kot trgovec z umetninami ni dobro počutil. Počasi je spoznaval, da ga privlačijo religiozna vprašanja. Preživel je nekaj trenj z očetom, nekaj težav pri življenjskih odločitvah in dve naporni študijski leti. Potem se mu je spopolnil želja: leta 1878 je postal pridigar v rudarskem naselju Borinage. Tu je srečal svojo usodo. In na svojo srečo in nesrečo hkrati jo je tudi spoznal.

Samotar se tudi kot duhovnik ni mogel povsem podrediti za

Znameniti »Jedi krompirja« so nastali še v holandski dobi, ko je Van Gogh zvesto upodabljati kmete

vdušil zanjo. Zato ji je sledil - v Parizu. Leta 1886 je nenadoma odšel in pred njegovimi začudenimi očmi se je šele tedaj razgrnilo umetniško bogastvo Pariza in njegovo nemirno umetniško življenje. Kar na glavo se je poglaval v to človeško in duhovno mravljinčino in začel vročično delati. Kajti šele takaj je dokončno spoznal, koliko je zamudil.

Seznanil se je s celo generacijo impresionistov, z nekaterimi slikarji, ki jim je bilo, tako kot njemu, sojeno, da bodo postali avtorji impoimpressionizma v najrazličnejših osebnih in načinah, spoznal je japonsko umetnost v tolikšni množini, da je osupnil, spoznal je, da se v umetnosti neprestano dogajajo spremembe, ki so čisto - kot prav takrat impresionistično gibanje - dokaj revolucionarne. To ga je opjalo - zmedlo. Toda ne usodno: ni mu vzelo poleta in volje za delo. Začel je študirati.

Najprej je obdelal japonske lesoreze, potem se je posvetil impresionizmu. Delal je od zore do mraka, slikal, risal. Njegovo bivaljske se je polnilo z vedno novimi motivi s pariških kejev in bulvarov, njegove bar-

ve so postajale vse svetlejšje in na njegova platna je v vedno močnejših slapovih lila svetloba. Toda pravo slikarstvo, ki ga je čutil v podzavesti, ni našlo pravih vidnih predlog v Parizu. Potreboval je barvitost. In zato je po nasvetu prijatelja Toulouse-Lautreca odpotoval na jug, v Provenco.

V Arlesu je doživel očistenje in vzpon, doživel vrh in potem v Saint Remyju dramatični razplet svojega slikarstva. Tu je ostal končno sam, sam s seboj in s svojimi motivi, s svojimi slikarstvom, s svojimi barvami. Pod vročim provansalskim soncem in ostrim vetrom se obrisi in barve ne lomijo in ne trepetajo ali ledijo kot v vlažnih ravninah severa. Spopad z motivom je bil tudi spopad s slikarstvom in spopad s seboj. Naslikati ne samo tisto, kar je videti in kakor je videti, ampak tudi tisto, kar je moč občutiti v motivu, v pokrajini, v deželi, v podneblju, v svoji napeti, vročini in vedno samotni duši.

Toda samotari ne zmorejo brez družbe, čeprav je ne prenašajo. Proti sebi, iz katerega se rodijo mnogi konflikti, iz teh pa vrednote. Ljudje, s katerimi je Van Gogh živel v Arlesu, so ga dražili, razočarali nad njimi pa so ga hkrati ubijala in spodbujala. To seveda niso bili prijatelji kot poštar, pri katerem je stanoval, ali zavrski častnik, s katerim se je včasih sprejal: premajhne potence in z očmi in dušo v drugih svetovih kot Van Gogh. To tudi ni bil mlajši brat Theo, ki ga je z razumevanjem in pravo bratovsko nežno ljubeznijo spremljal in moljno podpiral na vsej njegovi trnovi življenjski poti.

Spopad je predstavljal sožitje s slikarjem Gauguinom, ki ga je Vincent povabil k sebi. Namesto da bi se spodbujala pri delu, sta se medsebojno grizla in prepirala. Oba slikarja, oba po-

tenna, izrazna umetnika, razumljivo nista našla razumevanja za umetniška prepričanja in nazore prijatelja. Zato je prišlo do dramatičnih prepričev, ki so oba, zlasti pa bolj občutljivega Vincenta, močno prizadeli. Prijateljstvo se je kmalu razdrlo in Gauguin je odpotoval. Vincent je ostal spet sam.

In ni zdržal. Živčna napetost zadnjih mesecev z Gauguinom, že prej meseci napornih in ob vsej skromnosti življenja nezavadno močan spopad z neprijetno, s slikarstvom in neprijetno njena naporna, čeprav hitra rast, morda neprestani občutek manjvrednosti, kmotno neutrejen odnos med potrebo po družbi in usodo samotarja - vse to ga je živčno zlomilo. Moral je v bolnišnico v Saint Remy.

Tam je še naprej slikal, čeprav vedno v strahu pred ponovnimi napadi malodušja in živčne napetosti, ki so si tudi res sledili. Zarjost njegovih barv se je nekoliko umela, potem pa je ostala še vedno krepka, malone divja. Toda takrat so se njegove sanjčice že zaprle, do mestička v Arlesu je bilo predačle in odgovorniki so mu čvrtlet samo še na bolniškem vrtu Cas, ko je poskušal z divjimi, kontrastnimi barvami prikazati človeške strasti, je minil in njegovo slikanje je še vedno njegovo, osebno in prizadeto, toda mirnejše, vrtih barvno celo zelo umirjeno. Samo še enkrat je zakopalo, ko se je zadnje tri mesece življenja zdravil pod nadzorstvom zdravnika in prijatelja dr. Gacheta. Potem je sledil še en napad malodušja in v strahu pred novim je 29. julija 1890 komaj sedemtridesetletni Vincent Van Gogh s kroglo naredil piko za konec svojega mračnega, nemirnega življenja in žarnega slikarstva.

Genialni samotar, ki je s svojo umetnostjo, kateri je žrtvoval vse svoje sile in življenje, nakazal eno izmed treh poti iz krize, v katero je zašel impresionizem, se je za vedno pomiril s svojo samoto. Nam pa je zapustil pretresljiva in človeško kot solza čista pričevanja o svojem življenju v delih, ki so resnične, trajne umetnine, kakršne lahko nastanejo samo v plemeniti samotni duhi.

J. MESESNEL

Slednji dan je pred Narodnim muzejem v Beogradu gneča, tako da le po skupinah spuščajo ljudi na ogled razstave. Znotraj je vrsta neprekinjena od jutra do večera, v petek in svedek. Na Van Goghovo razstavo romajo ljubitelji umetnosti iz vse države.

NEBIL DURAKU O „DEZINFORMACIJAH“

KAJ VEMO O ŠIPTARJIH?

Po polemčnih člankih v Komunistu in Vjesniku usrljedu, kjer je zavrnil »dezinformacije« Alberta Siroka o Šiptarjih, objavljene v knjigi »Šiptarske pravljice«, se je pojavil v Ljubljani, da bi uredil stvari okoli prevoda svojega romana v slovensščino: Nebil Duraku, pisatelj in novinar. Ime torej, ki nam bo kmalu pomenilo kaj več kot samo ime. Duraku je tudi član komisije pokrajinskega komiteja Kosova in Metohije, ki raziskuje ravnanje Udbe s šiptarskimi književniki. O slednjem in drugem je govoril med tem svojim obiskom.

Vprašali smo ga, zakaj misli, da je Slovincu potrebno razložiti, kakšno kulturo ima Kosmet? — Naj najprej povem, — je rekel, — da je že deset let, odkar pišem o Sloveniji reportaže in podobno ter prevajam slovenske tekste. Tako naši ljudje na Kosmetu dosti vedo o Sloveniji in njenem narodu. Nasprotno pa mislim, da Slovinci nimajo niti desetine tiste vednosti o kulturni tradiciji, razmerah, prirodni lepoti Kosova in Metohije, kolikor je imajo Šiptarji o Sloveniji. Nič čudnega, saj se pri vas tako malo piše o Kosmetu in Šiptarjih. Nerazumljivo je, da v slovenskem jeziku ni nobenega prevoda iz albansščine (se pravi,

šiptarsščine). Samo Mladinska knjiga je objavila knjigo povestice iz partizanskih let. Razen tega so Slovinci dobivali informacije o Kosmetu le posredno, tako da podoba ne more biti povsem točna, kakor se je zgodilo z uvodom v šiptarske pravljice, ki jih je izdala Mladinska knjiga. Prepričan sem, da te dezinformacije izvirajo iz nepoznavanja, drugače si hude površnosti ne morem razlagati. — Pa nam povejte, zakaj lahko govorimo o šiptarski kulturi kot o emancipirani kulturi? — Zmotna je misel o čisti šiptarski kulturi. Šploh o čisti kulturi, saj kultura ne pozna meja. Pred vojno so naši ljudje morali pisati v srbohrvaškem ali turškem jeziku. Toda mi nismo brez tradicije. Seveda tesno zaprtja meja z Albanijo vpliva na kulturo naroda. — Prva šiptarska knjiga je izšla leta 1955. Pa potem? — Za to knjigo, o kateri govorite in se imenuje Meshari, se še ne ve natančno, ali je izšla v Djakovici, v Albaniji ali v Italiji. Potem je bilo nekaj poskusov, toda do konca druge svetovne vojne ni bilo literature. Prej so pisali v turškem in srbskem jeziku. Pesnik iz Prizrena Hakslil Juer Lufal je v začetku 20. stoletja pisal v naprednem

duhu (Leninovem) o emancipaciji žena — v srbskem in turškem jeziku! Tu pa tam so menili skrivaj učili brate otroke v šiptarskem jeziku. Šele po drugi vojni imamo svoje tiskane knjige in nastala je znatna literatura. Imamo več kot sto knjig proze in poezije. Na žalost nas Slovinci ne poznajo, ker nismo prevedeni. Malo je prevajalcev, ki prevajajo neposredno iz slovensčine v šiptarsščino, še manj je prevajalcev iz šiptarsščine v slovensščino. Skoda je tudi, da se šiptarsščina ne poučuje na ljubljanski univerzi. — Ali Šiptarji radi berejo? — Da, radi berejo. Tudi knjige, ki smo jih prevedli iz slovensčine. Bralci sicer dajejo prednost prevodom, kar gre na škodo originalnim delom. Deset milijonov izvodov v šiptarsščini, kolikor jih je bralcev na voljo, pa ni majhna številka za naše zmožnosti. — Natančnih števil o nepismenosti pri nas sicer ni, toda vemo, da obstaja: ali lahko poveste, kolikšna je v Kosmetu in kako jo odpravljate? — Po drugi svetovni vojni smo vsi odgovornosti za zaostalost valili na staro Jugoslavijo. Toda vprašam vas: kdo je kriv, če otrok, rojen leta 1950, danes ni pismen? Lepo je zapisano v

zakonu: obvezno je osemletno šolanje. Ampak razmere še niso take, da bi se vsakdo mogel solati in da bi bila pismenost popolna. Po drugi strani pa je v zakonu obvezno služenje vojske. Zakaj... zakaj nismo tako dosledni tudi pri šolanju? — Kakšne so torej šiptarske šole? — Šiptarske šole so. Toda ne smemo biti zadovoljni samo s primerjavo v stari Jugoslaviji. Moramo iti do konca. Zakaj se ne bi šiptarska mladina šolala, tako kot je mladina v Sloveniji? Bilo je absurdno, da so nekateri predavatelji pred plenumom morali predavati srbsko. Če je hotel predavatelj govoriti šiptarsko, je bil že sumljiv. Udba ga je začela sumničati. Niti enega profesorja ali študenta ni bilo, ki ne bi bil pod pritiskom. Hudo je bilo zlasti študentom albologom. Po plenumu je boljše. Ljudje, ki so bili prej preganjeni, so zdaj aktivni, ne da bi bili a priori sumljivi.

— Je študentov mnogo? — Ne vem natančno. Če se ne motim, pride v vsej Jugoslaviji povprečno 64 študentov na deset tisoč prebivalcev, v Kosmetu pa 20. Imajo težave z jezikom. Leto se je 16 maturantov hotelo vpisati na medicinsko fakulteto v Beogradu, toda samo eden je,

naredil sprejemni izpit iz srbohrvaščine. Ne znajo jezika.

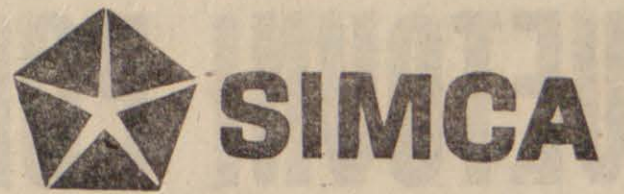
— Iz vse Jugoslavije je odšlo na delo v tujino približno 230 tisoč ljudi. Koliko je med njimi Šiptarjev?

— V statistiki, objavljeni oktobra v Politiki, je po vojni približno 600.000 Šiptarjev zapustilo Jugoslavijo in odšlo v Turčijo. Odšli so kot Turki na pritisk Udbe in se ne smejo vrniti.

— In kakšne so bile zlorabe v književnem svetu, ki jih kot član komisije raziskujete?

— Najbolj žalostno je, da je bil vsak pisec na svoj način maltretiran. Primer: pri vsaki knjižni recenziji so imeli svoj »besede« tudi udbaši, ki so morali referirati o njeni vsebini. Pisci so se morali kar naprej zagovarjati, bili so klicani na Udbo. Kupci šiptarskih knjig, dnevnika Rilindja, revije je ta e re so bili sumljivi. Dasi je Rilindja, to vam povem kot njen novinar, dosledno propagirala načela Zvezne komunistov. To vse je bilo dokaj mračno. Ljudi je motilo. Nekateri književniki so zato rajši molčali. Toda prepričan sem, da je zdaj tega konec. Dovolj je, da načela plenuma prodra do vsakega človeka in da gre stvar do kraja.

JANEZ MLAKAR

MODEL 1000 L

cena \$ 975 DM 3.900
dodatni pribor \$ 15 DM 60
carinski in ostali stroški N-din 8.130

DOBAVNI ROK

takoj po vplačilu z deviznega računa na naš devizni račun števil. 201-1-618/351-250-4 Industriainport, Titograd

Vse informacije:

INDUSTRIAIMPORT, LJUBLJANA
Igriška 14, telefon 23-049

SAŠA VUGA: „PARIŠKA PISMA“

4

CLOCHARDA Z MOJE ULICE

Samo dva, pa oba lopova. Prvi je Fortuné. Tega bolje poznam, Cuidejatte prihaja na pločnik zgolj v nočeh največje suše.

Fortuné jih ima šestdeset. Cuidejatte nemara petdeset. Fortuné je umetnik, Cuidejatte pa obrtnik. Nazareno sta umazana: Fortuné umazanijo mojstrsko prikriva.

Cuidejatte preži na siromake iz metroskega podzemlja. Fortuné je majhen, krivih nog in temnordcv v obraz. Tam ima oči: dve neverjetno motni kroglici, ki švigata iz preže na opreza. Tudi kadar sta posebno pljani. Zlasti še takrat: zakaj tedaj je Fortunéjev jezik mrtev, usta kakor mokra cigareta, roke prestreljene ob telesu. In Fortunéjev sukničje, z žepi do kolen. Tam so pa hlače, obročaste, nabrekle, in na koncu hlačične gumijasta priprava, ki bi ji previdno lahko redili čevlji. Na glavi čepica: kadar jo urno sname in nastavi za vbojajme, uganee na rdečkasti lobanji za pol petje rdečih las. Okoli grla šal iz črne volne. Zveči ga, če ni cigarete, in potelje pljuje na de Gaulle: general mu ni nevaren, od korporalov pa navadi, kot uči izkušnja, prileti klofuta.

Fortuné je mrha, Cuidejatte je grobljan. Človek je, kar o sebi misli, da je. Zato sta Fortuné in Cuidejatte gospoda. Prostitutke ne marata, ker da so Parizu v sramoto. Prav sovražita jih (vendar od daleč, respekt psa do mačke s kremplji). Ondam pa sta Peppinu, svitolesemu trgovcu z rožami, vozček prevrnila. Nageljni so se raztresli po asfaltu in avtomobili so jih pomendrali v opojno žalost. In to samo zategadelj, ker je Peppino v napadu sicilijanske kurtoazije spal balado dami z ulice. Staro in francosko: Vzemi svojo puško, Gregor, vzemi. In mater božjo iz slovne kosti. In tudi čutarico, Gregor. Gosporde so prišli, gremo na jerebice.

Mišji trup vzemi, je vreščal Fortuné. Le mirno, Fortuné, tako ali tako ga bomo zagreblili v beli

krsti za občinske nedonošenčke. Na otročje gre!

Spomniti sta pred barom Acapulco, kjer opolnoči razstavijo podrugl duca golih gejš med štiri rdeče sveče, s

Nudist ali kamnit heroj

groteskni pisk se veže v vizol Na postaji Vavin se je slep plavalasec, naslonjen s hrbotom na keramične plošče oboka, docela prepustil harmoniki: Podmoskovski večeri; spet in samo mehki Podmoskovski večeri. Nemara drugega ne zna.

Prosjačenje je prepovedano, slepci prodajajo muziko, ponajvečkrat skrupucano in zgolj iz svoje bolečine. Pa uzrem potuhljen gobec: Cuidejatte! Preži za policaji, nosi belo palico, ves betezen hodi od vogala do harmonikarja in nazaj. Tipije predse, steguje roko. Skledice ne mara, njeno cvėnkanje bi ga izdalo godcu. Ljudje mu mečejo drobiž v dian, imajo ga za slepčevega druga, slepčeva skodela pa je prazna. V Parizu se vsem tako mudi.

Strese me. Potlej pridem spet v noč, na mrzlo sapo. In kdo leži na pločniku in veka? Fortuné!

Fortuné brez nog. Fortuné, bolj žalosten in pretresljiv kakor plet. S črno krempljasto roko mlahavo praska v zrak. Bog ni daleč, njegovo pisar beleži v zlato knjigo dobra dela. Dajte, gospodi! Izkoristite prilžnost!

Brez nog nočij, Fortuné? Popolnoma brez nog, vojna. Tudi oči je bil invalid. Podedovana reč tako rekoč. Kaj pa tisto, Fortuné, pokazem na potrigan podplat, ki gleda izpod malnastega čepa na njegovem sukničju. Ozieda se, gleda in jezno zamrmra:

Ne bodite vendar malenkostni! ... Mar se niste opazili, da je po stena v metru največ karikatur de Gaulle in pa faisoa?

Molči, me gleda in čez čas pristavi:

Ampak brez skrbi, gospod, vse bo v redu. Ze dolgo sta, in hvala bogu, falos in de Gaulle simbola. Prvi močji, drugi odpora, oboje skupaj je pa Francija!

Pobere se, počasi odsvetra po ulici navigor, pred njim je kandelaber. Hoče zaživigati marsejezo, ne gre, smo brez zob. Fortuné grdoba, reče, in izgine v mrak.

IVAN IVAČIČ KUHARSKA KNJIGA

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam

Ivana Ivačiča

KUHARSKO KNJIGO,

platno 24,00 Ndin

Knjiga izide 20. jan. 1967.

Plačam: ob prejemu knjige

- v dveh obrokih (ustrezno

podčrtajte) - Izpolnjeno naročilnico pošiljate v kuverti

na naslov: ZALOŽBA OB-

ZORJA MARIBOR, Partizan-

ska cesta 5.

Podatki naročnika:

Ime in priimek

Kraj, ulica

Pošta

Zaposlen pri

Datum

Podpis

SVETOVNI POKAL SAMO ZA TUJCE

VAL D'ISERE, decembra. — (Po telefonu). Z dvanajstim mednarodnim »Kriterijem prvega snega« v Val d'Isere se je začela nova sezona v alpskem smučanju. Od nekaj več kot trideset dosedanjih (za svetovna prvenstva v tej disciplini tekmujejo šele od l. 1931) se bo letošnja odlikovala po tem, da bodo najboljši alpski smučarji sveta prvič uradno

tekmovali za svetovni pokal. Pod pokroviteljstvom mednarodne smučarske federacije je pariški športni dnevnik L'Equipe v sodelovanju s firmo Evian (minerale vode) namreč razpisal tekmovalje, ki po svojem točkovanju v mnogočem spominja na sistem, kakršnega imajo avtomobilisti pri svojem svetovnem prvenstvu.

Za kaj prapravn gre? Svetovna smučarska prvenstva so samo vsako drugo leto (izmenično kot svetovna prvenstva in olimpijske igre), tekmovalci in tudi prireditelji tekem pa si želijo, da bi naslove podeljevali vsako leto. To bi bilo privlačnosti sezoni, ko ni svetovnih prvenstev in olimpijskih iger, samo v prid. Pa se za nekaj več gre! Svetovna prvenstva in olimpijske igre so enkratne prireditve, vse ostalo pa so v športni javnosti glasovi, ki terjajo pri podeljevanju najvišjih lovorik upoštevanje večjega števila tekem. V vsaki disciplini naj bi dobil najvišje priznanje tisti smučar, ki bi bil najboljši vso sezono.

neustrezen zaradi tega, ker bodo najboljši evropski smučarji tedaj nastopili na dvoboju s Skandinavijo ali pa bodo v ZDA. In tudi to je treba povedati: medtem ko je bila mariborska prireditev tudi v letu 1966 deležna mnogih pohval, pa so se nad

KANDIDAT — Karl Schranz (Avstrija)

NOVA DIMENZIJA ALPSKEGA SMUČANJA

Vse te želje v mnogočem ureničuje novo točkovanje za svetovni pokal. Podeljevali bodo namreč kolajne v vseh treh specialnostih — veleslalomu, slalomu in smuku, pri čemer pa bodo vsakemu tekmovalcu oziroma tekmovalki upoštevali samo po tri najuspešnejše nastope v posameznih disciplinah. Tudi tekmovalci, na katerih se bodo borili za točke, ne bo prevedo — vsega po sedem v slalomu, šest v smuku in štiri v veleslalomu. Vstete so tekme v Franciji, Avstriji, Italiji, ZRN, Švici in ZDA, jugoslovanski prireditvi (v Mariboru in Kranjski gori) pa sta bili izločeni.

V čem je vzrok, sem vprašal Sergeja Langa, urednika L'Equipe, ki ni le pobudnik tega točkovanja, marveč je prispeval tudi k izdelavi tekmovalnih dolecih.

»Vzrokov je več,« je odgovoril. »Omejiti smo se hoteli na najokvirni krog zares najelitnejših tekem. Vnaprej so tako lahko prišle v poštev samo tiste, na katerih bodo med novo taranje po Evropi tekmovali tudi Američani, da jim damo možnost za enakoveren boj. Maribor pa je že četrta zaporedna ženska tekma v novi sezoni, medtem ko je termin Kranjske gore

organizacijo v Kranjski gori mnogi pritoževali. In ne nazadnje: organizatorji jugoslovanskih tekem niso iskali nikakršnih stikov z nami.«

Serge Lang je še povedal, da se mu zdi uvedba svetovnega pokala povsem nova kvaliteta in dimenzija v alpskem smučanju. A to je šele začetek. V prihodnje bodo organizatorji skušali raz-

širiti tekme za pokal tako krajevo kot tudi časovno. Prireditelj v srednji Evropi naj bi bilo za to tekmovalje vse manj, zato pa bi upoštevali po eno preizkušnjo v Skandinaviji, Avstraliji, Južni Ameriki in na Japonskem.

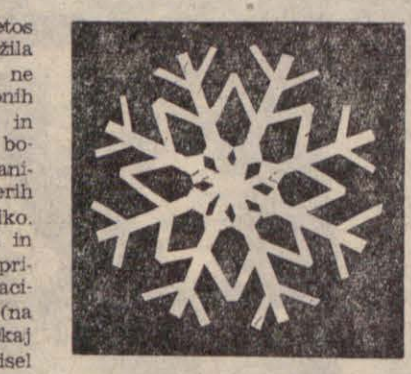
KAJ MENIJO TEKMOVALCI

L'Equipe je mnenja najboljših tekmovalcev, ki zamisel seveda zelo pozdravljajo, objavil na vidnem mestu. Svetovni prvak Jean Claude Killy je, na primer, dejal, da je tekmovalje za svetovni pokal zanj poglaviti cilj nove sezone, njegov tovariš iz francoske vrste Perillat je izrazil zadovoljstvo, ker so organizatorji upoštevali želje vozačev, avstrijski šampion Karl Schranz pa je menil, da je prav, če bomo vsako sezono tudi uradno vedeli, kdo je najboljši smučar sveta. Zanj je ta lovorika še posebno spodbudna, saj je v sezoni 1966 skupaj z Marielle Goitschel zmagal v podobnem tekmovalju, ki ga je samo ob upoštevanju evropskih prireditev izvedel L'Equipe, pri čemer sta bili upoštevani obe jugoslovanski preizkušnji v Mariboru in Kranjski gori.

»Šele potem bo alpsko smučanje zares postalo svetovni šport,« je pogovor o pokalu končal znani novinar.

30.000 DOLARJEV STROŠKOV

Denar za izvedbo načrta je dal koncert, ki izkorišča vrelce

CIJL JUGOSLOVANOV: KAKŠNA TOČKA KDAJ KASNEJE

Točkovanje pri vseh tekmah bo tako, da bo zmagovalec v vsaki disciplini dobil po 25 točk, drugo uvrščen 20, tretji 15, itd. do desetega mesta, ki bo še navrglo eno točko. Za jugoslovanske alpske smučarje in smučar-

ke je seveda ta čas še nemogoče pričakovati, da bi si na teh najbolje zasledeni tekmah lahko pridobili kakšno točko. Navzlic temu, da je tako tekmovalje spodbudno tudi zanje, saj omogoča več srečanj s svetovno elitno, neprimerno več močnimi za boljše uvrstitve kot pa zgolj udeležba na svetovnih prvenstvih in olimpijskih igrah, kjer je priložnosti neprimerno manj.

Naš najboljši alpski tekmovallec Peter Lakota je v zvezi s tem dejal: »Tekmovalje za svetovni pokal je nedvomno zanimiva stvar. Zal pa še lep čas ne vidim nobene možnosti, da bi si zdej kakšno točko prislužili tudi Jugoslovani. Se zlasti ne, če bomo nadaljevali prakso, kakršna je sedaj, če se po količini in možnosti treninga ne bomo zgedlovali po tekme iz alpskih in tudi drugih držav. Naploh sodim, da bomo solidneje lahko napredovali šele takrat, ko bomo najboljše omogočili ves trening skupaj z najboljšimi tekmovalci v tujini.«

Se mnenje zveznega trenerja Marjana Magušarja: »Tako zamisljeno tekmovalje je nedvomno velika spodbuda za kvaliteten napredek alpskega smučanja. Skoda pa je, da našim domačim organizatorjem ni uspelo priti v ožji izbor tistih, ki bodo ta tekmovalja prirejali. Za mlajše jugoslovanske tekmovalce ugetne biti v perspektivi ta svetovni pokal izredno spodbudna tekma.«

E. BERGANT

Največ gledalcev med klubi prve angleške nogometne lige je imel v letošnji sezoni slavni Manchester United. Na tekme te enajsterice sta prišla doslej povprečno 51.402 gledalca. Na drugem mestu je

KRATKO TODA NOVO

Everton (47.674), na tretjem pa Liverpool (47.256).

Bivši svetovni avtomobilski prvak, 37-letni Graham Hill (Anglija), ki je 7 let tekmoval za BRM, bo prihodnje leto na dirkah z avtomobilu po formuli 1 zastopal torko Lotusu.

Legendarni vrtar španske nogometne reprezentance iz tridesetih let Ricardo Zamora se je te dni odpravil na rajsko pot Mehiko, kjer naj bi pripravil daljšo turnejo za izbrane španske nogometne.

Štirikratna olimpijska zmagovalka v hitrostnem drsnanju iz Innsbrucka, sedemindvajsetletna Lidija Skoblikova je po daljšem odmoru (medtem je dobila naraščajoč spet začela trenirati, in sicer v Angarsku. Junakinja zadnjih olimpijskih zimskih iger je že kot prvi dan dosegla odlične case.

Razprodaja pri angleškem klubu Newcastle United: 16 (od 18) profesionalcev je na transferškem seznamu, ker je klub zašel v denarne težave. Z izkupičkom, ki ga v klubu nameravajo iztržiti za igralce, se nameravajo iztržiti za položaja. In kdo bo odšel brez žoga, se sprašujejo vneti privrženci.

»Zlato krmilo«, nagrada, s katero italijanski športni novinarji, ki pišejo o kolesarstvu, nagradujejo vsakokrat najuspešnejšega kolesarja — amaterja, je letos dobil zmagovalec Tour de l'Avenir Niño Dentí.

V Angliji so igralcem rugbyja — med tekmo — prepovedali ščetiti ščetilni gumi. Povod za ta ukrep sta bili dve nesreči; nesrečnika so rešili zadnji hip, in sicer z umetnim dihanjem iz ust v usta.

36. avtomobilski rally Monte Carlo bo 14. do 18. januarja 1967. Prizvajalci bodo startali v Atenah, Dobru, Frankfurtu, Lizboni, Monte Carlu, Oslu, Reimsu in Var-

savi. Preizkušnja bo tudi to pot veljala za evropski šampionat.

Mednarodna avtomobilsko federacija FIA je dokončno določila, kdaj bodo »Velike nagrade« (VN) za svetovno avtomobilsko prvenstvo 1967 po sformuli 1: 2. januarja VN Južne Afrike, 2. maja VN Monaco, 3. in 4. junija VN Nizozemske, 18. junija VN Belgije, 2. julija VN Francije, 15. julija VN Anglije, 6. avgusta VN Zvezne republike Nemčije, 26. avgusta VN Kanade (prvič), 10. septembra VN Italije, 1. oktobra VN ZDA in 22. oktobra VN Mehike.

Evropski prvak v metu kopja, dobitnik bronaste kolajne na olimpijskih igrah v Tokiu (1964) Janis Lusiš (SZ) je v sovjetskem strokovnem glasilu »Lahkotletnik« zapisal, da je močno zaletel kopje več kot 100 m daleč. Sam računa, da bo kmalu dosegel 90 m. Za zdaj je 27-letni atlet iz Rige običaj pri znakih 86,56 m.

Casopisna agencija United Press International (UPI) je med evropskimi športnimi novinarji izvedla anketo o najboljšem športniku na svetu v letu 1966. V tej anketi je častni naslov osvojil absolutni svetovni boksaltski prvak Cassius Clay (ZDA). Clay, ki je letos petkrat uspešno

Londonski profesionalni nogometni klub Millwall je te dni popeljal svoje redne treninge. Trener Jimmy Serrell je dobil »pomocnik« — primabalerino, mis Doreen Hermitage. Njena naloga je, da z ritmičnimi in baletnimi vajami »vzamega« okorne igralce. Pravi, da je nogometnašema ta posebna vadba zneš in dejansko dosegajo zadnje tedne z osposodeno vred lepše uspehe kot poperje — brez nje.

Na letošnji jakostni lestvici najboljših ameriških teniških igralcev je na prvem mestu — tretjič zapored — Dennis Ralston. Na drugem mestu je Arthur Ashe, na tretjem pa Clark Grubner. Med ženskarni je prav na vrhu wimbledonska zmagovalka Billie Jean King.

Managerji obeh svetovnih boksaltskih prvakov v teški kategoriji, to je Cassiusa Clayja, ki ga domala vse zvezde priznavajo za prvaka, in Ernesta Terrella, ki mu je krono prisodila WBA, so se te dni dokončno sporazumeli, da bo dvoboj stoletja 5. februarja 1967 v Houstonu (Teksas). Clay bo dobil 50% abranega denarja, Terrell pa samo 20. Vstopnice bodo stale od 5 do 100 dolarjev. Dvo boj bodo neposredno prenašali tudi po ameriških kinematografih, prek satelita »Early Bird« pa ga bodo videli tudi v Evropi. Oba tekme sta prepričana, da bosta zmagala, kakopak!

SZ: NAPAD JE NAJBOLJŠA OBRAMBA

V Sovjetski zvezi (SZ) — glede športa — pravzaprav ni drugače kot v večini drugih dežel po svetu. Nogomet je vsekakor najbolj priljubljena športna zvrst, čeprav sovjetski športniki v nekaterih drugih panogah, deni-

mo v atletiki, dviganju uteži, šahu ali rokoborbi dosegajo mnogo večje uspehe. Več ko 3,5 milijona mladih igra v SZ nogomet; to je toliko, kolikor je vseh prebivalcev na Norveškem.

Nogometna zveza SZ je kajpak dobera zasnovana in razpreda svoj tekmovalni sistem. Nogometiški tekmovalje na primer po podjetjih in področjih. Veliki kolektivni prireajo celo lasna tekmovalja med posameznimi obrati, podružnicami itd. Na internem prvenstvu avtomobilske tovarne v Moskvi sodeluje tudi po 50 enajsteric! Najboljša moštva iz podjetij, sovhovov, kolhozov itd. se pomerijo med seboj še

na področnem, mestnem, pokrajinskem, okrajnem in republiškem prvenstvu. Tiste ekipe pa, ki se na prvenstvenem tekmovalju po petnajstih republikah najbolje odrežejo, lahko igrajo v razredu B, ki šteje 162 moštvev. Zveza jih je seveda razdelila po teritorialnih pasovih; v dveh delih igrajo za vstop v višje tekmovalje, to je razred A, kakor v SZ imenujejo zvezno ligo. Razred A so razdelili še v dve sku-

drugi so kajpak izkoristili ugodno priložnost. Nekateri so se v tem kratkem času prebili celo do državne reprezentance. Reprezentanti se tega bržkone niso razveselili: ko sta se Banikov in Serebrjanikov vrnila s svetovnega prvenstva v Londonu, ju je celo njun trener posadil na klopi, na kateri med tekmo običajno sedijo rezervni igralci...

Nenavadno je, da so vse najboljše sovjetske enajsterice upredelale na napadalni nogomet. Najboljši zastopnik tega nogometnega sloga je prav kijevski Dinamo. Njegov igralec vzdržijo peklenki tempo vseh devdeset minut, kar kaže, da imajo odlično kondicijo; to je že od nekdaj eno izmed glavnih orožij sovjetskega nogometa. Prav ta klub je še enkrat več potrdil, da je napad najboljša obramba.

Zelo priljubljeno je v SZ tudi pokalno tekmovalje, na katerem seveda sodelujejo tudi najboljša moštva. Razen tega poskušajo srečo posebej tudi sindikalna moštva (iz podjetij, sovhovov itd.). Lani jih je bilo več kot 50.000! Vsa ta in podobna tekmovalja pa prekašajo nastopi in prireditve mladih nogometnešev, ki jih prireajo organizacije, ki skrbijo za zdravje prebivalstva nasploh, in nogometna zveza SZ. Najmlajši, stari 10 do 12 let igrajo za »usnjeno žogico, lovoriko, ki jo dobi najboljši šolsko moštvo. V tem privlačnem tekmovalju lahko sodelujejo tudi dišljake enajsterice, ki zastopajo svojo ulico, naselje ali celo hišo. Lani se je za to nagrado pulilo več kot 200.000 ekip!

V SZ so podobna tekmovalja organizirali tudi za nekoliko starejše nogometneše. Zelo priljubljene so na primer tekme za mladinski pokal; zanj igrajo reprezentance Leningrada in Moskve ter vseh republik. V tej konkurenci lahko igrajo samo mladinci, ki so mlajši od 17 let. Vsako leto prireajo še zvezno mladinsko prvenstvo, na katero povabijo kar 245 ekip iz razreda A in B, ekipe mladinskih športnih šol in seveda enajsterice velikih klubov.

Skratka, nič ne bi pretiravali, če bi kratko in malo zapisali, da v SZ vse snorijo za nogometom. A vendar s to zvrstjo v tej deželi še niso zadovoljni, saj izbrani nogometneši še ne dosegajo uspehov, s katerimi se ponosijo nekateri druge panoge. To hiberna ožoparja, da trenerji po klubih še niso zastavili svojega dela tako, kakor bi bilo prav, igralcem pa bi gotovo koristilo tudi dragocene izkušnje, ki bi si jih lahko nabrali s pogostnejšimi mednarodnimi nastopi.

MEDNARODNI TEKMOVALNI KOLEDAR ZA PRIHODNJE LETO SAMO 40 SP IN EP V LETU 1967

- JANUAR — SP 12.—21.: mali rokomet na Švedskem.
- 18.—28.: odbojka (ženske) na Japonskem.
- JANUAR — EP 15.—30.: košarka (moški) v Montevideu.
- 21. in 22.: dvosedezni bobl v Iglsu.
- 28. in 29.: hitrostno drsanje v Helsinkih, štirisedezni bobl v Iglsu in sankanje v Königsseeu.
- FEBRUAR — SP 1.—5.: dvosedezni skibobl v Bad Hofgasteinu.
- 4. in 5.: dvosedezni bobl v Grenobleu.
- 11. in 12.: štirisedezni bobl v Grenobleu, hitrostno drsanje (moški) v Oslu.
- 16.—19.: biatlon v Altenbergu.
- 18. in 19.: hitrostno drsanje (ženske) v Deventru, sankanje v Hamarstrandu (Švedska).
- 19.: čez drn in strm v kolesarstvu v Zürichu.
- 25. in 26.: štirisedezni skibobl v Bad Hofgasteinu.
- 28.—5. marca: umetno drsanje na Dunaju.
- FEBRUAR — EP 31. januar—5.: umetno drsanje in plesni na ledu v Ljubljani.
- 25. in 26.: gimnastika (moški) v Tempereju.
- MAREC — SP 18.—29.: hokej na ledu na Dunaju.
- APRIL — SP 11.—21.: namizni tenis v Stockholmu.
- MAJ — SP 15.—30.: košarka (moški) v Montevideu.
- MAJ — EP 11. in 12.: judo v Milanu.
- 20.—30.: boksi v Rimu.
- 27. in 28.: gimnastika (ženske) v Amsterdamu.
- JULIJ — SP 1.—8.: rokoborba (grški-rimski slog) v Bukarešti.
- 3.—8.: bowling v Malmöju.
- 5.—15.: sabljanje v Montrealu.
- 23.—29.: lokostrelstvo v Amerstoortu.
- AVGUŠT — SP 10.—13.: jadranje v Radolfzellu.
- 23.—29.: kolesarstvo (dirkalnišče) v Amsterdamu.
- 31.—3.: september: kolesarstvo (cesta) v Heerlenu.
- SEPTEMBER — SP 21.—24.: kolesarstvo (hkl, z žogico) v Badnu (Švica).
- 29.—1. oktober: kotalkanje v Birminghamu.
- SEPTEMBER — EP 1.—3.: veslanje (ženske) v Vichyju.
- 7.—10.: veslanje (moški) v Vichyju.
- 27.—8. oktobra: košarka (moški) v Helsinkih.
- OKTOBER — SP 1.—8.: dviganje uteži v Tokiu.
- 2.—5.: golf (ženske) v Sydneyju.
- 9.—12.: golf (moški) v Melbournu.
- NOVEMBER — SP 12.—14.: rokoborba (prosti slog) v Ciudad de Mexicu.

zvezdnikov se je ukrajinski klub, domala z rezervnim moštvom pogumno odpravil na zmagoviti pohod. Glavni trener Viktor Mošlov je zupal mladim in jih uspešno pripravil za zahtevno nalogo. Muntian, Biševac, Puzac, Rudakov, Medved, Sosnikin in

CENTROMERKUR TRGOVSKO ROBJETJE EXPORT-IMPORT LJUBLJANA, TRUBARJEVA 1-3

Veleblagovnica Merkur, Ljubljana, Trubarjeva 1 — Drogerija »Merkur«, Ljubljana, Trubarjeva 3 — Drogerija »Merkur«, Ljubljana, Gradišče, Arkade — Prodajalna »Uarstvo-Optika«, Celje, Tomšičev trg 4

Galanterija — tekstilna, kovinska, plastična in usnjena — Modno blago in pletenine — Igrače, ure, zlato, nakit in bižuterija — Športni artikli za vse vrste športa — Kosmetično in drogerijsko blago

SIMCA

MODEL 1000 GLS

cena \$ 1110 DM 4.440
 dodatni pribor \$ 15 DM 60
 carinski in ostali stroški N-din 8.998

DOBAVNI ROK
 takoj po vplačilu z deviznega računa na naš devizni račun št. 201-1-618/351-250-4 Industriainport, Titograd

Vse informacije:
INDUSTRIAIMPORT, LJUBLJANA
 Igriška 14, telefon 23-049

41. DAN SE ZVE

SLOVENKE OČITNO NE MOREJO DOČAKATI POVSEM ZANESLJIVEGA ZNAMENJA, DA SO NOSEČE, SAJ SE JIH NA LETO PRIBLIŽNO 20.000 ODLOČI ZA BOLJ ZGODNJO BIOLOŠKO PREISKAVO. SEDAJ SO V LABORATORIJU LJUBLJANSKE GINEKOLOŠKE KLINIKE UVOZILI AMERIŠKE KOMPLETE, DA NAGLO IN PREPROSTO UGOTOVE ZGODNJO NOSEČNOST. PREISKAVO OPRAVIJO VSAKI ŽENSKI, TUDI ČE JE NE POSLJE ZDRAVNIK

»Pravica vsake žene je, da kar najprej zve, ali je noseča ali ne.« nam je dejal dr. Srečko Rainer, vodja laboratorija na ginekološki kliniki v Ljubljani.

In te pravice jim ne bo več treba iskati pretirano zamotano. V kliničnem laboratoriju namreč vsaki ženski opravi posebno biološko preiskavo, ki zanesljivo in dovolj zgodaj pove, kako je z njo — pa naj jo pošlje na preiskavo zdravnik ali ne. Seveda brez napotnice ni zastoj. Je pa veliko manj zamudno.

Kakorkoli že, napredek farmacevtske industrije je (po svetu) zelo olajšal zgodnje ugotavljanje nosečnosti. Sedaj pa so končno tudi pri nas uvozili preparate namesto žabcev, ki so menda v zvezi z nosečnostjo že prišli v pregovor.

Leksikon te pouči, da ženska »normalno ugotovi, da je noseča, ko ji izostane mesečno perilo«. To pa ni povsem zanesljivo znamenje.

Res povsem zanesljivo, da ni nobenega dvoma več, ugotove nosečnosti le:

- če zdravnik sliši, kako zarodku bije srce — srček sliši tako, kot bi ura tiktakala pod blazino, in to šele takrat, ko je zarodek star 15 do 18 tednov.

- z rentgenom (kar ni zdravo) pri 16 tednih opazijo okostje zarodka.

- in ko ugotove, da se zarodek začne premikati — takrat je ženska noseča že 18 do 20 tednov in ponavadi sama občuti, kako se zarodek premika.

Očitno Slovenke ne morejo dočakati povsem zanesljivega znamenja, saj se jih na leto približno 20.000 odloči za bolj zgodnjo biološko preiskavo. Le-ta prav pove pri osemindesetdesetih do sto nosečnic. Pravijo, da je 98-odstotno zanesljiva.

Dejali so nam, da se žene tako pogosto odločijo za biološko preiskavo, ker si

- otroka zelo žele,
- ker ga ne marajo.

- ali pa je preiskava potrebna zaradi zdravstvenih razlogov, ko drugače ni mogoče pojasniti, ali se je nosečnost ohranila; pa spet drugi, ko je treba ugotoviti, ali gre za nosečnost ali za bolezen.

Biološka preiskava je zasnovana na tem, da se eden od hormonov, ki jih izloča posteljica, pojavi v urinu nosečnice. Hormona pa je v urinu dovolj, da ga lahko določijo, šele 41 dni po zadnjem perilu.

Dr. Rainer: »Marsikatera žena ne ve, da pred tem tudi v laboratoriju ne moremo zanesljivo ugotoviti, ali je noseča.«

Po starem so preiskavo opravili tako, da so žabcu vbrizgali urin domnevne nosečnice, in če je bila res noseča, so se žabcu začele v kloako izločati semenčice. To pa se ne zgodi takoj, in ženske so morale po dva dni čakati na izvid. Pri tem pa ni najhuje, da so »tudi žabe zmožljive« (Rainer), ampak da jih pozimi ni, ker se zarijejo v blato. Podjetje »Ribnik« z Jesenic, ki je poleti promptno oskrbovalo laboratorij, tako pozimi raziskovalcem ni moglo poslati žabcev. Kljub temu pa so v ljubljanskem laboratoriju, ki ni edini v Sloveniji, vsako leto z žabci opravili najmanj 10.000 preiskav.

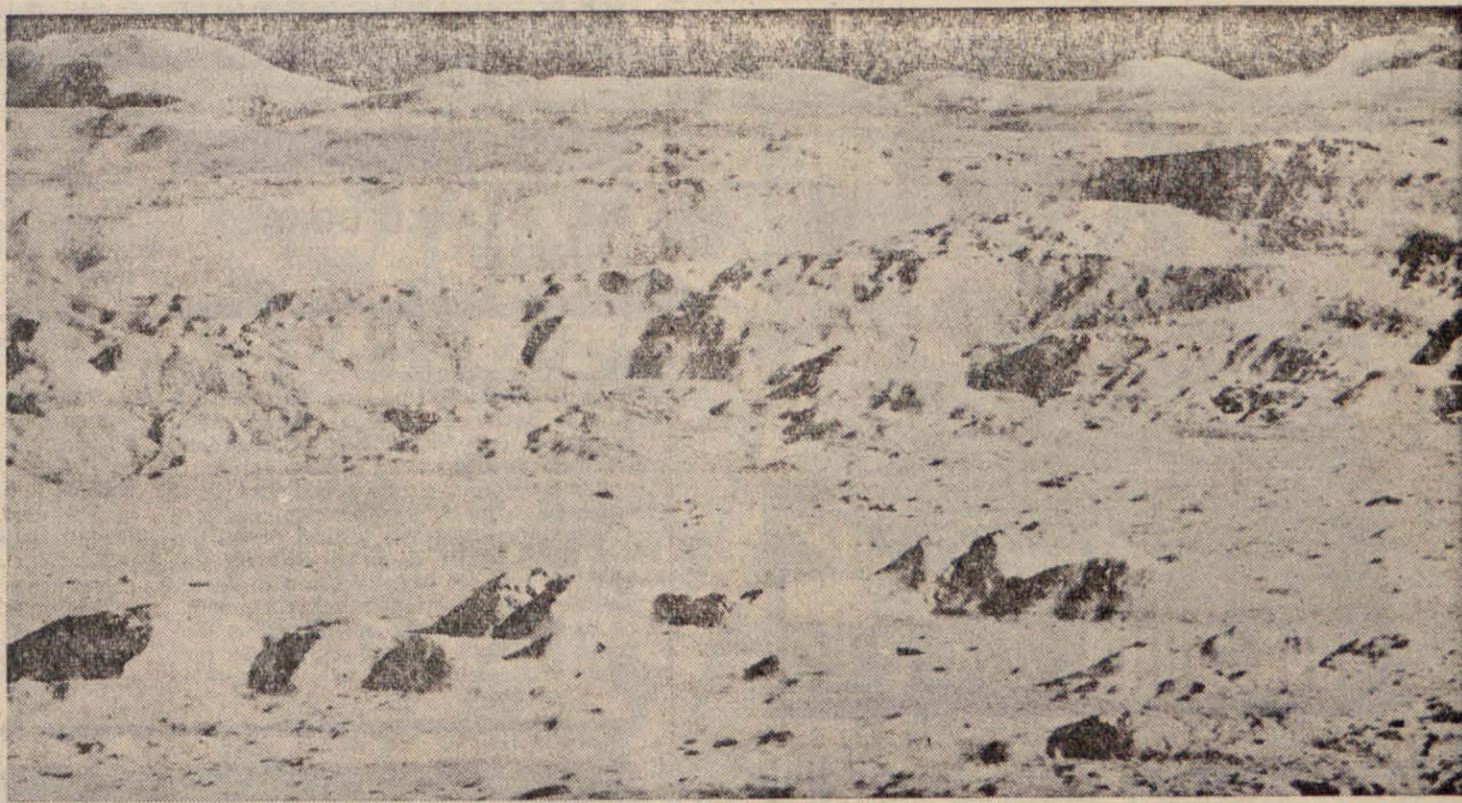
Sedaj jim bo laže. Za 15 milijonov starih dinarjev so uvozili ameriške komplete »Gravindex«, s katerimi naglo in preprosto ugotove zgodnjo nosečnost. Preiskava pa je seveda mogoča prav tako šele 41. dan po zadnjem perilu. Opravljajo pa jo (v nasprotju z žabci) lahko vse leto.

Namesto poskusne živali uporabljajo serum, ki so ga v ta namen v tovarni posebej pripravili. Za preiskavo zadošča kapljica seruma. Ko jo na stekleni ploščici zmešajo s kapljico urina nosečnice in potem dodajo še kapljico posebne suspenzije delcev, na katere je vezan nosečnostni hormon, hormon v urinu prepreči aglutinacijo. Če pa v urinu ni hormona posteljice — ženska torej ni noseča — se molekule hormona v suspenziji vežejo s protitelesi seruma: nastopi aglutinacija. Inhibicija, dejali bi zadržanje, aglutinacije pomeni, da je ženska res noseča.

Preiskava je hitro opravljena, in ženski lahko »že v petih minutah povemo, kako je« (Rainer).

Če ne plača socialno zavarovanje, stane odgovor 21 novih dinarjev. Zabec je stal le jurja.

TONI TRDINA

VESOLJE

...IN TO JE LUNA!

VESOLJSKA LADJA ORBITER 2 JE Z VIŠINE KOMAJ 42 KILOMETROV FOTOGRAFIRALA LUNO. TAKO SO SI RAZISKOVALCI PRVIKRAT OGLEDALI DNO, STENE IN DOLINE KOPERNIKOVEGA KRATERJA IZ POVSEM NOVE, BOLJ ZEMELJSKE PERSPEKTIVE. ORBITER JE POLETEL, DA BI FOTOGRAFIRAL TISTA PODROČJA NA LUNI, KJER NAJ BI V PRIHODNOSTI MORDA PRISTALI LJUDJE. SLIKOVNI »PROSPEKT«, KAM POTOVATI, ŽE IMAMO.

Ce ne bi bilo temnega neba v ozadju, bi človek utegnil misliti, da je fotografija kombinacija scenske veličine znamenitega Grand Canyona in gole puščobnosti Sahare. Toda ko so jo projicirali na platno na sestanku v ameriškem inštitutu za aeronavtiliko in astronautiko, so izkušeni vesoljski znanstveniki takoj prepoznali pokrajino, ki se je razgrinjala pred njimi. To je spektakularen posnetek Lunine pokrajine, napravljen iz velike bližine. »Ta fotografija Kopernikovega kraterja na Luni, je rekel znanstvenik NASA Martin Sweeney, je ena največjih slik stoletja.«

Fotografija, ki jo je posnela izredno občutljiva kamera na vesoljski ladji Orbiter 2 z višine 43 kilometrov kakih 230 kilometrov južno od Kopernikovega kraterja, je pokazala znanstvenikom enega od najpomembnejših Luninih kraterjev v novi perspektivi. Prvikrat so lahko pookkali prek kraterjevega robu in si natančno ogledali njegove stene, dno in hribe v njem — območja, ki so jih bili že videli skozi teleskope, vendar vedno le iz ptičje perspektive. Ta fotografija jim je nemara pokazala nove elemente, na podlagi katerih bodo lahko ugotavljali, kako se je oblikovala »kozavna« Lunina površina.

Gerard Kuiper z univerze v Arizoni, ki je eden najboljših poznavalcev Lune na svetu, meni, da Orbiterjeva fotografija potrjuje njegovo teorijo, da so 300 metrov visoki griči na dnu kraterja vulkanskega izvora. Po njihovi površini so posejani izrastki, pravi Kuiper, ki spominjajo na žilindraste stožce, kakršne najdemo na večjih ognjenikih na Zemlji. Fotografija tudi jasno kaže, da je dno kraterja presenetljivo ravno. Po Kuiperjevem mnenju to dokazuje, da je bila gmeta pod površino nekoč tekoča ali žitka in se je pozneje strdila, medtem ko se je površina nad njo polagoma zravnala.

Spričo vsega tega je Kuiper še bolj rdno prepričan, da je Kopernikov krater nastal ob udarcu velikanskega kometa, enega od tih ali štirih, ki so treščili na vidno stran Lune med njenim 4,5 milijard let dolgim življenjem. Kuiper meni, da je komet tehtal bilijon ton, da je njegovo jedro merilo v premeru 15 kilometrov in da je treščil ob Lunino površje s hitrostjo 53 kilometrov na sekundo. Eksplozija, ki je nastala ob tem fantastičnem trčenju, je bila še močnejša zaradi energije, ki se je sprostila, ko so se v trenutku uparile velike količine ledu v kometu. Tako je nastal krater, ki meri skoraj 100 kilometrov v premeru in je najmanj tri kilometre globok; ob eksploziji je letel prah na stotine kilometrov daleč na vse strani.

Vročina in para, ki sta nastali ob udar-

cu, sta prodrli tako globoko pod površje in stali velikansko gmeta, tako da je nastal nekakšen bazen staljene snovi, ki se je kasneje strdila, in tako se je oblikovalo dno kraterja. Iz velikih kosov razžarjenih snovi, ki so plavali po tem bazenu, naj bi bile nastale vulkanske strukture, ki jih je mogoče videti na Orbiterjevi fotografiji, pravi Kuiper.

Nekateri drugi znanstveniki pa so razvili drugačne teorije o nastanku kraterja. Thomas Gold z univerze Cornell, ki meni, da je »Kopernik«, kot večina kraterjev na Luni, nastal ob udarcu meteorita, domneva, da je ravno dno kraterja sestavljeno iz strjene, prahu podobne snovi, ki se ušeda na dno, ko udarjajo ob stene kraterja mikrometeoriti. Geologoma Johnu McCaulay in Richardu Eggletonu pa se zdi najbolj zanimivo to, da sta na fotografiji opazila erozijske kanale na bolj oddaljeni steni kraterja. Te kanale so po njunem mnenju izdoblili trdni delci, ki po stenah kraterja drsijo navzdol.

Ironično je, da je Orbiterjeva fotografija Kopernikovega kraterja pravzaprav »stranski izdelek« Orbiterjeve poglavitne naloga je bila namreč fotografirati trinajst območij, ki bi utegnili biti primerna za pristajanje vesoljskih ladij s človeško posadko. Orbiter je napravil 211 fotografij, in od teh je trinajst takih — med njimi tudi fotografija »Kopernik« — ki jih je Orbiter posnel zaradi »svetovanj« — zato, da se je filmski trak pre-

mikal in da ne bi nastale na kameri kakšne okvare med dolgimi presledki, ko je satelit letel nad površjem, ki ni primerno za pristajanje. NASA sicer drugih dvanajstih »pomoznih« fotografij ni javno pokazala, toda nek astronom, ki si jih je smel ogledati, je izjavil, da so fotografije, ki jih je satelit posnel, ko je letel nad nevidno stranjo Lune, »skrivnostne podobe, kakršnih še nismo videli.«

Izredno pomemben element v Orbiterju je bila vgrajena temnica. Medtem ko sta vesoljski postaji Ranger in Surveyor, ki je rahlo pristal na Luni, neposredno oddajala na Zemljo precej grobe fotografije, je Orbiter projiciral posnetke na fino zrnat filmski trak. Brž ko je bil del filma osvetljen, se je pomaknil prek bobna, na katerem je bila posebna mrežica, prepojena s kemikalijami, ki so film razvile. Ko se je negativ posušil, ga je posebna naprava elektronsko prenesla, in sicer po koščkih, širokih komaj približno 2,5 milimetra. Ker je bil vsak tak pas elektronsko razdeljen na 17.000 vodoravnih črt, je mogel satelit poslati na Zemljo z radijskimi valovi dovolj slikovnih »podatkov«, da je bilo mogoče napraviti fotografije, ki so skoraj tako jasne in ostre kot original.

Orbiter je nehal oddajati 10. decembra. Kmalu potem so z Zemlje sprožili njegove retrorokete, ki so ga preusmerile iz orbite proti Lunini površini, kjer se je raztreščil.

Lunina površina okoli Kopernikovega kraterja, ki meri v premeru 96 km, globok pa je 2 km

PRVI V MAGLAJU

STRAHINJA STEVANOVIĆ

MAGLAJ, Sulejmana Omerovića 11

»Avtomobilizem je moj hobi. Želja, da bi imel lep in varen avto, se mi je izpolnila z nakupom avtomobila NSU - Pretis typ 110.

Prepričan sem, da se bo v kratkem povečalo število lastnikov Pretisovih avtomobilov v Maglaju.

PRETIS JE ISTEGA PREPRIČANJA KOT TOVARIŠ STEVANOVIĆ.

Vplačila v tujih valutah v celoti ali v obrokih pošljite na:

»PRETIS« SARAJEVO na tekoči račun pri KB Sarajevo 101-1721 ali CEFRA, GmbH, München 15, Bayerstrasse 33 — Bank für Gemeinwirtschaft AG München — Konto 7809.

VPLAČATE LAHKO VI, VAŠI SORODNIKI ALI PRIJATELJI.

Cena avtomobila NSU - PRETIS TYP 110: 1590 USA \$ ali 6360 DM.

V to ceno so vračunane vse dajatve (carina in prometni davek).

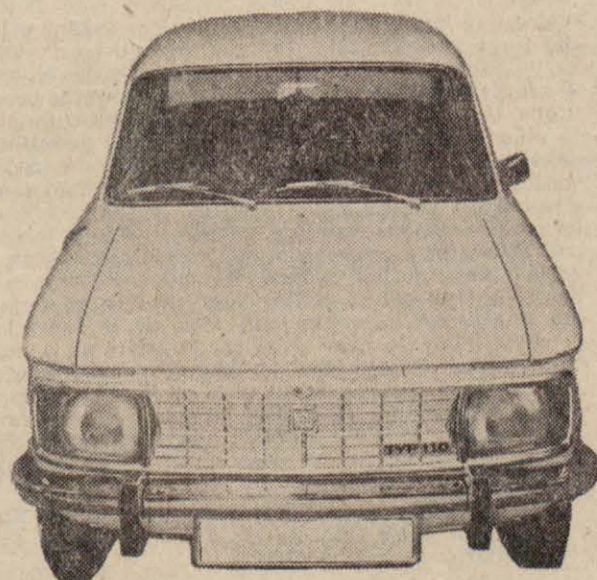
Cena v novih dinarjih: 20.060 in prometni davek.

Po vplačilu celotnega zneska za tujo valuto dobava vozila v 15 dneh v Pretisu Sarajevo.

Vse informacije dobite v PRETISU Sarajevo ali na CEFRI, München 15, Bayerstrasse 33, tel. 555985.

Za vplačila prek CEFRE jamči PRETIS. Vplačila v dinarjih sprejemajo:

»INTERKOMERC«, Beograd
»VOLAN«, Ljubljana
»UNIVERZAL«, Zagreb

PREDUZEČE TITO SARAJEVO

PREDSTAVNIŠTVI: BEOGRAD, Terazije 27/1
ZAGREB, Martićeva 11

LETALSTVO

SLEPEC JE SPREGLEDAL

LETALO JE PRISTALO V GOSTI LONDONSKI MEGLI, VODILE SO GA ELEKTRONSKE NAPRAVE. TODA MEDTEM KO SE LETALCI PRITOŽUJEJO, DA SLABO VIDJO, MI SE PREVEČ SLIŠIMO ROPOT LETAL. KAKOR MEGLI SO TUDI HRUPU LETALSKI INŽENIRJI NAPOVEDALI BOJ.

Strokovnjaki, ki se v Angliji ukvarjajo z varnostjo v prometu, so napovedali vojno megljo in si za orožje izbrali najnovejšo dosežke avtomatizacije in elektronike. Tako je pred kratkim na londonskem letališču varno pristalo reaktivno letalo »trident«, čeprav je bila megljena zavesa izredno gosta. Poskusno letalo »trident« družbe BEA je vzletelo z letališča Hawker Siddeley v Hatfieldu in se usmerilo proti Londonu, kjer je bila meja vidljivosti borih petdeset metrov, kar je za normalno pristajanje sodobnih potniških letal enako samomoru. Razen pilotov je bil v letalu le en zastopnik BEA, ki je nadziral pristajanje in delovanje naprave »Smith Autoland«.

Poskus so petkrat ponovili brez spodbujev, in piloti so trdili, da so vodili letalo tako, kot če bi bilo nebo brez oblakov. Strokovnjaki menijo, da bo avtomatizacija utrla pot popolnoma novemu obdobju v letalstvu, seveda pa bo kljub zadovoljivim rezultatom potrebnih še na tisoče poskusov, preden bodo lahko z mir-

nim srcem izjavili, da je pristajanje v meglji prav tako varno, kot je zdaj v idealnih vremenskih razmerah.

Problemov pa v letalstvu nikoli ne zmanjka. Čeprav je nadzvočno letalo »concorde« se zelo daleč od krstnega poleta, se tehniki in konstruktorji že ukvarjajo z načrti potniških letal, ki naj bi bila trikrat in celo štirikrat hitrejša od zvoka. Američani nameravajo zgraditi pravo zračno pošto, ki bi s hitrostjo kar 20.000 km na uro naravnost »požirala« razdalje. Vsi ti načrti prihodnosti pa obenem terjajo tudi rešitev problema, kako utišati na znosno mero bučanje letalskih motorjev, ki postajajo preglasni celo za sodobni čebelnjak naše hrupne civilizacije. Na spodbudo britanske vlade so zato sklicali v Londonu mednarodni kongres tehničnih in zdravstvenih izvedencev, ki bodo dobodba pretehtali možnosti pa tudi varnostne ukrepe za zaščito ušes in živcev prebivalcev okoli letališč. Na kongresu je dvesto petdeset delegatov za stopalo šestindvajset dežel in devet mednarodnih združenj za letalski promet.

Na prvi skupni seji so izvolili člane šestih komisij, ki naj bi izdelali načrte za »bhe« letalske motorje, za nova letališča, daleč od naseljenih krajev, in vse, kar lahko zavaruje človeka in njegovo zdravje pred hrupom jeklenih pištev. Skratka — gre za ofenzivo proti decibelom, kakor imenujemo enote za merjenje intenzivnosti zvoka. Skala decibelov je zasnovana na slušnih zmognostih normalnega in zdravega človeka med osemnajstim in petindvajsetim letom starosti. Pri nič decibelov smo na pragu med slišnim in neslišnim, sto trideset decibelov pa je že prava muka za naša ušesa (trušč ki na staja ob zakovičenju jeklenih plošč).

Glasna budilka nam prepodi utiranje »anje s približno 80 decibel (50 cm razdalje), težak tovornjak pa nas »napada« z 92 decibel itd. Če k transportnim sredstvom, tovarnam in industriji nasploh pristajemo še radio in televizijo naših sosedov, potem si moramo priznati, da je skoraj nemogoče natančno izmeriti in šteti škodo, ki jo povzročijo hrup človeškega zdravlju in počutju.

FRANKFURT

VSE JE LAHKO DOKAZ LJUBEZNI

Bila je to res ljubezen na prvi pogled. Vsaj za frankfurtskega frizerja Erwina Beyerja. Prav tako na prvi pogled pa je bila to brezupna ljubezen. Zakaj meter osemindeset visok in kot slanik suh frizer se je med nekim plesom zaljubil v meter devetdeset visoko svetlolasko, ki se lahko po bujnosti svojih oblik kosa tudi z Jayne Mansfield. Ko je med prvim plesom frizer zvedel, da je tej čudoviti Valkiri ime Barbara Matthias, mu je do naslednjega plesa ostalo še nekaj minut časa, da se domišli, kako osvoboditi njeno srce. Pa se je odločil za najpreprostejšo pot: kljub drobnosti naj bi se pred lepotic

pokazal kot junak in silak. In tako se je s prijateljem zmenil, naj na plesišču skuša najti nekoga ki bo za dvajset mark najprej med plesom brcnil frizerja v nogo, ga potem po krajšem prepripi skušal celo udariti, na koncu pa naj bi zaradi frizerjevega udarca padel na tla in obležal v nezavest. Prijatelj je zagotovil, da bo vse tako kot si frizer želi, in Erwin Beyer je samozavestno še enkrat zaprosil Barbaro za ples.

Verjetno je bil med plesom že kar nestrpen, ko ni in ni začutil domenejene brce, ko pa ga je potem tik pred koncem plesa neki silak, kateremu je bilo po nosu videti, da je tudi v boksu precej doma, prav neusmiljeno pohodil, se je frizer zelo razveselil: prijatelj res ni mogel najti pri mernejšega fanta, na katerem naj bi izprčil svojo moč in pogum in tako mogoče osvoji Valkirino srce. Frizerček se je urno obrnil, zatuli nekaj psovč, potem pa udaril. Toda glej ga vraga, silak je samo hitro izmaknil glavo, potem pa udaril

še on. In ko se je frizer čez dobri dve minuti spet zavedel, je lahko ugotovil, da ima dva zoba manj.

Kako je bilo z vsem skupaj, se je potem zvedelo na sodišču. Prijatelj ni mogel pravzaprav najti nikogar med fanti na plesišču, ki naj bi odigral vlogov, fant, ki je frizerja pobil na tla (res je bivši boksar), pa je nadobudnega Valkirinega osvajačca pohodil nehoti.

Kljub vsemu pa se je vse skupaj končalo srečneje, kot bi si človek mislil: močno Barbaro je tako ganilo frizerjevo nenavadno dokazovanje ljubezni, da je privolila, da se z njim takoj poroči.

LOS ANGELES

SLABOSTI MOČNEGA SPOLA

Opozorila, ki prihajajo iz Las Vegasa v Nevadi, ni moč prezreti: »Američani so v odnosih do nasprotnega spola vedno bolj neprizadeti. To zbuja zaskrbljenost! Lahko postane nevarno za vsi človeški rod v prihodnosti!« Avtor tega opozorila je profesor z univerze v Los Angelesu psihater Ralph Greenson, ki svoje ugotovitve opravičuje z neposrednimi izkušnjami na kliniki univerze v Los Angelesu: več kot sto moških je profesorja Ralpa Greensona obiskalo z željo, da jim spremeni spol, bodisi s kirurškim posegom ali pa s hormonalno terapijo. »Treba je še posebej opozoriti,« je povedal profesor, »da je ta pojav bolj razširjen, kot ljudje mislijo: večina mojih pacientov ne sodi v vrste duševnih bolnikov ali ljudi z nenormalnimi spolnimi težnjami. Dejstvo je, da moški zavajajo ženskam njihov občutek spolne gotovosti: tako — to je kot podzavestno obrambo — je moč razumeti tudi modo dolgih las med moškimi.« Greenson pojasnjuje zadevo s tem, da veliko večino moških vzgajajo ženske, se pravi matere. Mati je tista, ki zbuja občutek gotovosti in zadošča otrokovi želji po nežnosti. Ko moški odraste, zapusti mater in začne omahovati; ne ve, česa bi se oprjel, da bi si pridobil gotovost, in se začneja čutiti manj vrednega v primerjavi z ženskami, ki so bolj trdne v sebi. V največ primerih takšnega razvoja po Greensonovem mnenju ni moč preprečiti, ker je družinski oče, ki naj bi se prav tako ukvarjal z otrokom, zaradi dela največji del dneva odsoten. Ko pa je doma, se ne ukvarja z otroki. Razen tega pa imajo očete običajno raje hčerke, se jim bolj posvečajo in zato v dekletih že rano zraste občutek individualnosti, samostojnosti in gotovosti. »Moški« sklepa iz tega Greenson, »kakega v odnosu do žensk zanikava: vendar samo na videz. V sebi, v svoji podzavesti, pa skriva čustvo zavisti, ki nastane najprej, ko ima opraviti s sestrami. Ta strah se polagoma spreminja v apatijo in v indiferentno hladnost: naravna posledica tega je samotnost, ki se utegne spremeniti v mržnjo do žensk ali v še kaj hujšega. Korak od napačnega družbenega čustvovanja do zločina pa je kratek. Hitler — tako dopolnjuje svoje razmišljanje Greenson — je najbližji in najbolj zastrašujoč dokaz za to, kam lahko pripelje človeka seksualno odrekanje.«

LONDON

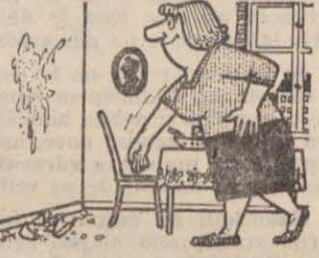
MOŽ PRELEN, PA JE ŽENA MILIJONARKA

Zakonca Saunders sta se pravzaprav kar lepo razumela, toda zadnje čase, odkar sta začela skupaj izpolnjevati lističe za športno stavo in loto, je bilo ob petkih, sobotah in pogostokrat tudi ob nedeljah konec zakonskega miru. Lističe sta namreč še kar lepo složno izpolnila, toda prikanje se je začelo, ko bi jih moral tje, po poklicu gaslec, odnesti do kraja, kjer so sprejemali vplačila. Mož je bil kratko malo len, pa je večkrat zavil samo do najbližje točilnice in tam ob vrčku piva pozabil na stavne lističe, od katerih, si je žena obetala premoženje. In tako nič čudnega, če je žena doma nergala več kot teden, včasih pa še najbolj ob nedeljah in ponedeljkih, ko se je že vedelo, kakšne so nagrade, ki so zakoncema Sa-

TO SE PRIPETI SAMO

V NEW YORKU: V trgovinah s tekstilom je velikanski naval na prozorne spalne srajce, odkar so mlada dekleta odkrila, da jih je mogoče z večerne prireditve oblični nad trikoji. Novi modni krik je vrhu vsega poceni!

V ESSEXU: Gospa Pat Moyghan se ni mogla odločiti, kako bi popleskala notranjščino svoje hiše. Besna je vrgla krožnik kosmičev v steno. Pri tem je odkrila dekorativni učinek kosmičev. Zdaj si bo iz mesanice oltih bare in tega hraniva polepsala hišo.

V NEW JERSEYU: Neka blagovna hiša si je hotela dedka Mraz pripeljati s helikopterjem, vendar po ni dobila dovoljenja za pristank, češ da je dovoljen samo zelo pomembnih osebnostim. Dedek Mraz je moral preostati sam.

unders, po ženinem mnenju, ušla iz roka. Ko je bilo pred dvema tednoma očitno, da bo spet zmagala moževa lenoba, je Phyllis Saunders izpolnila listič športne stave ter z njim odhitela do najbližje stavnice.

»Leni« gaslec se je ravno bril, ko je žena v ponedeljkovem časniku pregledala rezultate srečanj in jih primerjala z ničlami, enticami in dvojkanji, ki jih je posejala po svojem stavnem lističu. »Se sreča, da se mož brije z električnim aparatom, če bi se bril z britvijo, bi bila mogoče zdaj vdova,« je potem ženska izjavila novinarjem. Ko je ugotovila, da je vse rezultate napovedala pravilno, je namreč planila v kopalnico in skočila možu okrog vratu. Da se je njena samoiniciativnost resnično izplačala, pa je Phyllis Saunders zvedela šele čez nekaj dni, ko je iz uradnega poročila športne stave zvedela, da je za svojo napoved dobila pet in pol milijona novih dinarjev.

BELFAST

PO 29 SMRTIH: »KAKO LEPO JE ŽIVETI!«

»Kako lepo, čudovito je živeti: srečen sem že, ko sedem na sonce in pomislim, kako sem prestopal prag smrti, pa se vedno sproti vrnil v življenje.« James McAllister je, kaj govori, saj je pravzaprav specialni umrlj z 29-krat, pa so ga zdravniki, slečisti za srčne bolezni z Royal Victoria Hospitala v Belfastu, vselej pravocarno vrnili v življenje. Zdravniki so ga rešili pravzaprav že pred dobrim letom, toda o svojem uspehu so spregovorili šele pred dnevi, ko ni bilo že nobenega dvoma več, da bolniku ne grozi nobena večja ne-

ZAKAJ SE JE UBIL HEMINGWAY?

so zanje drobne stvari veliko pomembnejše od velikih. In vse skupaj je samo vprašanje mere. Če ni dovolj spolnosti, menijo, da jih zanemarjamo; če je preveč spolnosti, pa si mislijo, da niste normalni. Preklet! Človeka bi morali ves čas obveščati o razpoloženju njegove žene, podobno kot pred vsako konjsko dirko zveš iz uradnega bitena vse o konjih. No, vsekakor pa ne jemljite mirne ženske. Navsezadnje se bo razbilnola še nad vami. Tisto, zaradi česar je kaka ženska zanimiva v postelji, jo naredi neznošno v samem življenju.«

V restavraciji La Closserie sva udobno sedla v miren kotiček prijetno zamačenega bara. Eden izmed barmanov se je spomnil Ernesta, toda vse drugo osebje je bilo novo.

MIRO NA OBROKE

»James Joyce je nekajkrat prišel z menoj sem,« je rekel Ernest. »Poznal sem ga od leta 1921 pa do njegove smrti. V Parizu je bil ves čas sredi ljudi, ki so se mu laskali ali pa hoteli od njega kaj dobiti. Najini pogovori so pogosto postajali kar preveč živahni, in prej ali slej je Joyce začel kar žaliti in psovati. To je bil prijazen mož, toda lahko je bil tudi izredno neprijeten, zlasti še, če je kdo začel govoriti o pisanju, hudičevu neprijetem. Ko pa je potem zanetil preprič na vseh straneh, je na vsem lepem odšel in me pustil, da sem se sam ubadal s tistimi, ki so zahtevali od njega opravičilo. Joyce je bil na vse ponosen in hkrati na vse trd, zlasti še do trapastih ljudi.«

Ernest je odpil požirek pernoda.

»Rad je pil in tiste večere, ko sem ga po kakšnem podaljšanem slavu peljal domov, je njegova žena Nora ko nama je odpirala vrata, govorila: 'No, glej, prihaja pisatelj James Joyce, spet pijan, v spremstvu Ernesta Hemingwaya.«

K misli je prišel šef strežbe z dvema jedilnikoma in prosil za avtogram za neke svoje goste. Ko je odšel, mi je Ernest rekel:

»Tukaj so bili zelo prijazni z menoj, če sem potreboval pomoč. Kot takrat za Miroja. Z Mirojem sva bila odlična prijatelja; oba sva veliko delala, toda ne on ne jaz nisva znala prav nič prodati. Meni so vračali novele, opremljene z običajnim odklonilnim pismom, pri Mi-

roju pa so se neprodana platna kopičila na vseh koncih ateljeja. Eno izmed tih platen mi je bilo še posebno pri srcu — šlo je za sliko nekakšne kmetije na jugu. To platno mi ni dalo miru. In čeprav sem bil brez denarja, sem ga hotel imeti.

Ker sva bila tako dobra prijatelja, sem hotel na vsak način kupiti sliko s posredovanjem kakšne galerije. Sliko sva zato odnesla k nekemu trgovcu z umetninami, ki je potem — bil je pač prepričan, da jo bo prodal — nastvil ceno na 200 dolarjev. To je bilo za presneto drago, toda uspelo mi je, da smo se domenili za izplačilo v šestih obrokih. Prodajalec mi je dal podpisati nekakšno pogodbo, v kateri je pisalo, da bom izgubil i sliko i ves denar, ki sem ga že izplačal, če bom zamudil z izplačilom kakega izmed obrokov. Nekako mi je uspelo; da sem vse do zadnjega obroka v redu prinašal denar. Potem pa nisem prodal niti novele niti kakega članka in v žepu res nisem imel niti belica. Prodajalec sem prosil, naj mi odloži plačilo zadnjega obroka, toda njemu je bilo seveda vedno bolj všeč, da bi zadržal moj denar in sliko. In prav tedaj mi je prišla na pomoč ta restavracija. Tistega dne, ko bi moral prinesiti denar, sem povsem potrj zvil semkaj na kozarček. Barman me je vprašal, kaj je narobe, in jaz sem mu povedal o vsej zadevi. Mož se je potem pogovoril z drugimi natakarji, in vsi skupaj so nato zbrali denar, ki sem ga »otroboval.«

»Ali govorite o 'Kmetiji', ki visi v vaši hiši na Kubi?«

»Da, prav o tej sliki. Sedaj je zavarovana za dvesto isoč dolarjev.«

Stiriindvajsetega decembra smo z dvema mesecema zamude končno je odpotovali tja, kamor smo bili sprva namenjeni: v Benetke. Vozili smo se v ogromnem packardu, ki ga je Ernest najel s soferjem vred. Z nama sta potovala tudi Peter in Jigee Viertel, stara Ernestova prijateljica. Potovali smo skozi Auxerre, Saulieu, Valence, Avignon, Nimes, Aigues-Mortes, Cannes, ves čas pil rdeče vino in streljali golobe iz papirja v vseh semjskih streliških lopah, mimo katerih smo se peljali. Ernestovo poznavanje krajev, skozi katere smo se vozili, podnebja, običajev, pernate divjadi, vina, kuhinje, arhitekture, je bilo čudovito. Nikdar ni imel težav z imeni. In tako sem še enkrat občudoval njegov izredni spomin.

»Zapomnim si vedno vse tisto, kar si hočem zapom-

KDOR ZNA PA ZNA

Osemindesetletni lastnik »topless restavracije« John Taylor je verjetno edini lastnik takih lokalov, v katerih strežijo na pol slečena dekleta, ki ga ne skrbe ukrepi ob lasti ali pa tožbe zasebnikov. Mož je namreč spremenil postrežbo v svojem lokal »Cock and Bull Club« v St. Petersburgu na Floridi šele potem, ko je temeljito proučil zakone. In tako je ugotovil, da mu daje odločitev ameriškega vrhovnega sodišča — da golota sama ni obscena — pravzaprav proste roke. Vsaj pred oblastmi, zlasti še, če v svoj lokal ne bo dovolil prihajati mladoletnikom in če bodo dekleta, ki bodo tam stregla, »prostovoljke«. Pred posameznimi gosti, ki bi ga lahko obtožili »nemoralno stii«, pa se je potem zavaroval tako, da mora vsak še pred vstopom v restavracijo podpisati izjavo, da ve, kako običajno ali bolje slečeno osebe mu bo streglo in da ne vidi v tem prav nič nemoralnega. Med podpisovanjem te izjave pa ga še na hitro fotografirajo, tako da pred sodiščem potem ne bi mogel izjaviti, da je njegov podpis ponarejen. In tako je sedaj Taylor zavarovan z vseh strani ter pridno seštevajo dobiček. Njegova restavracija je namreč ves čas polna in — pravzaprav zanimivo — ženske kot gostje so v večini. Menda pa so zadovoljna tudi dekleta, ki strežijo. Plača je namreč kar precejšnja in, kot je izjavilo eno izmed deklet, »navsezadnje je topless samo stvar navade.«

AFRIŠKI NESREČI

TEŽAVE S PAULINO

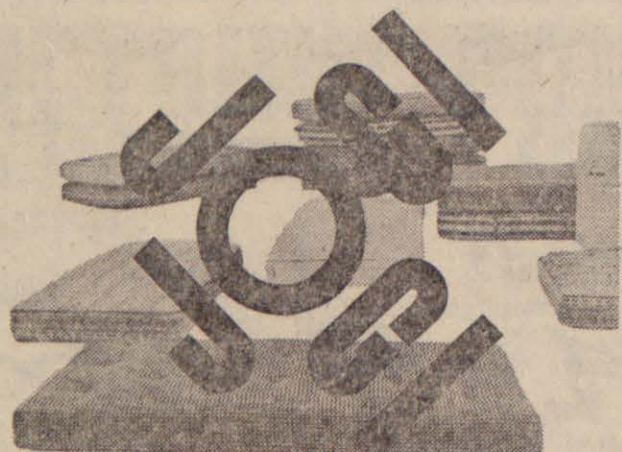
Nekoga drugega dne, ko so imeli konji v Auteuilu prosto, sva šla čez Pont-Royal kositi v restavracijo »Closerie des Lilas«, v katero je Ernest svoj čas hodil zelo pogosto in na katero je bil še vedno navezan. Med potjo mi je Ernest pokazal visoko in ozko hišo, v kateri je nekdo v najvišjem nadstropju stanoval s Paulino, svojo drugo ženo.

»Tiste čase,« mi je rekel, »sem imel precej hude težave s Paulino. Ne vem, ali je šlo za avtosugestijo, ki naj bi jo bil izval roman 'Sonce vzhaja in zahaja' ali pa mogoče kar za reakcijo na mojo ločitev s Hadley, toda bil sem res v prav čudni zagati. S Paulino je bilo vse v najlepšem redu, dokler sva še bila skupaj kar tako, pa tudi še potem, ko me je Hadley zapustila, toda ko sva se poročila, sem kar na vsem lepem postal prav tako nezmožen kot Jake Barnes. Paulina je bila zelo potrpežljiva in izredno razumevala. Poskusila sva prav vse, kar je bilo mogoče, toda zaman. Bil sem zelo malodušen. Šel sem se posvetovati z več zdravniki. Potem pa mi je nekoga dne Paulina rekla: 'Ernest, zakaj pa ne bi šel molit?' Paulina je bila zelo verna katoličanka, v meni pa ni bilo prav nič verskega. Toda bila je tako dobra, da se mi je zadelo, da je to res najmanj, kar lahko storim zanjjo.

Dva vogala za našim stanovanjem je bila neka majhna cerkev. Šel sem tja in na hitro nekaj odmolil. Potem pa sem se vrnil domov. Paulina me je čakala v postelji. Sikel sem se in legel poleg nje in ljubil sva se kot prvi dan ustvarjanja sveta. In potem ni bilo nikdar več težav s to zadevo. No, in tako sem postal katolik.«

Ernest je umolknil, da bi vljudno pristuhnil neke mu starčka, ki je s prsti, skoraj odmrli od mraza igral na cvičko violino. Potem se mu je zahvalil in dal bankovec za tisoč frankov v njegovo čepico. Potem sva šla naprej.

»Bog mi je priča, da si sploh ne mislim, da vem vse o ženskah,« je nadaljeval Ernest. »Toda vem, da

NOVA GORICA

Priporočljivo za vsako gospodinjjo

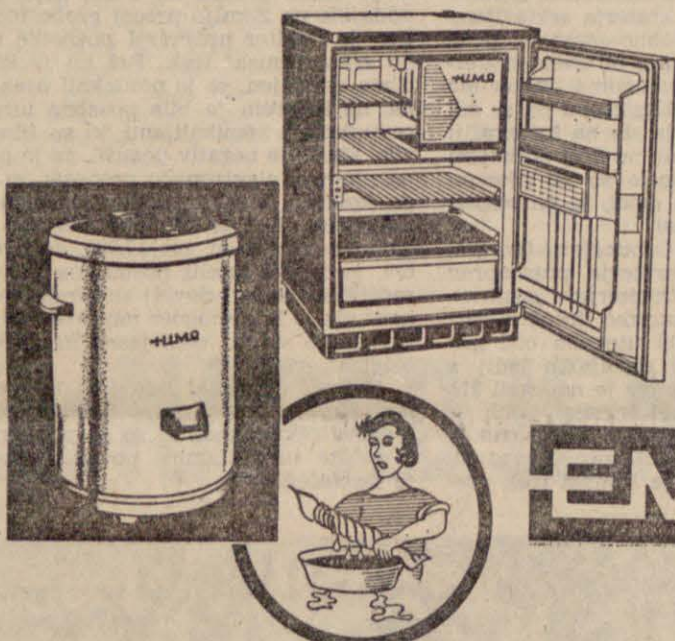
PETOVIA PTUJ

kumarice

Pasterizirane kumarice v kislu

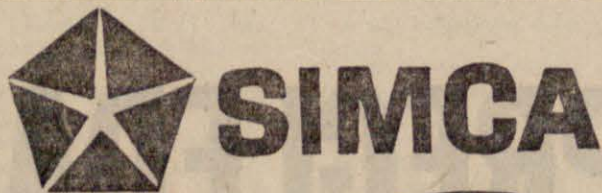
UGODEN NAKUP ZA DEVIZE

GOSPODINJSKE APARATE, HIMO HLADILNIKE, CENTRIFUGE IN TOBI ŠTEDILNIKE DOBITE NAJCENEJE, ČE JIH PLAČATE V TUJI VALUTI

Naročila in informacije: ZP - ELEKTROINDUSTRIJA IN SPLOŠNA MONTAŽA - MARIBOR Izvozni oddelek - devizna prodaja Gosposvetska c. 86 - telefon 230-31 in LJUBLJANA, PREDSTAVNIŠTVO, TITOVA 38, telefon 317-293

Izdelke lahko kupite tudi pri trgovskih podjetjih pooblaščenih za devizno prodajo. Zahtevajte prospekte in cenike!

MODEL 1300 L

cena \$ 1262 DM 5.048 dodatni pribor \$ 10 DM 40 Carinski in ostali stroški N-din 10.120

DOBAVNI ROK takoj po vplačilu z deviznega računa na naš devizni račun št. 201-1-618/351-250-4 Industriainport, Titograd

Vse informacije: INDUSTRIAINPORT, LJUBLJANA IGRISKA 14, TEL. 23-049

Obiščite HOTEL „SLON“

IN SE PREPRIČAJTE O NASIH PRVOVRSTNIH SPECIALITETAH TER SOLIDNI POSTREŽBI!

varnost. Povedali so tudi, da so pri tem bolniku uporabili tehniko, ki je znana pod nazivom »oživljanje srca«. Pri McAllisterju je za pravilno delo srca skrbel električni strojek, tako imenovani »pace-maker«, ki je z električnimi impulzi v pravih presledkih spodbujal k delu srčne mišice. Toda tri dni po prvi operaciji se je ta električni strojek nenadoma pokvaril. Bolnika so takoj prepeljali v bolnišnico, toda v hipu, ko so ga položili na operacijsko mizo, je bil pravzaprav že mrtev. Z močnejšimi električnimi impulzi so ga potem spet obudili k življenju, toda preden je srce spet začelo pod vplivom električnih udarov redno delati, je umrl še kar osemindvajsetkrat.

»Prav dobro se spominjam teh trenutkov, ko je moje srce spet odpevalo,« je McAllister izjavil novinarjem, »v tistih trenutkih, ko me je zmanjkovalo, si nisem mislil prav ničesar, le nejasno sem se zavedal, da umiram.«

LONDON

PLASTIČNA KIRURGIJA ZA ZLOČINCE

Britanskim zapornikom — tistim, ki so v zapore prišli s polomljenimi nosovi, razcefranimi ušesi ter tetovirano kožo — je na voljo plastična kirurgija; preden zapustijo zapore, jim zdravniki na njihovo željo odstranijo vsa posebna znamenja, od polomljenih nosov do tetoviranih srca ali še bolj pikantnih podob. Zadeva je prišla na dan po zaslugi enega od laburističnih poslancev, ki je potem, ko je slišal za uspehe plastične »terapije« v britanskih zaporih, zahteval od notranjega ministra dodatna pojasnila. Le-ta je povedal, da so takšne operacije nelzernega pomena za bivše kriminalce. »Vidne telesne napake in obscene ali preveč vidne tetovirane podo- be zmanjšujejo možnost, da bi se bivši zaporniki znova vključili v normalno živ-

ljenje.« je povedal notranji minister. V zadnjih šestih letih so v osrednjih britanskih zaporih opravili najmanj šeststo takšnih kirurških posegov. Stroški zanje se sučejo med 100.000 in 700.000 dinarjev, opravilo pa jih na stroške države blagajne. Seveda te ugodnosti niso na voljo vsakemu britanskemu državljanu, marveč samo tistim, ki so »notri«.

SAN FRANCISCO

AMERIČANI MENJAVAJO ŽENE

Ameriški študent prava Jefferson Poland se je povsem nag sprejel na javnem kopalšču na eni izmed plaž San Franciscosa. Za nudistom, ki se je podal v morje, sta med spodobno napravljenimi kopalci korakali dekleti, ki sta se prav tako kot Jefferson slekli do kože. Potem so vse tri zaprli in čez nekaj dni mlo kaznovali zaradi »neprimerne obleke«. Vsi člani so pisali, kako je ukrepala policija. To pa je Poland hotel. Sestavki so se zdeli mlademu juristu reklama za novo gibanje, ki ga je osnoval skupaj z biologom dr. Leom Kochom že leta 1964 in organizacijo krstil »Sexual Freedom League« — »Liga za spolno svobodo«.

Ameriški magazin za moške »Playboy« pa sedaj poroča zanimive podatke izza kulise te lige:

- Povprečna starost članov, ki so v večini akademsko izobraženi, je 25 let.
 - skoro 75 odstotkov organiziranih bojevnikov za spolno svobodo je poročenih.
 - namen lige pa je vzgoja, ki naj bi pomagala k »čistemu, nepotvorjenemu veselju do spolnega občevanja«.
- Da bi dosegli ta cilj, organizira liga številne prireditve, kjer lahko prijatelji SFL »spoznajo spolno življenje v skupinah«. Glavna privlačnost teh prireditev,

kamor v oblekah vstop ni dovoljen, je »popolna sproščenost pri izbiranju partnerja«. Joseph Buch, generalni tajnik lige, takole zagovarja te »gole veselice«: »Pri nas ni prav nič drugače kot v drugih veselih družbah. Razlika je le, da ne izgubljamo časa in da nimamo slabe vesti.«

Ameriški novinar Michael Leight v knjigi »Zametni propad« piše o »nenavratnosti takšnih akcij za zamenjavo žene«. Leight dokazuje, da v nekaterih časopisih objavljajo male oglase, ki posredujejo med »zakonci, ki so enaki misli«. Leight natančno pozna tisto, o čemer piše. Pripoveduje, kako je sam (še sanjalo se mu ni, za kaj gre in dolčas mi je biloc) odgovoril na tak spolni oglas. Potem mu je več kot 500 soprogov ponudilo svoje žene, češ »vse je v redu, žena je privolila«. Leight je bil tudi na spolni veselici osmih modernih zakonskih parov. Nekaj pred polnočjo so vrtili možje ključev svojih avtomobilov v klojub, potem pa so ugasnili luč. Potem so žene na slepo pobrale ključ iz klojubka in tako izbrani pari so »ostanek noči prežveali, kot da bi bili poročenici«.

Ko pa je neki kriminalistični inšpektor iz Sacramenta (Kalifornija) hotel z zakonom preganjati takšne veselice — 32 zakonskih parov je ujel inflagranti — ga je državni tožilec poučil: »Kratkotrajna zamenjava soproj je sicer res nemoralna, ni pa protizakonita«.

NEW YORK

ZARADI STAROSTI IN BARVE LAS

Leta 1962 je socialna služba okrožja Ulster v državi New York prepustila Elisabeth (starši neznanj), je pisalo v kartoteki) Michaelu in Mary Liumi, dobro situiranima zakonca iz mesta Tilson, ki ima približno pol milijona prebivalcev. Zakonca in dekletke so se očitno prikupili

te prvovrstne kave se je popilo v letu 1965

MED DVEMA TEČAJEMA

ZGOVORNE ŠTEVILKE

● Kot piše »Dallas Evening News«, so ročne kosilnice, s katerimi si Američani zaljšajo vrtove pred hišami, terjale lepo število žrtev — 42.000 ameriških prstov na nogah in 11.500 prstov na rokah.

SODOBNE MUMIJE

● Bernard Pothier iz Pariza je mogoče na najboljši poti, da postane milijonar. Patentiral je namreč posebno vrsto krste, v kateri se trupla sploh ne razkrajajo. Iz hermetično zaprte krste posebna zmes plinov iztisne kisik in ker tako ni oksidacija, je truplo praktično mumificirano. Iz ZDA so menda Pothieru že ponudili za njegov patent milijon dolarjev, toda Francoz se je raje domenił z neko francosko tovarno in tako bodo sedaj vsak mesec izdelali 18.000 takih krst, ki bodo imele po želji kupcev tudi pokrove iz prozorne plastične mase.

POPOLDANSKI ČAJ SODI K DELU

● Ker so bagerji zavarovani samo na gradbišču, ne pa na cesti, je britanska policija prijavila sodišču Davida Byersa, ki se je s svojim bagerom peljal šest kilometrov daleč, da bi popil čaj. Toda šlo je seveda za angleško sodišče, in tako je sodnik odločil, da popoldanski čaj sodi k delu in da je potemtakem bager zavarovan tudi za take vožnje. Byers je moral plačati globo le zato, ker je parkiral bager na kraju, kjer je ustavljanje motornih vozil prepovedano.

»ZAMENJAM...«

● V hollywoodskem časniku »Citizen-News« je izšel naslednji mali oglas: »Zamenjam dve neobjavljeni dramini v treh dejanjih, uspeh zagotovljen, za stanovanje z dvema sobama, kopalnico, kuhinjo v Parizu.« Izkazalo se je, da tako oglašuje znan scenarist William Rosse, ki bi se rad preselil v francosko prestolnico.

BIBLIJA KOT ČASNIK

● V Angliji so začeli izdajati Biblijo v nadaljevanjih in sicer kot časnik. Posamezna poglavja imajo kar precej senzacionalne naslove kot, na primer: »Sodoma in Gomora uničeni — pošast na kataklizma«, »Dež in uničevalni ogenj v dveh mestih«, »Mojzes se je vrnil s Sinaj«, in podobno. Časnik se imenuje »Jeruzalemski vestnik in novice iz preteklosti«. Biblijo tiskajo v obliki časopisnih člankov zato, ker jo hočejo približati so- dobnemu bralcu.

ELEKTRONSKI MOŽGANI BEREJO — TODA DRAGO

● V Združenih državah Amerike so izdelali elektronski stroj, ki lahko bere rokopise. Zal pa je njegovo branje precej drago. Stroj namreč veča dva milijona novih dinarjev, v najem pa ga bodo dajali za 45.000 novih dinarjev na mesec.

VSEM PRIJATELJEM »ZVITOREPCA«

Veliko vas je, ki ste vsak četrtek radi segli po našem ilustriranem tedniku. Vam in onim, ki so morda zamudili začetek in potem niso mogli slediti nadaljevanjem, sporočamo razveseljivo novico: prva številka Zvitorepca v novem letu bo nekoliko spremenjena. Začeli bomo objavljati nove stripe, list bo tudi veliko bolj pester in zanimiv. Ne obdržite te novice samo zase — sporočite jo tudi drugim. Po Novem letu bo v Zvitorepcu toliko novih stripov, da ga lahko začnejo brati tudi tisti, ki so zamudili začetek dose- danjih stripov.

SPOROČITE TO TUDI DRUGIM! SPOROČITE TO TUDI DRU-

VSAK ČETRTEK NOVA ŠTEVILKA SLOVENSKEGA TEDNIKA S STRIPI

● Nadaljevanje prihodnjic

»NAJLEPŠA MED MILIJONOM«

Tak naslov je dobila dvajsetletna Angležinja Sheila Forrest po zaslugi 270 lastnikov britanskih kinematografov (na fotografiji desno). Ker jih televizija vedno bolj pesti, so se lastniki britanskih kinematografov odločili za vrsto reklamnih akcij, s katerimi naj bi Angleže spet pogosteje privabili v kinematografske dvorane in tako tudi nekoliko bolj napolnili svoje blagajne, v katerih je vsako leto večja suša. Ena takih reklamnih akcij je bil tudi izbor lepotic, kateri naj bi lastniki kinematografov s svojim vplivom na producete zagotovili vsaj eno več-

jo filmsko vlogo. In kot vse kaže, je prav ta akcija še najbolj uspela. Lastniki kinematografov oziroma posebna komisija, ki so jo izvolili, je dobila kar milijon prijav s fotografijami deklet, ki so na Angleškem menile, da so dovolj lepe za tako tekmovalno. Izbor najlepših petnajst, ki jih vidimo na fotografiji levo, je potem trajal nekaj mesecev zmagala pa je potem, kot smo že napisali, Sheila Forrest iz Liverpoola. Poleg zagotovljenega nastopa pred kamerami je dekle dobilo dobre štiri milijone starih dinarjev.

ZAKAJ SE JE UBIL HEMINGWAY?

niti,« je rekel. »Nikdar ne delam beležk, ne pišem nikakršnega dnevnika, dovolj mi je že, da prisitnem na gumbe svojih spominov, in vse je v hipu pred menoj.«

Spomladni leta 1950, malo pred mojim odhodom na Kubo, kjer naj bi se z Ernestom pogovorili o koreografski verziji njegove novele »Prestolnica svetov«, sem dobil njegovo pismo, v katerem mi je omenil, da je izredno slabe volje.

»Zal mi je zaradi teh temnih misli, ki mi roje po glavi,« mi je rekel, ko sva se srečala. »Sami najbolje veste, da sem običajno vedno dobre volje, toda takrat sem hotel zapluti proti hudourniku brez vesel in brez krmila. Vse se je začelo z nesrečo, ki sem jo imel na svojem oltaru. Dobil sem presneto močan udarec po glavi... in da bi bila mera polna, je tu še Koreja. To- krat sem prvič v zapečku, ko je moja domovina v vojni.«

ČEZ CESTO V BAR

Ernest je bil potrt tudi zaradi nekaterih kritik nje- govega romana »Čez reko med drevjem«. »New Yorker« je na primer objavil parodijo z naslovom »Čez cesto v bar«.

Naslednji dan je Ernest prišel v mojo sobo z zajet- nim kupom popisanih listov in me prosil, naj jih pre- berem. To je bil rokopis knjige »Starec in morje«. Ra- zumel sem, da je to Ernestov odgovor vsem tistim, ki so rekli kaj slabega o romanu »Čez reko«. Tistim, ki so se z veseljem podelali: s Hemingwayem je konec, v njem ni ničesar več, on je »kaputte«. Sedaj se bodo le- ti lahko samo zgrabili za podtrebušje in se zrušili. Mary mi je povedala, da je iz dneva v dan pretipkavala roko- pis »Starca in morja« in da je pravzaprav rokopis se- danje že takozvani kot tiskan tekst.

To leto, potem pa še naslednje nisem več videl Erne- sta. Fogosto mi je telefoniral v New York in tožil, da ga obegajo predstavniki televizijskih družb. Navsezad- nje je privolil, da C. B. S. posname na finci serijo televizijskih oddaj o njem in njegovem delu. Toda kljub vsemu denarju, ki bi ga dobil za te oddaje, je bila Er- nestova glosna pred zvočniki, kamerami in nastopi v javnosti tolikoška, da se serije niso nikdar posneli.

Poleti 1953 se je vkrčal v Marselliu, da bi odšel v Afriko na safari. Toda, žal, se je po prekrasnem začetku

potovanje spremenilo v porazno pustolovščino, katere posledice je potem čutil vse do smrti.

Ko sem izstopil iz sive beneške železniške postaje in se pripravil potopiti se v opoldansko gnečo ob svet- lem Velikem kanalu, mi je prihitel naproti portir hotela Palazzo Gritti. Rekel mi je, da me Hemingway čaka v hotelu.

»Kako pa je z njim?« sem vprašal.

»Dobre volje je.«

»Kako pa je s posledicami nesreč? Ali jo je izvozil nepoškodovan?«

»Menda ima nekaj poškodb, toda krepak je in prav tako dobre volje kot vedno.«

Ernest se je namreč le pred nekaj dnevi z ladjo »S. S. Africa« vrnil iz Afrike, kjer je doživel sredi džungle, nedaleč od Murchisonovih slapov v Ugandi, pravo vrsto poraznih nevesčnosti. Po telefonu mi je povedal, da je veliko huje poškodovan, kot si ljudje mislijo. Preživel je dve letalski nesreči. Prva, ki je bila veliko manj huda kot druga, je sprožila po svetu vsesplošno žalovanje in pravi plaz nekrologov, ki so se potem na vsem lepem spremenili v zmagoslavne pa tudi precej neverne no- vice, da je Ernest prišel pri Butiabi iz džungle. (Po ča- sopisnih vesteh naj bi bil prišel iz džungle z večo ban- na v eni roki in steklenico gina v drugi, toda Ernest mi je zatrdil, da se nikakor ni tako slikovito povrnil v civilizacijo.) Novinarjem, ki so prihiteli z vseh strani, da bi ga intervjuvali, je izjavil: »Sreča je še vedno na moji strani.«

Toda nekaj ur kasneje je bilo na njegovi strani že kar premočno sreče. Letalo, ki so ga poslali na pomoč, bil je to »De Havilland Rapide«, in ki naj bi ga prepelja- lo v tabor v Keniji, se je zrušilo v hipu, ko se je drvi- gnil od tal in začelo goreti. In prav v tej drugi letalski nesreči se je Ernest telesno poškodoval.

Beneška gondola je trčila ob pomol pred Grittijem, bivšo italijansko kraljevsko palačo, ki so jo spremenili v razkošen in miren hotel, v katerem je imel Heming- way vselej, ko je bil v Benetkah, svoj glavni stan. Ko sem stopil v njegovo sobo, sem ga videl, kako sedi v naslonjaču ob oknu in bere, pokrit z eno tistih svojih belih teniških čepic, od katerih se ni nikdar ločil in s katerimi si je varoval oči pred soncem. Običen je bil v svojo staro volneno haljo s pasom, na katerem je imel zaponko z napisom »GOTT MIT UNS«.

PRIPRAVE ZA HLADNI SILVESTROV BIFE

Tudi žene bi rade letos silvestrovale, se zabavale in pričakale novo leto kot vsi domači in povabljeni. Zakaj pa ne? Zato se odločimo za hladna jedila in samopostrežbo. Morda bo sprememba tudi gostom všeč. Ne bo jim treba jesti izbran silvestrov menü po našem okusu, ampak si bodo sami jemali, kar jim prija.

Za hladni bife lahko pripravljamo jedila že dan ali dva pred silvestrovim. Do uporabe jih postavimo v hladilnik, hladno shrambo ali balkon. Na sam praznik jih le sestavimo, aranžiramo in namestimo na določena mesta.

Če nimamo v sobi dovolj velike mize, police ali če se bojimo, da bi se nam pokvaril lep kos pohištva, si pomagamo s praznimi zabojem ali narobe obrnjenim predalom. Tako zaslimo mizo postavimo v kot sobe ali ob prosto steno, da je dostopna gostom z več strani. Zaboj ali predal pregrnemo s pisano tkanino, mogoče z enobarvnim namiznim prtom ali dekorativnim papirjem. Končno je lahko taka mizica sestavljena iz dveh praznih kartonov — večjega in manjšega, ki ju postavimo enega vrh drugega, prevlečemo in okrasimo po lastnih zamislih. Da bo bife bolj razgiban in za goste preglednejši, postavimo v sobo 2 ali 3 zasilne mizice. Pri eni si tešimo lakoto, pri drugi se odležamo, na zadnji najdemo kaj sladkega za pod zob.

Jedila nalagamo na pladnje, kuhinjske deske ali enostavno na kose navadne deske, ki smo jo razlagali na primerne velikosti. Pregrnemo jih z masčobnim in srisanim papirjem in pripravljene prigrizke ter sladice nalozimo nanje. Še preden pozovni-jo prvi gosti, je že vse nared.

Pladnje namestimo v sredo mize ali ob eno stran. Na prosta mesta postavimo manjše papir- nate pladnje namesto krožnikov, papirnate prtičke, zobotrebe, ki bodo v pomoč pri nalaganju jedi na pladnje, ob pljčah pa ko- zarčke in kozarce. Če smo na tesnem z njimi, dolepimo nekaj papirnatih. Na sladko mizo polo- žimo poleg pladnje še desert- ne vilice ali žličke, če bodo v hladnem bifeju na voljo torte, kreme ali smetana. Tu bodo sta- le še skodelice za turško kavo ali čaj.

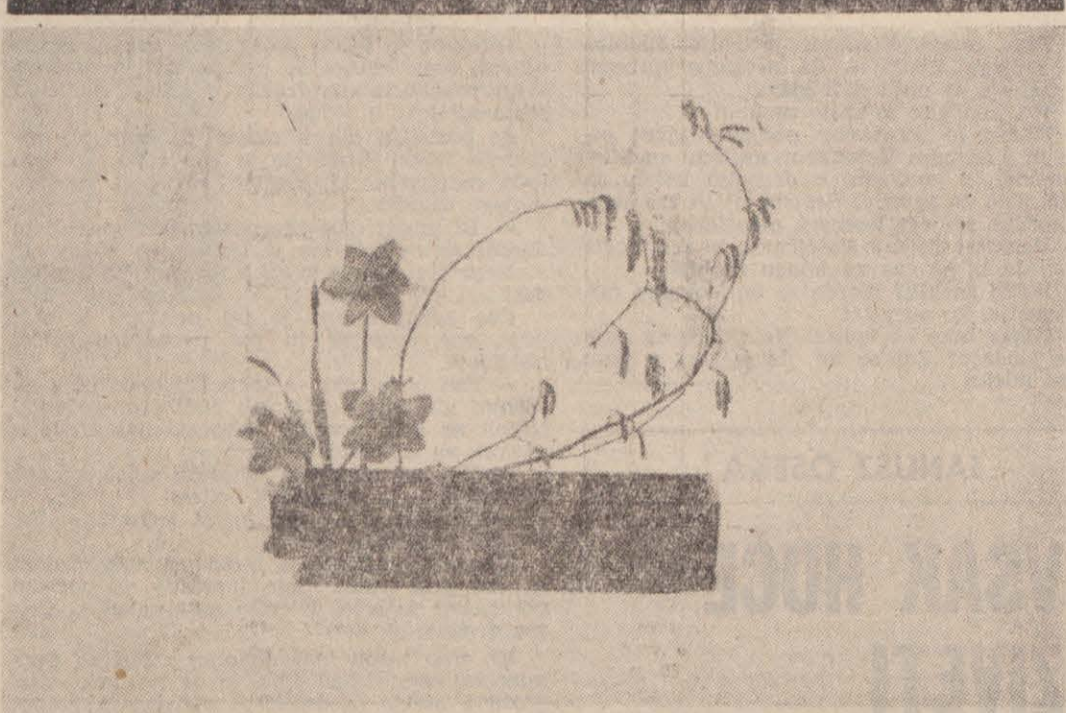
Goste lahko ob hladnem bifeju tudi prijetno presenetite. Seveda potrebujete za to malo dobre volje, nekaj časa in trohico do- mišljije. Ne bo vam šal! Vsake- mu povabljenca, enako doma-

čim, označite pladnje in kozar- ček z okrasom, ki mu ga ob- enem priprnete tudi na obleko. Poleg pozornosti, ki jo tako po- kaže gostu, so ti znaki še kori- stni, ker ne pride do zamenjave kozarcev in pladnjev in lahko vsak obdrži označen pribor ves večer.

Okraske izrežite iz trdnjšega papirja, tanjše lepence in jih pobarvajte. Če imate pri hiši šo- larka, pobrskejte med njegovi- mi solskimi stvarmi in si po- magajte z zvezkami, ki je poln barvastega papirja. Sicer pa lahko narišete okraske na hrbi- no stran papirja in jih bo izre- zal otrok sam. Izobljujete jih lahko tudi iz zavrnjenih starih klobukov, torbic ali krp. Zares originalni so lahko okrasji iz blaga in klobučevine. Poglejte pajca!

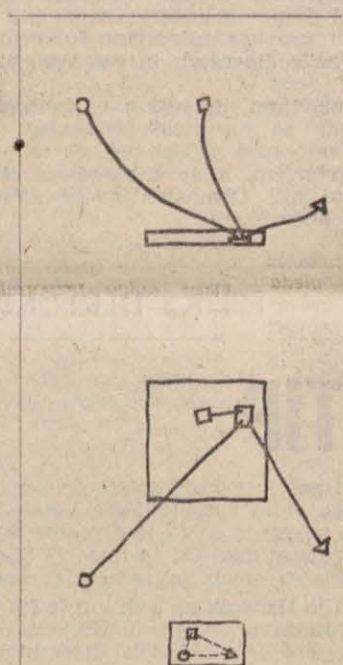
In če se le da, naj imadjo okrasni nekaj, kar je gostovega. Zato pripnite grlo na pladnje gobarju, mlademu dekletu na obleko rdeč tulpanov ovet, športniku športni rekvizit, onim, ki gledajo v kavo, številko 13 itd.

IKEBANA ZA VSAKOGAR

IKEBANA IZ ZIMSKEGA GOZDA

Drugi je bil v našem kratkem tečaju na vrsti »poševni slog«. Na obeh skicah na desni je lepo videti nagibe, po katerih je slog tudi dobil ime. Prava stvar je vse drugo preprosto, le na to morate paziti, da vaza ne bo prenatrana. Saj veste, zlato pravilo ikebane je: »Rajši premalo kot preveč!« Na spodnji skici je nakazan položaj vejka, oziroma treh glavnih linij: šin je v kotu spredaj, soe za šinom, hikae pa v desnem sprednjem kotu. In to je vse. Na slikah pa vidite še dve inačici tega sloga. Zanimiva je modernejša spodnja: dve lišajasti veji, potaknjeni v drevesno gobo, med njima pa dva cvetova.

ZIMSKI ENOLONČNICI

ZELINA ENOLONČNICA Z JABOLKI

75 dkg mesa (baby beef, mlada govedina, svinina, jagnetina), vegeta, porar, moka, masčoba; 1 — 1 1/2 kg zelja, kumna, 4 rdeča jabolka, zelen peteršilj, žlička sladkorja.

Meso operemo, zrežemo na kocke in potresemo z mešanico vegete in popra. Masčobo močno segrejemo, pripravljeno meso potresemo z ostro moko in na hitro opečemo, da se svetlo rjavo obarva. Meso lahko prepražimo kar v ekonomu, zalijemo s pol do tri četrt litra vode, dobro premešamo in počasi segrevamo, da zavre. Na meso naložimo grobo narezano oprano zelje, ga potresemo s kumino in lonec zapremo. Kuhamo, odvisno od starosti mesa, 20 — 30 minut. Malo pred koncem kuhanja o- nec previdno odpremo, nadevamo na vrh oprana, neolupljena, na rezine narezana jabolka, ki smo jim izrezali peščice in od stranili pečlje, lonec zapremo in še kuhamo 5 minut. Pred ser- viranjem jed potresemo s sesek- lanim zelenim peteršiljem in po okusu osladkamo, če so jabolka zelo kisla. Jed je okusnejša, če dodamo sladkor že jabolkam, komur pa prija kiselkast okus ali ima sladkorno dieto, bo slad- kor opustil.

POROVA ENOLONČNICA S KRANJSKIMI KLŌBASAMI

50 dkg korenja, 1 kg pora, masčoba, juba, sol, poper, mu- škatni orešček; 50 dkg krompir- ja, 4 klobase, zelen peteršilj. Korenje operemo, olupimo in

narežemo na rezine. Por po dol- žini prerežemo, da lahko izper- mo blato, ki se drži na notranji strani listov, in narežemo na cm dolge kose. Na vroči masčobi obe zelenjavi prepražimo, da malo zarumeno, zalijemo z ju- ho, odšaravimo in kuhamo v ekonomu 15 minut. Lonec odpremo, dodamo olupljen na- kockan krompir, oprane cele klobase in sesekljan zelen pe- teršilj. Kuhamo še 10 minut in ponudimo s črnim kruhom. Ker so klobase včasih zelo slane, štedimo s soljo.

JABOLČNE SLADICE

CELA JABOLKA Z VANILJEVO KREMO

Srednje velika kislja jabolka operemo, olupimo in jim od- stranimo peščice z ozkim dal- šim nožem. V skodelico iztisne- mo sok limone in vsako jabolko povajamo v soku. Nato jih zlo- žimo v posodo, v kateri smo že prevrel vodo s sladkorjem in dolili limonin sok iz skodelice. Na slabem ognju jih počasi ku- hamo, da se zmečajo, in pusti- mo ohladiti. Hladne zložimo na posodo in v izdobljena mesta na- devamo marmelado: jagodovo, ribezjev žele, lahko primešamo žlico zmletih orehov ali kokoso- ve moke, nekaj rozin itd. Jabol- ka pokapljamo z rumom in pre- lijemo z gosto vaniljevo kremo

ali vaniljevimi pudingom. Na su- narjosti pa bodo pridobila, če vanje zabodemo na drobne pal- čke narezane, olupljene in v pečici porumenele mandeljne. Jabolka lahko obrizgamo tudi s stepeno sladko smetano.

JABOLČNI KOLAC

12 dkg surovega masla ali mar- garine razmešamo, dodamo 12 dkg sladkorja, 2 jajci, limonino lupino, malo mleka in 25 dkg moke ter vse pognemo v glad- ko testo. Razvaljamo ga na ve- likost posode in vložimo tako, da bo okrog in okrog posode ob- steni malo roba.

6 — 8 jabolki olupimo, razče- tvrismo in vsako četrtino še z nožem 2 — 3 krat zarezemo. V sredo testa položimo cel krhelj, okrog njega pa razvrstimo zare- zane. Če so jabolka kislja, jih po- sladkamo, še lepši pa je kolač, če v dveh ali treh kolobarjih razvrščena jabolka močno po- sladkamo z vanilnim sladkor- jem, potem ko so se že v pečici lepo rjavo zapekla. Kolač peče- mo 45 minut.

M. G.

KAJ MORATE VEDETI

Srišene tkanine po pranju za- vijemo v čisto brisačo in jih ta- ko sušimo v senci ali proč od pečli.

Če vam je zadržja na stinskih škornjih zarjavela, kanite nanjo nekaj kapljic olja, s krpo jo na- lahko zdrgnite, nato pa zadrjo nekajkrat odprite in zaprite.

Zelo aromatično sadje položite v hladilnik vedno v plastičnih vrečkah, da se močan duh ne bi razširil na druga živila.

Zelenjavo bo med kuhanjem obdržala lepo svežo barvo, če dodate vodi žličko sode bikar- bone.

Keksi bodo ostali dalj časa sveži, če denete v skatlo, kjer jih hranite, tudi nekaj koščkov surovega krompirja.

MODA

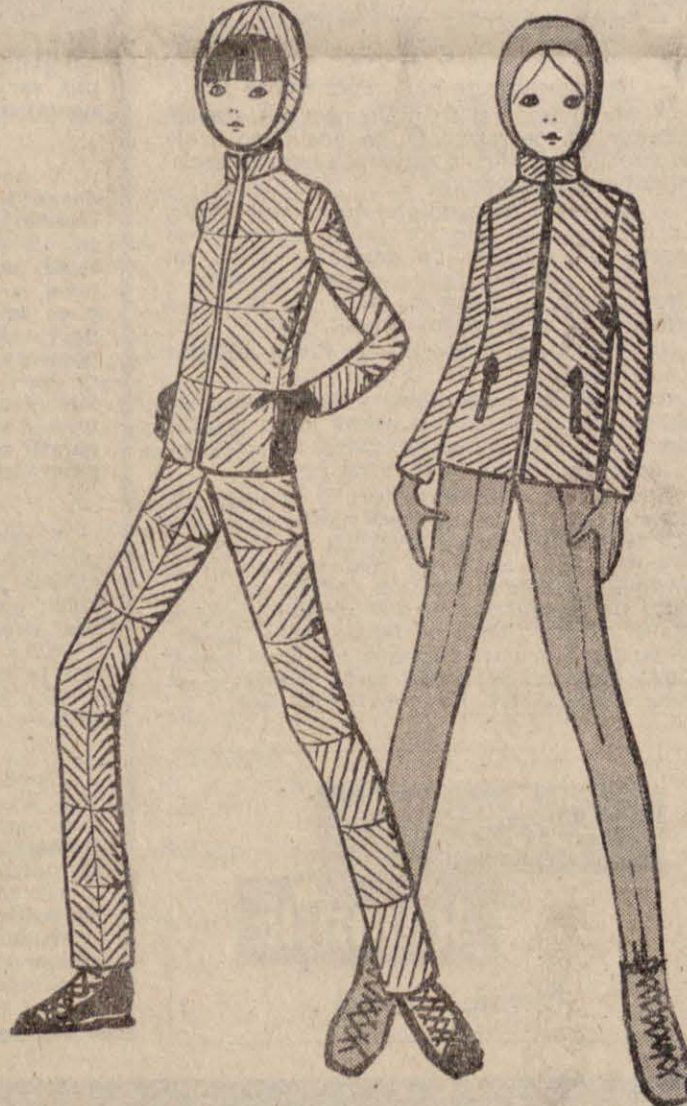
ZA ŠPORT IN SNEG

Zima, čeprav letos precej mu- hasta, sili marsikaterega smu- čarja pa tudi nesmučarja v trgo- vine kupovat vetrne jopiče in elastične hlače, da se lahko tak- koj, ko se ponudi priložnost, odpravi v hribe na sneg, kjer sonce nekoliko bolj radodarno deli sončne žarke.

Tudi mi smo pogledali po pul- tih naših trgovin in ugotovili na- slednje: o lepih vetrnih jopičih tovarne Univerzale — Domžale, ki smo jih bili videli v raznih barvah in krojih na interni mod- ni reviji v Modni hiši, ni ne du- ha ne sluha. Se tovarna postav- lja z njimi le na revijah in jih potem za tako zelene devize iz- važa v druge države ali jih bo- mo morda le še videti na našem trgu? Sicer moramo priznati, da so tisti vetrni jopiči, ki jih imajo na zalogi, veliko lepši kot prejšnja leta, toda še vedno je premajhna izbira barv in krojev. In to ni ravno razveseljivo, ko lahko na straneh tujih modnih listov vidimo najrazličnejše mo- dele, po katerih se marsikomu cedijo slane.

Prav tako je z elastičnimi hla- čami. Veliko pre- lo je svetlej- ših in živih barv in vse preveč odtenkov sivne. V trgovini »Sporta na Titovi cesti so nam povedali, da svetlih hlač skoraj nihče ne kupuje in jih imajo zato tako malo na zalogi. Smo res taki na- sprotniki živahnosti?

In kako je z obuvami? Imenit- nih panterjev je dovolj, zato pa je toliko slabša izbira škornjev, tega tako priljubljene obuvale zadnjih let. V svetu propagirajo visoke, ozke in iz mehkoga usnja narejene škornje s širokimi udobnimi petami, pri nas pa se v večini trgovin še vedno ne mo- rejo znebiti nizkih in širokih modelov, z ne ravno lepimi ter- di. Upamo, da ne bo spet kdo trdil, da bolj modni izdelki ne gredo v promet, kajti drugače ne bomo mogli razumeti, zakaj so zelo lepe modne škornje, ki so jih po zmerni cenah prodajali v trgovini »PLANIKA« v Konzor- ciju, tako lani razprodali. Ne bi bilo slabo, če bi tudi druge trgovine oziroma tovarne sledile temu primeru in začele izdelova- ti podobne modele, da bi bilo manj potrošnikov prisiljenih ho- diti k privatnikom, kjer se cene

škornjev sučejo od dvajset do trideset tisoč din, kar pa seveda ni malo.

Glede raznobarnih, vzorčastih elastičnih nogavic, ki so letos še posebno v modi, imamo nekoli- ko manj pripomb. V trgovinah je že precej večja izbira in tudi cene niso pretirane, vendar si tudi tu želimo nekoliko obšir- nejšo barvno lestvico. Ob tem nas nekaj zanima: kako je mo- goče, da v komisjskih trgovinah

prodajajo take nogavice, prine- sene iz Italije, kjer stanejo 600 lir, po 4000 din? Mar temu pri- travanju ne bi mogel kdo sto- piti na prste? Ob koncu lahko povemo, da je skoraj povsod še vedno premalo korajže, zato upamo in znova upamo, da se bo nekega dne nekje le odprlo in nam ne bo treba začenjati vseh članikov z besedo vsakaj.

ZVONKA MAKUC

ZDRAVNIŠKA POSVETOVALNICA

ZILICE, OZEBLINE

Odgovor tov. K. K., Radlje.

Na nogah (najbrž okoli kolena) imate modre žilice, nad gležnji pa ozebline.

Žilice boste odpravili, če boste vztrajno, vsako noč ob- ložili kožo, kjer so žilice, z obkladki, namočenimi v ohlajeni borovi raztopini (borove kisline 3 dkg na liter vrele vode). Preko mokrega obkladka morate oviti še debelo volneno suho krpo in vse skupaj toliko pripelji, da obstane obkladek čez noč na nogi. Obkladke morate delati več mesecev vsako noč.

Zoper ozebline kupite v lekarni »Mazilo proti ozeblinam«. Vsak večer okopajte noge v izmenični kopeli. Noge kopate pol minute v vroči vodi, nato pa četrt minute v ledeno mrzli in kopel menjate tako vsaj petkrat, potem pa si vtirate v kožo kupljeno mazilo.

Izmenična kopel in mazilo bosta uspešna tudi proti žili- cam.

dr. L. Novak-Rejec

Belsad
BOROVNIČEV SOK
PREHRAMBNA INDUSTRIJA CRNOMELJ

V VAŠO DRUŽINO
IZDELKI PREHRAMBENE INDUSTRIJE
„BELSAD“ CRNOMELJ

O VITAMINIH

Zopet prihaja čas, ko so nam vitamini izredno potrebni. Zato moramo s sadjem in zelenjavo še posebno pazljivo ravnati. Največ vitaminov je v popolnoma sveži zelenjavi. Raziskave so pokazale, da jih je v uvelih listih in nagubanih gomoljih občutno manj.

Morda ne bo odveč, če poudarimo:

- da je treba zelenjavo in sadje shranjevati v hladnem in suhem prostoru, kot so: hladilnik, hladna shramba ali klet;
- da je koristno, če zelenjavo spravimo v polvinilno vrečko;
- da se z zelenjavo ne zalagamo za ves teden vnaprej, saj se dnevno manjša količina vitaminov;
- da peremo zelenjavo in sadje hitro v skledi in ju ne pustimo ležati v vodi;
- da peremo zelenjavo in sadje nerazre- zano;
- da jo narežemo tik pred kuhanjem;
- da zelenjave ne kuhamo v veliki količini vode;
- da med kuhanjem snamemo pokrov, če- jim manjkrat, saj svetloba in kisik uničujeta vitamine;
- da ne zavremo vode, ki se je v njej kuhala zelenjava, ker je bogata vitaminov in rudniških soli — porabimo jo za zalivanje drugih jedi ali jo popijemo;
- da se vitamini najbolje ohranijo, če ku- hamo zelenjavo v ekonom loncu;
- da vsako nadaljnje pogrevanje hrane uniči znaten del vitaminov.

Tabela nazorno kaže, koliko vitaminov gre v izgubo pri različnih načinih priprave hrane

	minut	gre v izgub-
Ce korenje kuhamo v navadni posodi	10	55 % C vit.
Ce korenje dušimo v navadni posodi	13	36 % C vit.
Ce korenje parimo v ekonom loncu	14	7 % C vit.

A. K.

TO ZIMO NOVE ČEVLJE

Borsari

— Moj mož je pravi zaklad! Toliko skrbi in neveščnosti mi povzroča, da sem shujšala že za štiri kile.

— Pusti, moje je! Jaz sem izgubil! Kaj pa je?

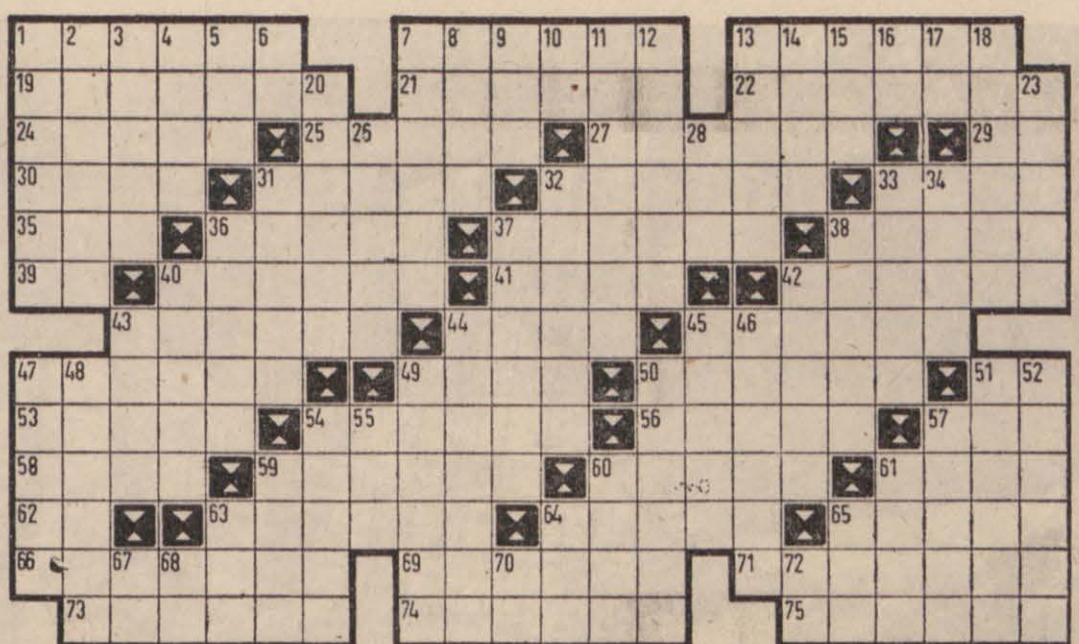
— Se ti ne zdi, da sva se zadnje čase nekako oddaljujla drug drugemu, Konrad?

— Ogotljufali so vas. To ni Picasso, ampak Tizian.

— Samo za majhno stavo gre...

VODORAVNO:

VODORAVNO: 1. eksistenca, obstanek, 7. eden od Marsovih satelitov, 13. slavnost, proslava, 19. ameriški pisatelj, kritik moderne družbe (Ameriška tragedija), 21. slovnico število, 22. hrenjavji šerob iz tropike rastlin mamiok, 24. staroiranski bog sonca, 25. debelutna mlada ženska, 27. jugovzhodni predel Ljubljane, 29. načelnik slovenskega pesnika, doma iz Vrnsa pri Kobaru, 30. naravno preprečanje, 32. nekdanja rimska provinca ob Ornem morju, 33. medvedja opa, 35. veletok v zahodni Evropi, 36. domača žival, ki lovi miši, 37. revč, siromak, 38. gojenec častniške soje, 39. medmet bolečine, 40. gosta bombažna tkanina, 41. kopsati vrh na jugu ljubljanskega barja, visok 1107 metrov, 42. mitološko bivaljsko blaženih, paradiz, 43. zalogovnik pri lokomotivi, 44. kratak moški tukanjč, 45. močna bombažna tkanina za oboje oblike, 47. stara ruska dožinska mera, 49. sromišstvo, revščina, 50. oddih, odmor, pavza, 51. kratica za mnogometni klub, 53. osnovna mera, 54. figura pri šahu, 56. življenjski nivo, standard, 57. pevski zbor, 58. zanka za lov na divje živali, 59. nogometno moštvo iz Trebnja, 60. slovenski literarni zgodovinar, dolgoletni urednik »Ljubljanskega zvonca« (Pran), 61. sotočnica Pive, ki tvori Drino, 62. samoglasnik in soglasnik.

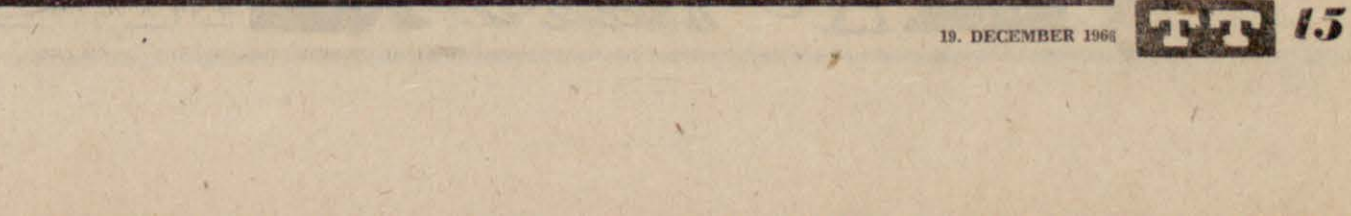
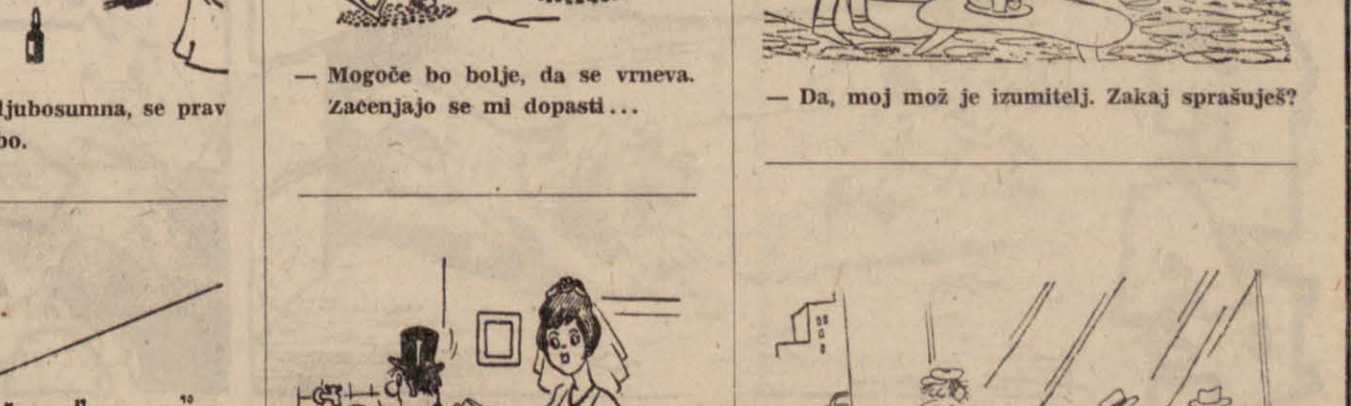
NAVPIČNO:

NAVPIČNO: 1. določitev zneska, 2. ostro rezilo, klin, 3. kanadski raziskovalec in pisatelj, avtor mnogih knjig o živalih (Thompson), 4. palica grškega boga Bakha, 5. žuželka z ostrim in pekočim pikom, 6. oblika pomnožnega glagola, 7. latinski naziv za glas zobnik, 8. zbirka sikadinaških narodnih pesni iz 13. stoletja, 9. ime nemške pisateljice Seidel, 10. avtomobilska oznaka Milana, 11. jezero na meji ZDA in Kanade, iz katerega teče Reika sv. Lovrenca, 12. vrsta rakaznega obolenja, ki se hitro razširi po vsem telesu in povzroči smrt, 13. telovadna vaja, 14. žareč in tekoč izmeček ognjeniškega vulkana na filipinskem otoku Mindanao, 16. osebnik ženskega imena, 18. izgred, prestopok, 20. naležljiva otroška bolezen, 23. žensko ime, 26. moško ime, 28. sukaneč, 31. izbrana vojaka, 32. tekmovalci v hitrosti, 33. sotočnica skupina sotorov, 34. britansko pomorsko oporišče na jugu Arabskega polotoka, 36. rastlina ustnatica, iz katere pridobivajo mentolovo olje in mentol, 37. mesto ob istoimenskem jezeru v Albaniji, 38. organska spojina, ki nastane pri oksidaciji sekundarnih alkoholov (acetone), 40. glava, ki gre skoznojo od pri kolesu, 42. pripadnik germanskega naroda, 43. seme mahov in lišaja, 44. črta sečnica v geometriji, 45. zelo koristna domača žival, 46. plemenito potrdilo ali obveza, 47. mehko nebo z jesičkorn, 48. matematični znak, 49. tanko in gosto tkano platno, 50. telovadna vaja, kozolec, 51. neumnost, bedarija, 52. strjona kri na rani, 54. kope ostrih ledenih blokov na ledeniku, 55. geometrijski pojem, 57. orožje velikega kalibra, top, 59. postajališče na progi Ljubljana-Litija, 60. pasivna pokrivalna na Hrvaškem, 61. ime mladinskega pisatelja Seliskarja, 63. sila, energija, 64. svinčina, grezilo, 65. dvojica, 67. kemični znak za huteči, 68. avtomobilska oznaka Turčije, 70. kratica za vrščina, 72. kratica za »Narodna bananka«.

RESITEV PREJSNJE KRIZANKE:
Vodoravno: 1. šinkavec, 10. blodnica, 18. paragraf, 20. kranjčec, 21. Aral, 22. Adela, 23. remon, 24. i. r., 25. jak, 26. kviz, 27. Gvajana, 28. ala, 30. KN, 31. tram, 32. ali, 33. OT, 34. krom, 35. Ajšbi, 37. trans, 39. tetra, 42. ste, 43. Illinois, 46. Miami, 47. rob, 49. TAM, 50. Sna, 52. NSU, 53. vidra, 55. kavtina, 59. Oro, 61. Gotovac, 63. narven, 64. balet, 67. Omar, 68. eu, 70. dim, 71. Kola, 72. Mr. (mister), 73. tir, 74. Passaic, 77. Gent, 78. pes, 79. Ivan, 81. Travar, 80. Trigon, 81. Isare, 83. Bari, 84. citronada, 85. simentalec, 88. avantura, 89. pastirica.

Navpično: 51. Alfred Nobel.

PUSTOLOVŠČINE CISCA KIDA

BERITE PO KOSILU

»Posodite mi svojo uro,« reče čarovnik gledalci iz publike. »Napravi bom tako, da bo izginila in se potem spet prikazala.«

»Izvedite samo drugo polovico eksperimenta,« predlaga gleda.

ČE NE VESTE...

1. Pri katerem skladatelju ima tretja simfonija vzdevek »škotska«, četrta pa italijanska?
2. Kateri dve morji veže morska ožina Bab-el-Mandeb?
3. V kakšnih industrijskih obratih najdemo Bessemerjeve hrške?
4. Katera slavna ruska balerina je nehala pesati šele ob svojem petdesetem rojstnem dnevu?
5. Po čem so imeli ime mitraljezi BREN, ki so jih dobro poznali tudi naši partizani?
6. Katera vrsta opic živi v Gibraltarskih pečinah kot edina zastopnica opic v Evropi?
7. Večji narodi pogosto uporabljajo za tuja mesta svoja imena in ne originalnih. Kaj je Aix-la-Chapelle pri Francozih, Paia pri Italijanih in Leghorn pri Angležih in Amerikancih?
8. Kaj pomeni v japonskih zemljepisnih imenih »jama«?
9. Katere od naslednjih pesni ni napisal Anton Askerc: Brodnik — Čaša nesmrtnosti — Iliriska tragedija — Ubežni kralj — Mejniki?
10. Kdo je prvi hotel združiti vse evropske države v celoto?

BERITE PO KOSILU

lec. »Moja ura je izginila že večeraj v trolejbusu in poskrbite samo, da se bo spet prikazala.«

Z roko na stikalu prekine žena svoje dolgo pripovedovanje in vpraša: »Ali je vse zaprto, dragi?«

ČE NE VESTE...

1. Delavec v Ameriki je prinesel svoj boljši polovici tedenske plačo. Zena prešteje in pravi: »Spet nekaj manjka.«
- »Res je,« odvrne mož, »v sredo smo imeli v tovarni eksplozijo, pa so mi odtrgali zasluske, za čas, ko sem bil v zraku.«
- »S Petelinom so pa res težave. Vse razume čisto dobesedno.«
- »Kako to?«
- »Ah, zadnjič je bil pri nas na večerji in rekel sem mu, naj dela vse tako, kot bi bil doma. In v desetih minutah se je skrepal z mojo ženo, nahrnil otroke, obrcal psa, odpovedal sluškinji in mi rekel, da sem tepec.«
- Korenčkova pripoveduje prijateljici: »Pomislil, sredi noči se zbudim in zaslišim v sobi čuden šum. Previdno priprejem luč in kaj vidim? Izpod moje postelje gleda moška nogale.«
- »Strašno! Vlomilec?«
- »Ne, moj mož. Tudi on je šel šal šum.«

BERITE PO KOSILU

Dobi izvijač in se urne v sobo. Kmalu je spet zunaj.

»Dajte mi hitro še nož in kladivo,« pravi.

ČE NE VESTE...

- »Z vaših obrazov lahko berem, kot iz knjige,« pravi govornik. »Vem, kaj si vsi mislite.«
- Glas iz ozadja: »In zakaj tega ne storite?«
- »Pomislite, moj mož je vrgel vame čajno ročko! Ali se je vam tudi že kdaj kaj takega zgodilo?«
- »Ne! Pri nas pijemo samo karkao.«

LAHKO POGLEDATE

1. Pri Felixu Mendelssohnu-Bartholdiju (1809-1847), 2. Rdeče morje in Adanski zaliv Indijskega oceana, 3. V jeklanah, 4. Galina Ulanova, 5. Ime je sestavljeno iz začetnih črk mesta BRNO (ČSSR), kjer so te mitraljeze začeli izdelovati, in ENFIELD (Velika Britanija), kjer so jih izpopolnili, ko so jih Angleži prevzeli v svojo obrambo, 6. Opice vrste magot, 7. Nemški Aachen, nizozemski Haag in Italijanski Livorno, 8. Gora, 9. Ubežni kralj je Levstikov, 10. Napoleon.

LAHKO POGLEDATE

- Desetar vpraša rekruta: »Kaj naredi vojak najprej, kadar mora očistiti puško?«
- »Pogleda številko.«
- »Zakaj pa to?«
- »Da pomotoma ne očisti tuje puške.«
- K bolnici pride na dom pravkar diplomirani doktor. Gre v njeno sobo in pride čez nekaj minut ven.
- »Imate kak izvijač?« vpraša moža.

TEDENIK

TT

izdaja in tiska CP »Dero« v Ljubljani — Glavni in odgovorni urednik Zoran Jerin — Uredništvo: Ljubljana: Tomšičeva 3/II, p. p. 150-III, tel.: 23-522 do 23-526 — Prodajni oddelki: Ljubljana, Ptova 1, tel.: 20-453 — Narodna: celoletna N. dn 36 — all din 3.500, polletna N. dn 18 — all din 1.800, četrtletna N. dn 9 — all din 900 mesečna N. dn 3 — all din 300. Za inozemstvo plačana v Jugoslaviji letna N. dn 60 — all din 6.000, mesečna N. dn 5 — all din 500; plačana v tujni — celoletna: v USA dolar ili 8,4 dolarja, v britanskih tuintih 2 tuinta 3 šilinge, v za nordenomskih markah 26 mark — švedskih kronah 33,5 krona — italijanskih lirah 4.000 lir — Oglasi oddelki: Ljubljana, Ptova 1, tel.: 21-896. Štev. žiro računa SDK 901-1-167 — Rokopli sov ne vračamo.

ANETOL

ANETOL PASTA ZA ZUBE SA fluorom

Živilanit kamnik

Kravate — terital

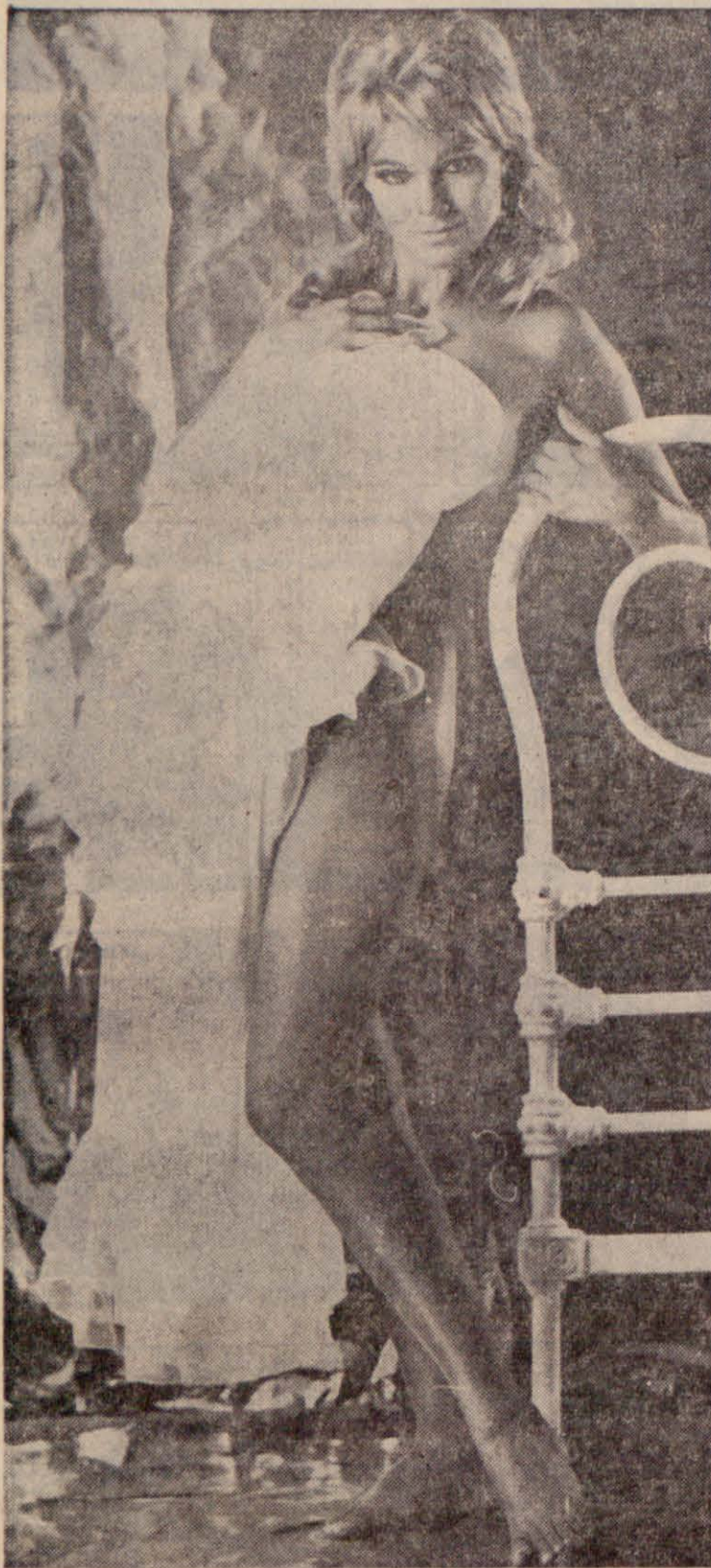
— Ce bi vedel, da si tako ljubosumna, se prav gotovo ne bi poročil s tabo.

— Mogoče bo bolje, da se vrneva. Zacenjajo se mi dopasti...

— Vi tudi niste tisti, ki bi ga moral zbuditi ob pol petih?

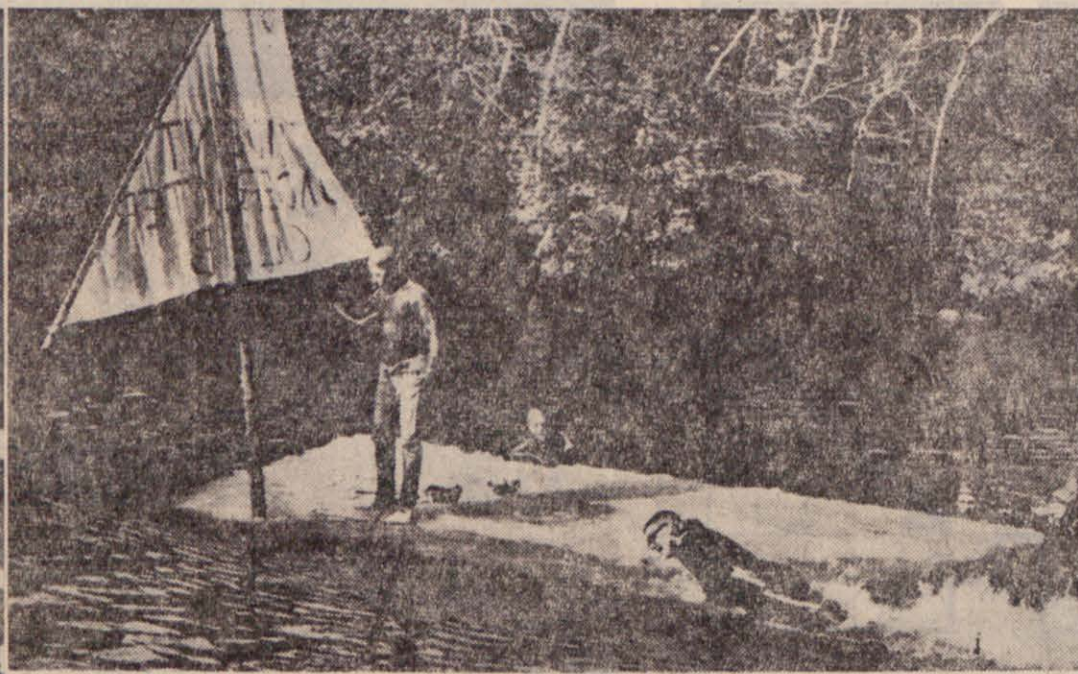
— Saj si za čiste račune koj spočetka, ali ne, dragi?

— Tako žalostne zgodbe nisem slisal še nikoli!

SUSAN DENBERG je doma iz Celovca, fotografija pa je iz njenega prvega večjega filma, ki ga je posnela v Angliji. Po fotografiji je sicer težko verjeti, toda deklica nastopa v filmu »Zenska, ki jo je ustvaril Frankenstein«, in sicer v vlogi te ženske.

ČASNIK iz Danvilla (ZDA) je objavil fotografijo tega psa s ceste in zapisal, da bo čez dva tedna končal v plinski celici, če ga kdo ne vzame za svojega. Čez tri dni je časnik že dobil 400 ponudb, eno po telefonu celo iz Nemčije. Posebna komisija je potem psa namenila šestletni Cindy Joung.

▲ **V KANADI**, pravzaprav na Ontariu, se je rodil nov šport: jadrnanje na ledenih ploščah. Pred dnevi je bilo prvo uradno tekmovanje, ki je bilo kar precej razburljivo. Ekipa z naše fotografije se je tako, na primer, znašla v ledeni vodi, ker se je ledena plošča, na kateri je plula, preobrnila.

FIRENCE po povodnji: sušilnica največje evropske tobačne tovarne v Citta di Castelo je spremenjena v sušilnico dragocenih listin in knjig, ki so bile poškodovane med nedavno povodnjo. Pri temperaturi 33 stopinj Celzija v tej dvorani suše 200.000 raznih listin.

▲ **KER TAKO ZAHTEVA TRADICIJA**, se ob volitvah novega rektorja edinburške univerze na dvorišču univerzitetnega poslopja vsakič spopadeta dve veliki skupini študentov. Orožje: gnila jajca, ribje glave, moka. Spopad, ki ima vedno veliko gledalcev, seveda prav nič ne vpliva na volitve.

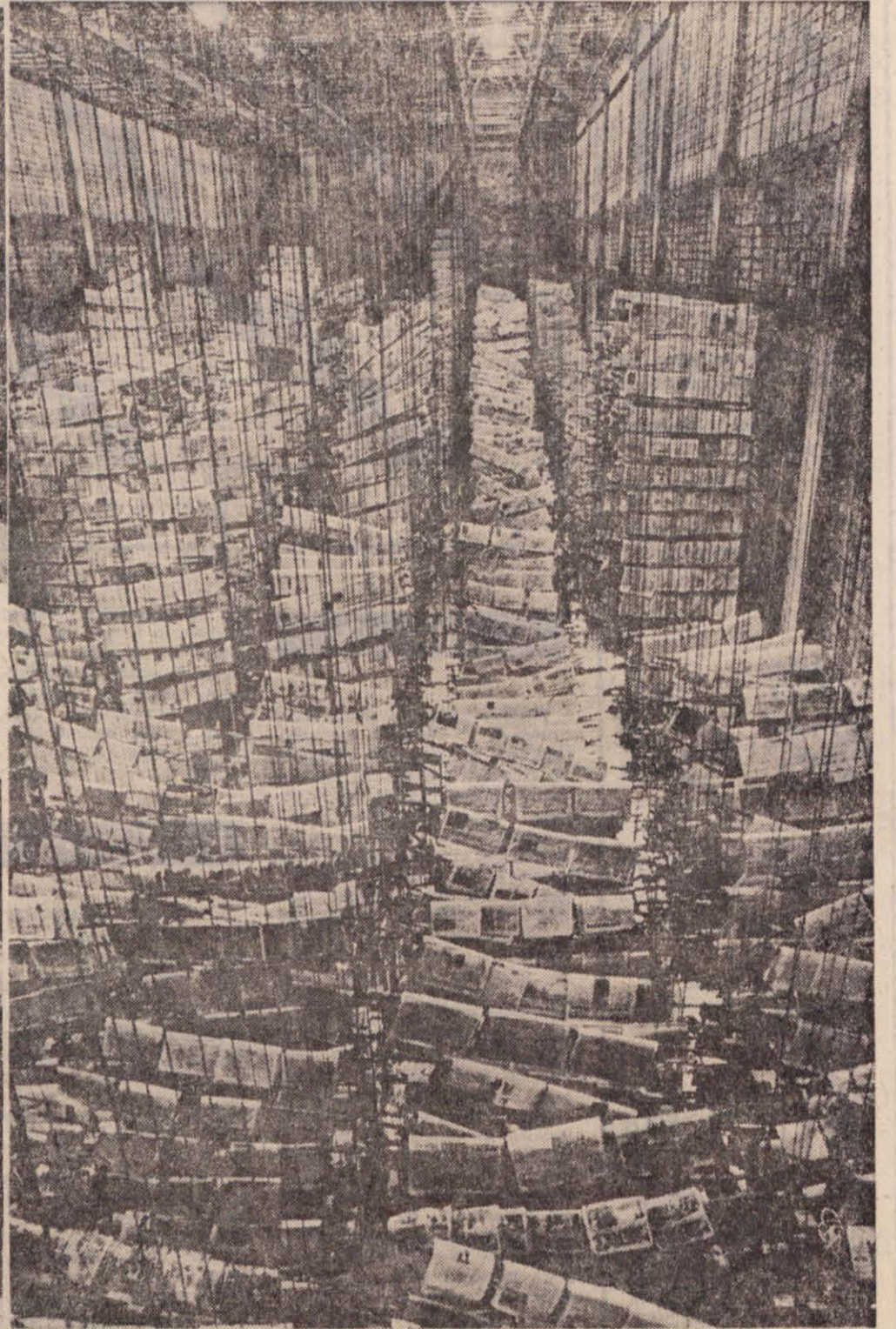
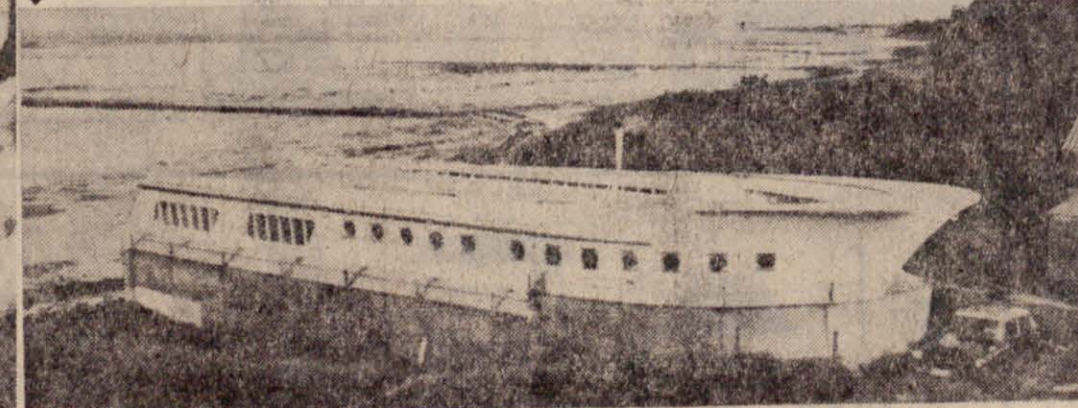

▲ **NA** olimpijskih igrah, ki bodo v Münchnu leta 1972, bodo športniki prvi tekmovali tudi v streljanju z lokom. Pobuda je bila zahodnonemška in angleška, kar niti ni presenetljivo, saj je ta šport prav v teh državah se (ali pa že) močno priljubljen.

▲ **BAVARCI**

so sicer še kar vajejeni golih moških nog. Toda doslej je bila to zasluga bavarskih »sirharic«, sedaj pa eden izmed münchenskih modnih kreatorjev, ki je pogledal malo k skotom, predlaga nima krila za mošice.

GERRET PAULMAN je na otoku Stylyt v Severnem morju najel 700 kvadratnih metrov obale, da bi lahko tam zasidral svojo »Noetovo barko«. Toda izkazalo se je, da si ta zahodnonemški oblikovalec kaj po svoje predstavlja zasidranje. Na tistem mestu je namreč zgradil kar hišo v obliki ladje. Sedaj pa se seveda vrste prepri in spori s sosedi, od katerih je dobil zemljo. Le-ti namreč trdijo, da so ogoljufani, saj za postavitev hiše sploh ne bi bili dali zemljišča v najem, ampak bi mu ga bili kvečjemu prodali. Sodobni Noe pa se zagovarja, da je njegova čudna vila kljub vsemu le »plovni objekt«: ko je plima, so temelji namreč pod vodo.

GLADIATOR

NR POMODOC!!!

MILOST! USTAVITE GA!!!

KAKŠEN DOLGOČASNEŽ!

PREKLETI BEBAKI!!! SVOJ SPLOH BEZATI NE ZNA, SAMO DERE SE, MORJA BO DRUGI BOLJŠI, SPUSTITE DRUGEGA!

SLIŠIŠ? LEVE SE SPUSČAJTO V ARENO. SLIŠIM... AH... TO TOČNO IMAM NAJRAČE!

HM... OBBUTEK IMAM, ZA SE TI BO DANES PRISKUTILA.

PRISLU... ZAKAJ?

ČE SI SAM V ARENI, JE ZADEVA VIJETI MNOGO MANJ ZABAVNA...

KAKO? MENJA NE MISLIŠ REŠENO... TISTO O...

NA VRSTI JE LAKOTNIK!

ZDAJ PA ODPR! DEJ IN UBEŠA, LJUDSTVO RIMA... LEV BO POZAL NAJVEČJEGA, POZERUHA VSEH ČASOV!

V ARENO Z NJIMA!!

VRTAČA SE ODPIRATA... TOREŠ SEM ZDAJ JAZ NA VRSTI... NO, PIZRY RADOVEDEN SEM, KAKO IMATJO TO REČ UREVENO...